

Inflacijska očekivanja potrošača na području Republike Hrvatske

Jergan, Daria

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:211:796481>

Rights / Prava: [Attribution-NoDerivs 3.0 Unported/Imenovanje-Bez prerada 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Daria Jergan

**INFLACIJSKA OČEKIVANJA POTROŠAČA
NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE**

DIPLOMSKI RAD

Varaždin, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Daria Jergan

Matični broj: 0016140363

Studij: Ekonomika poduzetništva

INFLACIJSKA OČEKIVANJA POTROŠAČA NA PODRUČJU
REPUBLIKE HRVATSKE
DIPLOMSKI RAD

Mentorica:

Dr. sc. Ivana Đunđek Kokotec

Varaždin, srpanj 2023.

Daria Jergan

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada.

Autorica potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

Sažetak

Glavni cilj ovog rada je ispitivanje stavova ispitanika o inflaciji i razumijevanju pojma inflacije s obzirom na njezin itekako veliki utjecaj na svakodnevnom životu građana. Iz prethodno navedenog bitno je da potrošači razumiju pojam inflacija s obzirom da je godišnja stopa inflacije 13.01.2022. iznosila rekordnih 13.1% za Republiku Hrvatsku. Rad se bazira na primarnom istraživanju, stoga je glavni istraživački instrument anketni upitnik. Upitnik je napravljen po uzoru na istraživanje koji je provodio The University of Michigan za potrebe izvještavanja o stavovima potrošača o inflaciji, stavovima o monetarnoj politici i vrijednosti novca za nekoliko godina. Na kraju, temeljem prikupljenih odgovora radić će se prikladne statističke analize kako bi se utvrdilo razumijevanje inflacije i njenog učinka za potrošače te se identificirale smjernice za eventualna poboljšanja financijske pismenosti građana Republike Hrvatske.

Ključne riječi: inflacija, osobna potrošnja, financijska pismenost, vrijednost novca

Popis kratica korištenih kod izrade diplomskog rada:

DZS – Državni zavod za statistiku

HNB – Hrvatska narodna banka

ESB – Europska središnja banka

IPC – Indeks potrošačkih cijena

HIPC – Harmonizirani indeks potrošačkih cijena

<i>Prijevod engleskih naziva mjera deskriptivne statistike</i>	
Mean	Aritmetička sredina
Standard Error	Standardna pogreška
Median	Medijan
Mode	Mod
Standard Deviation	Standardna devijacija
Range	Raspon
Minimum	Minimum
Maximum	Maksimum
Sum	Suma
Count	Zbroj

Sadržaj

1. Uvod	1
1.1. Problem istraživanja.....	1
1.2. Predmet istraživanja.....	1
1.3. Ciljevi rada	2
1.4. Istraživačka pitanja	2
1.5. Istraživačke hipoteze.....	2
1.6. Metode istraživanja	3
1.7. Struktura rada	4
2. Općenito o inflaciji.....	5
2.1. Kretanje inflacije kroz godine (2010.-2022.)	6
2.2. Projekcije inflacije	8
2.3. Indeks potrošačkih cijena	10
2.4. Porast komponenta harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena	11
3. Pregled dosadašnjih istraživanja i literature	14
3.1. Mjerenje inflacijskih očekivanja Banke Federalnih rezervi u New Yorku	14
3.2. Anketa potrošača Sveučilišta u Michiganu	16
3.3. Istraživanja u Republici Hrvatskoj.....	17
3.3.1. Analiza stavova Hrvatskih građana o načinima očuvanja vrijednosti imovine u razdobljima visoke stope inflacije.....	17
4. Metodološki okvir istraživanja	19
4.1. Odabir i definiranje uzorka	20
4.2. Proces prikupljanja podataka	20
4.3. Ograničenja istraživanja	21
5. Analiza dobivenih rezultata anketnog istraživanja	22
5.1. Financijska situacija ispitanika u analiziranom vremenskom horizontu	29
5.2. Stavovi ispitanika o porastu pojedinih komponenta potrošačke košarice.....	43
5.3. Percepcija ispitanika o očekivanom porastu cijena (Sekcija 3 anketnog upitnika)	57

6. Provjera nezavisnosti dvije varijable pomoću Hi-kvadrat testa	87
6.1. Jesu li varijable završen stupanj obrazovanja i priprema za povećanje cijena povezane?.....	87
6.2. Postoji li povezanost između varijable stav o inflaciji i pripreme za povećanje cijena?	89
6.3. Jesu li varijable praćenje vijesti, savjeta stručnjaka i priprema za povećanje cijena povezane?.....	90
6.4. Jesu li varijable donošenje financijskih odluka i osjećaj porasta cijena kod ispitanika povezani?	91
7. Zaključak	92
8. Popis literature.....	93
Popis slika.....	95
Popis tablica.....	97

1. Uvod

1.1. Problem istraživanja

Osnovni problem istraživanja na temu „Inflacijska očekivanja potrošača u Republici Hrvatskoj“ je rastuća stopa inflacije u Republici Hrvatskoj u posljednjih pet godina, od 2018.-2022. s rekordnom stopom inflacije od 13.1% u prosincu 2022. što je izazvalo zabrinutost građana Hrvatske. Inflacija i pojam inflacije je sve češće praćen medijski. Također, mediji naglašavaju kako cijene potrošačke košarice rastu. Izrazito je važno shvatiti potrošačka očekivanja te njihova mišljenja o događajima u budućnosti. Također, jedan i od problema je slaba financijska pismenost Hrvatskih građana. Danas različite institucije nastoje širiti inicijative o jačanju financijske pismenosti. Jedna od ideja ovog rada je također vidjeti razumiju li građani sam pojam „inflacije“ što je jedan od osnovnih pojmova vezan uz financijsku pismenost.

Shodno tome, definiran je anketni upitnik napravljen po uzoru na dva Američka istraživanja, a to su anketa koju provodi „Federal Reserve Bank of New York“, na hrvatskom „Banka Federalnih rezervi u New Yorku“ te anketa koju provodi „The University of Michigan, na hrvatskom „Sveučilište u Michiganu. Cijelokupno istraživanje je usko usmjereno upravo na stavove i mišljenja građana, odnosno potrošača. Istraživanjem se nastoji vidjeti što potrošači očekuju u budućnosti (kratki i dugi rok). Rad obuhvaća i sekcije gdje su se građani mogli slobodno izjasniti o svojim problemima vezanima uz inflaciju.

1.2. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja su inflacijska očekivanja potrošača Republike Hrvatske, odnosno utjecaj inflacije na građane (ispitanike) te stavovi i mišljenja ispitanika o kretanju cijena u budućnosti. Nadalje, istražuje se učinak inflacije na komponente potrošačke košarice, kao što je primjerice poskupljenje hrane, stanovanja ili nafte i plina. Ispitanici imaju prilike objasniti svoje odgovore što pomaže istraživaču u shvaćanju njihovih odluka u istim ekonomskim uvjetima, primjerice u vremenu iste stope inflacije. Također se istražuje povezanost, odnosno nepovezanost različitih varijabli kao što su primjerice praćenje vijesti i priprema za povećanje cijena kako bi se utvrdila zavisnost.

1.3. Ciljevi rada

Cilj rada se bazira na problemu istraživanja, a rad ima nekoliko temeljnih ciljeva. Prvi cilj rada je utvrditi razumiju li građani pojam inflacije te utvrditi kakve spoznaje i stavove imaju o trenutnoj situaciji, što se odnosi na kratki rok. Drugi cilj je utvrditi očekivanja građana o inflaciji o dugom roku te analiziranje mišljenja građana o porastu cijena na osobnoj razini. Prvi i drugi cilj baziraju se na analizama koje će dati zaključke vezane uz očekivane stope inflacije građana, njihova mišljenja o mjerama Vlade ili porastu pojedinih komponenata potrošačke košarice.

1.4. Istraživačka pitanja

Postavljanje istraživačkih pitanja u ovom radu pomoći će autorici identificirati problem te pristupiti istraživanju. Autorica rada je definirala nekoliko istraživačkih pitanja, a to su:

RQ1: Kakva je percepcija potrošača o kretanju inflacije u Hrvatskoj?;

RQ2: Smatraju li potrošači u Republici Hrvatskoj da je budućnost neizvjesna?;

RQ3: Je li financijska pismenost potrošača u Republici Hrvatskoj na zadovoljavajućoj razini?

1.5. Istraživačke hipoteze

U radu je postavljeno nekoliko hipoteza kojima se dodatno želi ispitati prethodno definirani problem istraživanja.

(1) H1: Priprema za povećanje cijena (inflaciju) ovisi o završenom stupnju obrazovanja

(2) H1: : Stav o pojedinom događaju (inflacija, deflacija) za dvanaest mjeseci jest povezan sa pripremom za povećanje cijena

(3) H1: Priprema za povećanje cijena jest povezana sa praćenjem vijesti o inflaciji i olakšavanju inflacije na osobnoj razini

(4) H1: Donošenje financijskih odluka i porast cijena jesu povezani

Razlog postavljanja prve hipoteze ovog istraživačkog rada je mišljenje kako završen stupanj obrazovanja ima povezanost sa pripremom za povećanje cijena zbog bolje informiranosti građana sa višim stupnjem obrazovanja o aktualnim događanjima, mogućnostima štednje, a između ostalog i samog utjecaja inflacije na vrijednost novca. Druga hipoteza je postavljena zbog provjere povezanosti činjenice primjerice da ako ispitanik misli da će za dvanaest mjeseci od sada doći do inflacije, hoće li se tada pripremiti za povećanje cijena. Razlog postavljanja hipoteze je zapravo mišljenje kako ispitanici ukoliko smatraju da

postoji mogućnost porasta cijena da se imaju razlog pripremiti za taj porast. Formiranje treće hipoteze temelji se na mišljenju kako praćenje savjeta stručnjaka i vijesti može pomoći i usmjeriti ispitanika na lakšu pripremu za povećanje cijena te se zbog toga želi provjeriti zavisnost tih varijabli.

1.6. Metode istraživanja

U prvom dijelu istraživanje se temelji na prikupljanju sekundarnih podataka općenito o pojmu inflacija, komponentama potrošačke košarice, različitim projekcijama te dosadašnjim istraživanjima na tu temu. Prikupljanje primarnih podataka služi kao uspostava temelja za drugi dio istraživanja koji obuhvaća sastavljanje anketnog upitnika te analizu i interpretaciju rezultata.

Drugi dio istraživanja baziran je na primarnim podacima, a dobiven rezultatima anketnog upitnika, proveden je na uzorku od 286 ispitanika koji su stanovnici Republike Hrvatske. Analiza podataka je provedena koristeći metode deskriptivne analize u kojoj se pažnja obraća na nekoliko mjera, a to su: prosjek, mod kako bi se utvrdio najčešće ponavljani odgovor, medijan kako bi se utvrdila centralna vrijednost, koeficijent varijance za utvrđivanje raspršenosti i reprezentativnosti uzorka podataka te standardna greška.

Zbog lakše izvede deskriptivne analize kvalitativnim podacima dodijeljene su pripadajuće numeričke oznake (1-n) nad kojim je onda izvedena deskriptivna analiza, a svaka numerička oznaka pripada jednom odgovoru.

Usporedba navedenih podataka govori o očekivanjima i stavovima ispitanika po pitanju rasta cijena te stavovima o trenutnoj situaciji i inflacijskim očekivanjima u budućnosti. Nakon deskriptivne analize sa osnovnim pokazateljima krenulo se na Hi-kvadrat test gdje je postavljeno nekoliko hipoteza kako bi se utvrdila zavisnost, odnosno nezavisnost pojedinih varijabli. Nadalje, kroz zaključak odgovorilo se na postavljena istraživačka pitanja koja su predstavljala strukturu i temelj istraživanja i glavna pitanja na koja je autorica željela odgovoriti nakon provedenog istraživanja. Analiza podataka anketnog upitnika provodit će se u programu Excel pomoću funkcije „Podatci – Analiza podataka – Deskriptivna analiza, Hi-kvadrat test također je napravljen u alatu Excel pomoću funkcije CHISQ.TEST.

1.7. Struktura rada

Rad je koncipiran na način da se prvo opisuje pojam inflacije općenito, odnosno inflacija i komponente Harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena kroz nekoliko godina. Nadalje, u istom poglavlju opisuju se projekcije stručnjaka inflacije za nekoliko godina. Nakon obrađenog teorijskog aspekta inflacije opisuju se dosadašnja istraživanja koja su provedena. Opisuju se istraživanja koja su uzor za provođenje ovog istraživanja te istraživanja koja su do sada provedena u Republici Hrvatskoj. Nakon toga radi se analiza rezultata istraživanja koja su dobivena deskriptivnom analizom anketnog upitnika na uzorku od 286 građana Republike Hrvatske. Na kraju, za istraživanje će se koristiti Hi-kvadrat test kako bi se provjerila zavisnost nekoliko varijabli. Cjelokupan rad je završen zaključkom u kojem autorica iznosi vlastito mišljenje na temelju istraživanja.

2. Općenito o inflaciji

Inflacija se odnosi na situacija u gospodarstvu kada raste opće razina cijena dobara i usluga koje potrošači kupuju u određenom razdoblju. Porast razine cijena dovodi do smanjenja kupovne moći domaće valute, pa potrošači iz mjeseca u mjesec trebaju platiti više za istu košaricu dobara i usluga nego prije (HNB, 2021).

Mate Babić (1996) navodi kako je inflacija posljedica neravnoteže u narodnoj privredi, odnosno kako se inflacija očituje u rastu cijena u zemlji, a taj se porast cijena može pratiti različitim indeksima cijena. Napominje također kako svaka jača inflacija bez obzira na njene pokratače, odnosno uzroke ima posljedice, a to su utjecaj na proizvodnju, potrošnju, štednju, investicije, budžetske prihode i rashode, bilancu plaćanja te na socijalne i političke probleme. Veća inflacija utječe na promjenu ponašanja stanovništva koje tada više troši, a manje štedi.

Autor Olivier Blanchard (2011) također napominje kako je inflacija trajan rast opće razine cijena, dok je stopa inflacije stopa po kojoj cijene rastu. Za mjerenje prosječne cijene potrošnje ili troška života makroekonomisti često promatraju indeks potrošačkih cijena CPI (eng. costumer price idex). Indeks potrošačkih cijena, u nastavku CPI.

U sljedećem poglavlju prikazat će se kretanje stope inflacije kroz godine promatrajući tako stopu inflacije kroz dvanaest godina, odnosno od 2010. do 2022.godine.

Cijene proizvoda mogu se s vremenom mijenjati, a to ovisi o ponudi i potražnji za tim proizvodima. Primjerice, kada je riječ o ponudi kukuruza, dobar urod povećava ponudu kukuruza zbog čega njegova cijena može pasti, no loš urod smanjit će ponudu pa će cijena kukuruza porasti. S druge strane, na strani potražnje primjerice nekih skupih brendova dovodi do toga da njihove cijene rastu, dok će cijena manje popularnih proizvoda padati ako je potražnja za njima manja. Osim ponude i potražnje, na inflaciju utječe i količina novca u opticaju. Što je veća količina novca u opticaju u nekom gospodarstvu to dovodi do povećanog rizika od rasta cijena, odnosno promjene i porasta opće razine cijena. Inflacija znači da povećanje opće razine cijena znači smanjenje vrijednosti novca, odnosno drugim riječima, potrebno je platiti više za kupnju jednake količine proizvoda i usluga kao prije. Visoka inflacija je obično loša za pojedince ili cijela kućanstva jer znači smanjenje njihove „kupovne moći“. Također, visoka inflacija je loša i za gospodarstvo jer može narušiti gospodarske aktivnosti. Često su inflacijom pogođena kućanstva koja imaju nizak ili fiksni dohodak jer je malo vjerojatno da su se zaštitila od inflacije (Interaktivna publikacija Europske središnje banke, 2023).

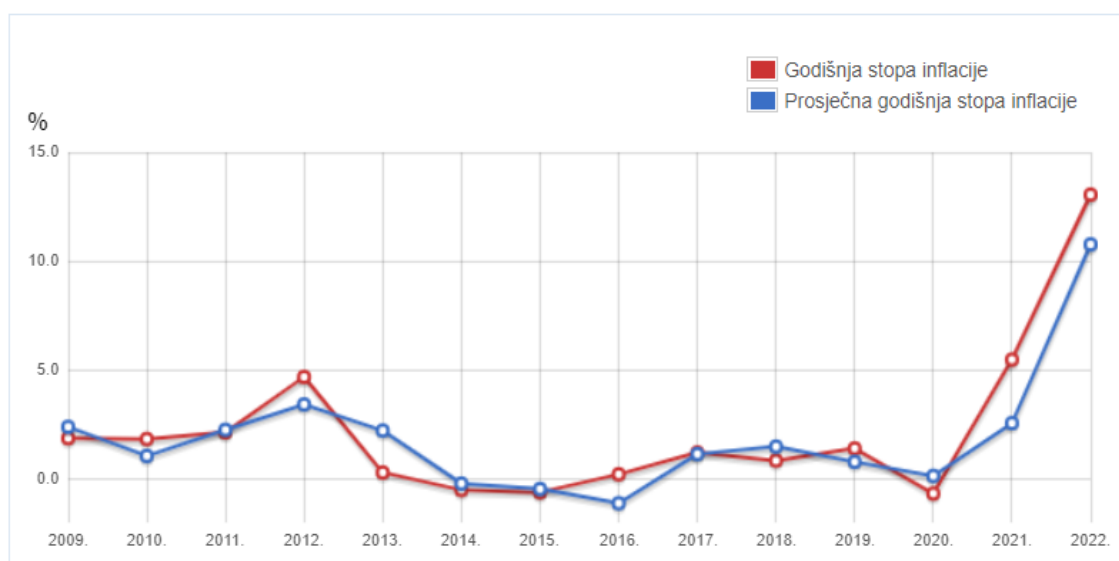
2.1. Kretanje inflacije kroz godine (2010.-2022.)

Kao što je prije napomenuto, inflacija je trajan rast opće razine cijena. Izračun inflacije na mjesečnoj razini u Hrvatskoj objavljuje Državni zavod za statistiku (DZS) te su također dostupni podatci o prosječnoj godišnjoj stopi inflacije.

Europska središnja banka (ESB, 2023) navodi kako je godišnja stopa inflacije cijena ukupne košarice u određenom mjesecu uspoređena s cijenom iste košarice za isti mjesec prošle godine.

U nastavku Slika 1. „Godišnja i prosječna godišnja stopa inflacije“ Državnog zavoda za statistiku koja prikazuje godišnju te prosječnu godišnju stopu inflacije za razdoblje od deset promatranih godina. Također, u nastavku će se opisati događaji koji su uzrokovali poraste cijena u Republici Hrvatskoj za određena razdoblja, odnosno događaje koji su predstavljali šokove u gospodarstvu Republike Hrvatske (DZS,2022).

Grafikon godišnjih i prosječnih godišnjih stopa inflacije od 2009. do 2022.

Slika 1. Godišnja i prosječna godišnja stopa inflacije (Državni zavod za statistiku [DZS], 2023.)

Za promatranje uzimaju se godine u kojima je godišnja stopa inflacije bila veća od 3% pa je tako 2012. godišnja stopa inflacije iznosila 4,7% , 2021. 5,5% je iznosila i 2022. je iznosila rekordnih 13,1%.

Jedan od razloga porasta cijena u 2012. jest porast cijene goriva kako napominje Poslovni.hr (2012.) jer se napominje kako je rast cijene benzina započeo od 2000. godine kada je prekinuta i obustavljena politika o zabrani formiranja tržišne cijene benzina. Veliki problem je bio rast cijene goriva, tako je 1999. prosječna cijena litre eurosupera 95 bila 4,03 kuna, a u ožujku 2012. godine cijena eurosupera 95 je skočila na 10,77 kuna.

U 2021. godini prema podacima Hrvatske narodne banke inflacija je iznosila 5,5%, što se manifestiralo na računima za gorivo i prehrambene proizvode te je izazvalo povećanu pozornost medija i široke javnosti. Povećanje inflacije u 2021. posljedica je nekoliko razloga, a to su: povećanja uvezene inflacije, odnosno porasta cijena sirovina i industrijskih proizvoda na svjetskom tržištu, zatim oporavka domaće osobne potrošnje, što je potaknulo proizvođače i trgovce da porast troškova prenesu na krajnje kupce, odnosno potrošače. Otvaranje gospodarstva zbog pandemije 2019. i 2020. potaknulo je oporavak globalnog sustava što je dovelo do porasta cijene energenata na svjetskom tržištu, a od sredine 2020. godine povećale su se cijene većine drugih sirovina na svjetskom tržištu, a to su: žitarice, uljarice, drvo i metal. Uz to, porast cijene nafte je s vremenom utjecalo na neke druge usluge kao što su primjerice porast usluga prijevoza. U praksi, poskupljenje sirovina poput uljarica rezultira porastom cijene ulja, a to posredno utječe na porast cijene restorana s obzirom da oni koriste ulje za pripremu hrane. U 2021. su se dogodile mnoge promjene u navikama pa su tako ljudi izbjegavali javne prijevoze što je posredno dovelo do većeg broja rada od kuće ili kupovanja više informatičke opreme što je posredno dovelo do povećanja cijene iste. Na rast cijena prehrambenih sirovina utjecale su i nepovoljne vremenske prilike (suše, poplave, mraz) koje su se odrazile na prinose pojedinih kultura poput uzgoja žitarica i pšenice. (HNB, 2022).

Povećanje cijene sirove nafte na globalnom tržištu rezultiralo je rastom cijena naftnih derivata na hrvatskom tržištu s obzirom da je Hrvatska uvoznik nafte kao i većine ostalih sirovina kao što su metal za poluvodiče ili žitarice za određene proizvode, odnosno hrvatsko gospodarstvo se bazira na uvozu i ovisno je o cijenama na svjetskoj razini te porast cijena sirovina na globalnom tržištu uzrokuje porast cijena sirovina na hrvatsko tržištu kao što je bilo i vidljivo u 2021. godini.

U 2022. inflacija je dosegla rekordnih 13.1%, a jedan od neizravnih razloga bio je rat između Ukrajine i Rusije koji se dogodio u prvoj polovici 2022. godine. Naime, Hrvatsko gospodarstvo nije bilo osobito izloženo izravnom utjecaju ruske agresije na Ukrajinu jer je imalo ograničene trgovinske i financijske veze sa tim zemljama. No, zbog ograničenja za proizvodnju zbog ratnih zbivanja koje su ratna zbivanja uzrokovala drugim europskim članovima to je uzrokovalo slabiju opskrbu pojedinim sirovinama u Hrvatskoj koja uvozi sirovine iz zemalja na koje je rat imao izravan utjecaj. Poznato je kako je Rusija svjetski izvoznik plina pa su tako porasle i cijene plina na europskom tržištu također kao odraz nižih zaliha. Također su porasle i cijene određenih metala i prehrambenih sirovina kojima su Rusija i Ukrajina opskrbljivale svjetsko tržište. Rusija i Ukrajina su imale važnu ulogu na globalnom tržištu s obzirom da su bile veliki proizvođači i izvoznici suncokreta (suncokretovog ulja), pšenice, ječma, kukuruza, ugljena i nafte kao energenta i umjetnih gnojiva. Spomenute sirovine su se koristile kao ulazna komponenta za proizvodnju mnogih prehrambenih proizvoda mnogih zemalja. Nadalje,

smanjena je ponuda tih proizvoda i Rusija je zbog ratnih zbivanja povećala cijene prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu. Također, Rusija je eksploatirala ležišta metalne ruda te je opskrbljivala velik broj zemalja željezom, čelikom i obojenim metalima. Tada je smanjena ponuda tih sirovina zbog sankcija, koje su otežale trgovinu i platni promet s Rusijom, kao i zabrane izvoza pojedinih sirovina iz Rusije, snažno su povećale cijene metala na svjetskom tržištu nakon početka rata. Porast cijena hrane u Hrvatskoj bio je viši u odnosu na prosjek zemalja članica Europske unije (HNB, 2022.).

Spominje se kako rat nije imao direktne veze sa porastom cijena u Hrvatskoj, ali je Hrvatska pretežito uvozno gospodarstvo što znači da većinu svojih prehrambenih sirovina i naftnih sirovina i prerađevina uvozi od europskih zemalja. Rusija i Ukrajina bile su veliki izvoznici te veliki proizvođači suncokreta (suncokretovog ulja), pšenice, ječma, kukuruza, ugljena i nafte kao energenta i umjetnih gnojiva te je to direktno utjecalo na porast cijena sirovina kod europskih zemalja te su nakon toga europske zemlje povećale sirovine koje one izvoze primjerice za Hrvatsku. Nakon toga je Hrvatska kao odgovor na povećanje cijena sirovina, povećala potrošačke cijene te je to jedan od razloga zašto je porast cijena u Hrvatskoj bio viši u odnosu na prosjek zemalja članica Europske unije.

2.2. Projekcije inflacije

Makroekonomske projekcije inflacije su napravljene od rujna 2022. do rujna 2024. godine, odnosno za ukupno 3 godine. U 2021. Hrvatsku, a i Europodručje je zahvatila energetska kriza te povećana inflacija. Posljedice rata u Ukrajini dovele su do snažnih inflacijskih pritiska za Hrvatsku i za Europodručje.

Jedan od scenarija za 2023. godinu prema Slici 2. „*Projekcije inflacije stručnjaka Eurosustava i stručnjaka Europske Središnje Banke*“ je i negativni scenarij s inflacijom od 7,4% u 2023. i 3,6% u 2024., a razlog tome je mogućnost poremećaja u opskrbi energentima u Europi što bi posljedično dovelo do povećanja cijena energije i smanjenja proizvodnje. Jedan od mogućih pozitivnih ishoda koji se očekuje je smanjenje cijena plina zbog mjera fiskalne potpore Vlade Republike Hrvatske. Fiskalne mjere kojima su se kompenzirale i smanjile visoke cijene i inflacija poboljšale su inflacijske izgled u projekcijskom razdoblju. Također se očekuje da će se inflacija cijene hrane mjerena HIPC-om u kasnijim godinama projekcijskog razdoblja smanjiti zbog osnovne pretpostavke o padu cijena sirovina (ESB, 2023).

Naime, u 2022. predstavljen je paket mjera za ublažavanje rasta cijena energenata u Hrvatskoj koji je bio vrijedan 4,8 milijardi kuna. Primjer mjera jest da se PDV na pelet, briket, sječku i ogrjevno drvo smanjio s 25% na 13%, također PDV na plin i toplinsku energiju

promjenom zakona trajno se snizio s aktualne stope od 25% na 13% (Vlada Republike Hrvatske, 2022).

(godišnje stope promjene)

	osnovne projekcije iz prosinca 2022.			negativni scenarij		
	2023.	2024.	2025.	2023.	2024.	2025.
realni BDP	0,5	1,9	1,8	-0,6	0,2	2,0
HIPC	6,3	3,4	2,3	7,4	3,6	2,0
HIPC bez energije i hrane	4,2	2,8	2,4	4,3	3,0	2,4

Slika 2. Projekcije inflacije stručnjaka Eurosustava i stručnjaka Europske Središnje Banke (Europska središnja banka [ESB], 2023.)

Svjetska banka u svojoj publikaciji navodi kako će se u 2023. godini gospodarska aktivnost na prostoru Europe i Središnje Azije kao i Hrvatske zadržati na skromno razini zbog posljedica ruske invazije na Ukrajinu. U razdoblju nakon 2023. procjenjuje se kako će se Hrvatsko gospodarstvo postepeno oporavljati uz pretpostavku i normaliziranje cijena na tržištu energenata. U Hrvatskoj, nakon što je stopa inflacije u studenom 2022. dosegla vrhunac od 13,5 %, očekuje se da će u 2023. pasti na prosječno 7,2 %. U izvješću je spomenuto kako inflacija pogađa realni dohodak građana te da visoka stopa inflacije pogađa najsiromašnije segmente stanovništva. U Hrvatskoj je porast inflacije smanjio kupovnu moć kućanstava, najviše kad je riječ o najsiromašnijoj petini stanovništva. Hrvatske vlasti djelomično su spriječile teže posljedice globalnog porasta cijena energenata i hrane tako što su tijekom 2022. i početkom 2023. donijele nekoliko paketa pomoći (The World Bank, 2023).

2.3. Indeks potrošačkih cijena

Kod izračunavanja inflacijskih očekivanja najčešće se promatraju dva indeksa cijena: deflator BDP-a te indeks potrošačkih cijena (CPI). Indeks potrošačkih cijena se koristi za mjerenje troškova života, odnosno za mjerenje prosječne cijene, a objavljuje se mjesečno. CPI daje trošak specifičnog popisa proizvoda i usluga tijekom vremena. S druge strane, BDP deflator se izračunava i objavljuje tromjesečno, a predstavlja razine cijena koje su vezane uz agregatnu proizvodnju. Zaključuje se kako CPI mjeri cijene dobra potrošenih u nekoj zemlji dok BDP deflator mjeri cijene dobra proizvedene u nekoj zemlji (Olivier Blanchard, 2011)

Za ovaj rad koristit će se indeks potrošačkih cijena, odnosno CPI (Customer Price index) te će biti prikazana analiza indeksa potrošačkih cijena za Republiku Hrvatsku.

Harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HCPI) mjeri promjene tijekom vremena u cijeni košarice tipičnih potrošačkih dobara i usluga. IPC se koristi kao opća mjera inflacije u Republici Hrvatskoj, a govori o promjenama cijena dobara i usluga koje se tijekom vremena nabavljaju i koriste ili ih plaćaju privatna kućanstva radi potrošnje. Koristi se za usporedbu kretanja cijena zemlje između gospodarskih sektora. S druge strane, HCPI čini skupinu europskih indeksa koji su izračunati prema harmoniziranom pristupu i omogućuju usporedivu mjeru inflacije na području eura, Europskoj uniji, Europskom ekonomskom području te između zemalja kandidatkinja. U košarici tipičnih potrošačkih dobara i usluga za HCPI nalaze se:

- Hrana i bezalkoholna pića
- Alkoholna pića i duhan
- Stanovanje, voda, električna energija, plin i ostala goriva
- Pokućstvo, oprema za kuću i redovito održavanje kućanstva
- Zdravlje
- Prijevoz
- Komunikacija
- Rekreacija i kultura
- Obrazovanje
- Restorani i hoteli
- Razna dobra i usluge (Državni zavod za statistiku [DZS], 2023.).

U nastavku bit će prikazano kretanje harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena (HCPI) na području Republike Hrvatske zbog pregleda kretanja porasta cijena po pojedinim komponentama koje ulaze u potrošačku košaricu.

2.4. Porast komponenta harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena

S obzirom da je harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HCPI) mjera za promjene u košarici dobra tijekom vremena, a koristi se kao usporediva mjera inflacije na području eura, Europske unije, Europodručja te zemalja koje su kandidatkinje za ulazak u Europsku uniju.

Nadalje, postoji razlika u izračunu indeksa potrošačkih cijena i harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena. Indeks potrošačkih cijena i harmonizirani indeks potrošačkih cijena koriste istu košaricu dobara i usluga, no osnovna razlika između tih dvaju indeksa jest da harmonizirani indeks potrošačkih cijena uključuje i obuhvaća ukupnu potrošnju institucionalnih kućanstava i nerezidenata na ekonomskom teritoriju i ta potrošnja nije uključena u nacionalni indeks potrošačkih cijena, odnosno CPI. Pojam „harmoniziran“ odnosi se na činjenicu kako sve države u Europskoj uniji primjenjuju istu metodologiju. Time se postiže usporedivost podataka među različitim državama usluge (DZS, 2023.).

Prije nego što je euro postao zajednička valuta, države članice mjerile su inflaciju indeksom potrošačkih cijena, no nakon uvođenja eura kao valute javila se potreba za uvođenjem zajedničke metodologije kako bi se mogla uspoređivati inflacija između država članica. To je postignuto HIPC-om i povezanim skupom pravno obvezujućih standarda (ESB, 2023).

Harmonizirani indeks potrošačkih cijena se izračunava na način da se svaki mjesec na trgovini i internetu (automatizirano) prikupljaju podatci (eng. *web-scraping*). Podatci se prikupljaju na način da se očitavaju bar kodovi sa blagajna, provode se ankete i prikupljaju se milijuni cijena koje se odnose na cijelo europodručje te se svrstavaju u 295 kategorija proizvoda. Svaki proizvod prikuplja se iz različitih trgovina i regija, npr. cijene knjiga se prikupljaju iz različitih knjižara, supermarketa ili web trgovina na internetu. Nakon toga, skupinama proizvoda dodjeljuju se ponderi koji su važni za proračun prosječnog kućanstva. Izračun i ponderi su rezultati anketa na što kućanstva najviše troše novac. Državama se dodjeljuju ponderi u skladu s njihovim udjelom u osobnoj potrošnji u europodručju (ESB, 2023).

Nadalje, na Slici 3. „*Inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena za Hrvatsku i Euro područje*“ je prikazana ukupna inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Hrvatskoj te u Euro području. Plava krivulja prikazuje inflaciju mjerenu harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Euro području, dok narandžasta linija prikazuje inflaciju mjerenu harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Republici Hrvatskoj. Vidljivo je kako rast cijena u Hrvatskoj prati rast cijena u Euro području. S obzirom na događaje u periodu od 2020.-2023. koji su zahvatili ne samo Hrvatsku već i Europodručje može se

zaključiti kako rast cijena u Hrvatskoj prati rast cijena u Europodručju. Primjer povezanog rasta cijena je rat u Ukrajini gdje je rast cijena prehrambenih proizvoda u Europodručju izazvao rast cijena prehrambenih proizvoda u Hrvatskoj. Također, rast cijene nafte u Euro području djelovao je na rast cijena nafte u Hrvatskoj.

Naime, porast cijena u Euro području 2020. se desio jer je cijelo gospodarstvo u 2019. zadesila pandemija Covid 19 kada je tržišno gospodarstvo oslabilo zbog zatvaranja tržišta, u 2020. se dogodilo blago otvaranje i porast cijena u Euro području kao i u Hrvatskoj zbog oporavka globalne potražnje i porasta cijena nekih sirovina i prehrambenih namirnica u Euro području, a posljedično i u Hrvatskoj s obzirom da Hrvatska uvozi sirovine iz zemalja članica pa je ona porast cijena prenijela na potrošačke cijene.

Razlog rasta inflacije u Hrvatskoj snažnije nego u Europodručju je i to što je Hrvatska ovisnija o turizmu nego ostale članice Euro područja pa se javila i veća potražnja nerezidenata u Hrvatskoj te snažniji gospodarski oporavak (Hrvatska narodna banka [HNB], 2022).

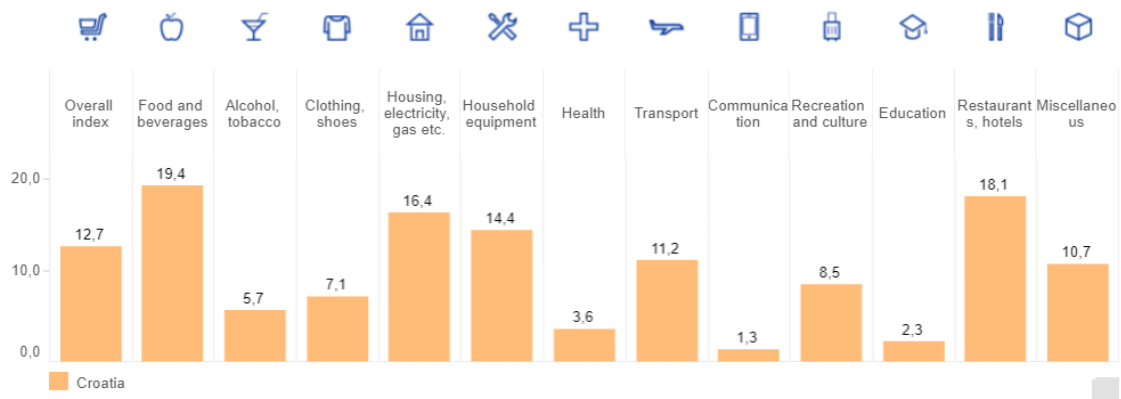
HICP inflation rate - Overall index
Euro area, Croatia

Slika 3. Inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena za Hrvatsku i Euro područje (European Central Bank [ECB], 2023)

Sljedeća Slika. 4. „Porast potrošačkih cijena mjenjenih harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Hrvatskoj“ prikazuje inflaciju mjerenu harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Hrvatskoj za listopad 2022. godine.

Vidljivo je kako su se cijene hrane s obzirom na listopad 2021. godine povećale za 19.4%, dok su cijene smještaja, plina, nafte veće za 16,4%, a cijene restorana i hotela veće za 18.1%. To potvrđuje i da je Hrvatska ovisna o rastu cijena u Euro području s obzirom da Hrvatska uvozi prehrambene sirovine i naftne derivate čije su se cijene povećale za Euro područje te su zemlje uvoznice povećale svoje izvozne cijene te je naposljetku Hrvatska povećala potrošačke cijene što je rezultiralo rekordnom stopom inflacije (ECB,2023).

Slika 4. Porast potrošačkih cijena mjenjenih harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Hrvatskoj (European Central Bank [ECB], 2023)

3. Pregled dosadašnjih istraživanja i literature

U ovom dijelu rada napraviti će se sumaran prikaz dosadašnjih istraživanja o inflaciji i dizajniranju ankete o inflacijskim istraživanjima kako bi se u sljedećim poglavljima mogao dizajnirati pogodan istraživački instrument i pristup mjerenju očekivanjima. Dodatno će se spomenuti dvije ankete za mjerenje inflacijskih očekivanja, a to su anketa koju provodi „Federal Reserve Bank of New York“, na hrvatskom „Banka Federalnih rezervi u New Yorku“ te anketa koju provodi „The University of Michigan, na hrvatskom „Sveučilište u Michiganu“.

U nastavku bit će također biti prikazana i istraživanja o inflaciji koja su provedena na teritoriju Republike Hrvatske.

3.1. Mjerenje inflacijskih očekivanja Banke Federalnih rezervi u New Yorku

U članku „Measuring Inflation Expectations“, u prijevodu „Mjerenje inflacijskih očekivanja“ autora: Oliver Armantier, Wändi Bruine de Bruin, Simon Potter, Giorgio Topa, Wilbert van der Klaauw i autora Basit Zafar pregledavaju i objašnjavaju inicijativu „Federal Reserve Bank of New York“ koja je nastojala poboljšati razumijevanje inflacijska očekivanja.

U uvodu Oliver et al. (prema Gall 2008, Sims 2009) navode kako inflacijska očekivanja imaju ključnu ulogu u funkcioniranju moderne monetarne politike.

Također, Oliver et.al (2013) navode kako očekivanja pokreću potrošače te ih navode na donošenje širokog raspona odluka poput štednja i ulaganja, kupnje trajnih dobara i pregovora oko plaća. Te odluke utječu na stvarnu gospodarsku aktivnost i na inflaciju. No, inflacija bi trebala pratiti šokove, na primjer ako cijene energije iznenada porastu zbog poremećaja u opskrbi, kratkoročna očekivanja inflacije trebala bi istodobno porasti. S druge strane, dugoročna očekivanja, nakon prestanka poremećaja u opskrbi ne bi se trebala mijenjati. Dugoročna inflacijska očekivanja u odnosu na kratkoročna inflacijska očekivanja obilježje su stabilne monetarne politike. U stvarnom svijetu, središnje banke oslanjaju se na različite neizravne pristupe mjerenja inflacijskih očekivanja, a to su primjerice ankete stručnjaka.

Uz tržišne mjere i dokaze iz anketa, profesionalni prognostičari Središnje banke oslanjaju se na anketne mjere inflacijskih očekivanja javnosti pri čemu su kućanstva glavni pokretači aktivnosti i pri tome igraju glavnu ulogu u inflacijskim očekivanjima te budućoj ostvarenoj inflaciji. Važan izvor informacija temeljenih na anketama o američkim kućanstvima

i njihovim inflacijskim očekivanjima je i anketa potrošača Thomson Reuters/Sveučilište u Michigenu, koje se često naziva Michigensko istraživanje. Michigensko istraživanje nasumično odabire 500 kućanstva svaki mjesec, a postavljaju se pitanja koja su nepromijenjena 30 godina.

Oliver et al. (prema Gall 2008, Sims 2009, Woodford 2005) ističe da iako se ankete provode rutinski diljem svijeta postoji nekoliko problema, a jedan od njih je mogućnost da potrošači nisu postupili i nisu odgovorili u skladu sa svojim uvjerenjima, stavovima i očekivanjima vezanim za inflaciju.

Anketa koja je provedena 2007.godine konstruirana je na način da su prvo postavljena pitanja o inflacijskim očekivanjima: „Tijekom sljedećim 12 mjeseci očekujem da stopa inflacije treba biti ___ % ili stopa deflacije (suprotno od inflacije) biti ___ %?“. Nakon toga su ispitanici sudjelovali u istraživanju gdje su birali između dvije investicije: investicija A i investicija B. Prinos investicije A nosi prinos 12 mjeseci kasnije, a prinos je indeksiran prema budućoj inflaciji. Prinos investicije B je fiksni i nosi prinos također 12 mjeseci kasnije.

Ispitanici najčešće pokazuju ponašanje u skladu s neutralnošću rizika. U istraživanju su postavili pitanja o srednjoročnim inflacijskim očekivanjima koja su stabilnija od kratkoročnih. Također su istraživali očekivanja o cijenama kuća koja su bila važna odrednica o ponašanju kućanstva s obzirom na očekivanu promjenu cijene nekretnine u jednoj godini. Budući da pojedinci mogu pregovarati sa poduzećima o rastu plaća, podatci o očekivanim plaćama također su dodatni i koristan izvor podataka za analiziranje dinamike inflacije. Odstupanja u promjenama plaća i očekivane inflacije mogu utjecati na financijske odluke kućanstva.

Shodno tome, sljedeće pitanje vezano za očekivanu plaću ispitanika bilo je, uz pitanje o broju poslova koje pojedinci rade: „Pretpostavimo da za 12 mjeseci zapravo radite na potpuno istom [glavnom poslu koji ste naveli] na istom mjestu koje ste naveli i za isti broj sati. Dvanaest mjeseci od sada, očekujete li da će Vaša zarada na ovom poslu, prije poreza i odbitaka, porasti ili otići dolje ili ostati jednaka?“.

Pitanje povezano sa očekivanjem za one koji su odgovorili da će plaća ići gore/dolje bilo je: „Otprilike za koliko posto očekujete da ćete dobiti na ovom poslu ___%, prije poreza i ostalog odbitka, 12 mjeseci od sada, ako radite potpuno isti posao sa istim brojem sati?“.

U nastavku bit će prikazan način formuliranja Ankete iz Michigana, odnosno Michiganskog istraživanja te će se na kraju usporediti bitne razlike koje će pomoći u formuliranju istraživačkog instrumenta za ovaj rad.

3.2. Anketa potrošača Sveučilišta u Michiganu

Ankete potrošača provodi Istraživački centar za anketa Sveučilišta u Michiganu. Očekivanja potrošača koja su dobivena anketom uvrštena su u objave Ministarstva trgovine SAD-a te Zavoda za ekonomske analize kao jedan od vodećih pokazatelja. Podatci ankete mogu predvidjeti promjene u gospodarstvu.

Indeks očekivanja potrošača usredotočen je na tri područja koja su ključna kod postavljanja pitanja potrošačima, a to su: pitanja o vlastitoj financijskoj situaciji, gledanje na opću ekonomiju u bliskoj budućnosti te poglede potrošača na izgled za gospodarstvo u dugom roku. Ankete se redovno plasiraju, mjesečna anketa sadrži oko 50 pitanja koje prate stavove i očekivanja potrošača o inflaciji. Uzorci se većinom obavljaju telefonski. Temeljna pitanja pokrivaju tri široka područja, a to su: pitanje osobnih financija, pitanje zaposlenosti te uvjeta kupnje. Također se provjeravaju stavovi o promjenama nominalnog i ukupnog dohotka, stavovi o nezaposlenosti i kamatnim stopama i politici. Na kraju, postavlja se nekoliko pitanja o procjeni tržišnih uvjeta, primjerice cijene automobila ili nekretnina. U pitanjima se od potrošača često i traži da daju cjelokupno mišljenje i razloge svog odgovora i da vlastitim riječima opišu razloge za takve stavove. Ova dodatna pitanja pomažu u razumijevanju zašto potrošači donose određene odluke o potrošnji ili štednji. Razumijevanje obrazloženja pomaže u shvaćanju zašto potrošači reagiraju drugačije na iste ekonomske pojave u različitim vremenima (University of Michigan, „Surveys of consumers, 2023).

Zaključak je da postoji nekoliko bitnih razlika u formuliranjima ankete, a to je da iako su stručnjaci Federalne banke rezervi u New Yorku radili po Anketi iz Michigana oni su ipak zamijenili i preformulirali neka pitanja. Bitne promjene u anketi gdje su željeli vidjeti shvaćaju li potrošači pojmove jesu:

- Zamijenili su pojam „cijene“ sa pojmom „stopa inflacije“
- Zamijenili su pitanja sa dužim vremenskim rokom sa pitanjima srednjeg vremenskog roka (1,2 i 3 godine) jer smatraju da su srednjoročna inflacijska očekivanja stabilnija od kratkoročnih
- Istraživanje o očekivanim cijenama nekretnina i plaća godinu dana unaprijed. Autori smatraju da je to važna odrednica ponašanja kućanstva zbog primjerice kašnjenja u plaćanju hipoteke, kredita ili kupnje kuće.
- Potvrdili su da su u Michiganskom istraživanju mnoga kućanstva bila zbunjena formulacijom pitanja o dugoročnom horizontu (5-10 godina), a pitanja su bila formulirana u vidu „promjene cijena u budućih 5 do 10 godina“

- U formuliranju pitanja o plaći postavljali su „hipotetske situacije“ kako bi dobili informacije koje su od izravne važnosti za inflaciju. Primjerice, pitali su potrošače na koliko poslova rade, koji je njihov glavni posao, očekuju li povećanje plaće na glavnom poslu 12 mjeseci od sada (Oliver et.al 2013).

3.3. Istraživanja u Republici Hrvatskoj

Bitno je napomenuti kako do sada nisu provedena istraživanja sličnog tipa na području Hrvatske, odnosno istraživanja gdje se anketnim upitnikom mjeri inflacijsko očekivanje potrošača Republike Hrvatske.

U ovom poglavlju prikazat će se pregled dosadašnjeg istraživanja koje je provedeno 2022. godine te koje je provedeno na sličan način kao sadašnje istraživanje.

3.3.1. Analiza stavova Hrvatskih građana o načinima očuvanja vrijednosti imovine u razdobljima visoke stope inflacije

Radi se o anketnom istraživanju na području Republike Hrvatske u 2022. godini. Anketni upitnik se sastojao od niza pitanja vezanih za mišljenje o inflaciji i štednji te mogućim utjecajima inflacije na Hrvatske građane. U istraživanju je sudjelovao 241 ispitanik. Istraživanje je objavljeno na portalu Hrčak.srce autora Izv.prof.dr.sc. Berislav Žmuk te Antonio Bonić, bacc.oec.

Kod analize odgovora iz anketnog upitnika autori Žmuk i Bonić (2022) navode kako je najveći udio ispitanika koji je upoznat s pojmom inflacija udio s visokom stručnom spremom (89%) ili više od toga. Najmanje su upoznati sa inflacijom oni sa srednjom stručnom spremom (77%).

Također, autori su objavili podatke i analizu odgovora o tome što ispitanici smatraju visokom stopom inflacije na godišnjoj razini. Prema Žmuk i Bonić (2022) najmanja stopa inflacije koju ispitanici smatraju visokom je 2% (petero ispitanika), inflaciju od 6% i više od 6% čak 40% ispitanika smatra visokom stopom inflacije na godišnjoj razini. Nadalje, pokazuje se da čak 96% ispitanika 10% smatra visokom stopom inflacije, dok svega 25% kao visoku stopu inflacije smatra tek jedan ispitanik.

Žmuk i Bonić (2022) su prikazali strukturu ispitanika prema tome kako su se izjasnili da nastoje očuvati vrijednost novčane imovine u uvjetima visoke stope inflacije. Pritom se najmanje ispitanika, odnosno 16% odlučilo za ulaganje u kriptovalute, u dionice i zlato ljudi investiraju podjednako sa postotkom od 9% i 10%. Štednjom čak 44% ispitanika pokušava

očuvati vrijednost novca što je i jedan od očekivanih i tradicionalnih načina očuvanja novaca. Dok se za manju potrošnju nego inače odlučilo 55% ispitanika.

U nastavku istraživanja Žmuk i Bonić (2022) prikazali su analizu odgovora na pitanje gdje su ispitanici trebali razvrstati način očuvanja vrijednosti imovine od najlošijeg načina do najboljeg načina očuvanja vrijednosti. Pri tome su ispitanici imali na izbor sedam prijedloga očuvanja vrijednosti imovine, a to su: investiranje u nekretnine, trošenje samo na nužne stvari, investiranje u zlato, investiranje u satove i pokretnine, investiranje u dionice i investicijske fondove, štednja u banci, depoziti u bankama. Najviše ispitanika, odnosno 25% se izjasnilo kako je investiranje u nekretnine najbolji način očuvanja vrijednosti imovine u uvjetima visoke stope inflacije. Na drugom mjestu po ukupnoj važnosti pokazalo se zlato sa 57%. Kao najlošiji način očuvanja vrijednosti imovine u uvjetima visoke stope inflacije pokazalo se ulaganje u pokretnine i satove gdje je 29% ispitanika stavilo ovaj način ulaganja kao najlošiji, štednja u banci sa 20%, trošenja samo na nužne stvari sa 18% te depoziti u bankama sa 17%.

Autori zaključuju kako su građani Republike Hrvatske u značajnoj mjeri upoznati s pojmom inflacije. No, zaključuju kako su oni u borbi protiv inflacije pasivni te nastoje očuvati vrijednost imovine štednjom ili manjom potrošnjom što nisu efikasna sredstva za očuvanje vrijednosti novca. Stopa inflacije za vrijeme provođenja istraživanja (kolovoz - rujna 2022.) nije bila toliko izražena kao što je to bilo na kraju 2021., odnosno na početku 2022. te autori stoga razumiju kako građani nisu imali potrebu za većom razinom u području zaštite vrijednosti novca.

4. Metodološki okvir istraživanja

Anketno istraživanje na uzorku od 286 (n=286) hrvatskih građana provedeno je u razdoblju od 04. travnja 2023. godine do 11. travnja 2023. godine. Anketni upitnik distribuiran i izrađen je korištenjem alata Google forms koji je namijenjen za izradu online anketa te evidenciju odgovora ispitanika. Anketni upitnik je izabran zbog uzora na prije navedena istraživanja, a to su ankete koju provodi „Federal Reserve Bank of New York“, na hrvatskom „Banka Federalnih rezervi u New Yorku“ te anketa koju provodi „The University of Michigan“, na hrvatskom „Sveučilište u Michiganu“.

Anketni upitnik se sastojao od pitanja sa jednostruki odgovorom, pitanja gdje su ispitanici mogli dati višestruke odgovore te pitanja vezanima uz stavove i mišljenja kao i nekolicinu pitanja gdje su ispitanici mogli dati kratki odgovor. Pitanja u anketnom upitniku su podijeljena po sekcijama, a postoje tri sekcije koje imaju tematska pitanja. Prije prve sekcije postavljaju se pitanja o demografskim obilježjima ispitanika. Prva sekcija vezana je uz mišljenja ispitanika o trenutnoj financijskoj situaciji te se željelo se vidjeti razumiju li ispitanici pojam inflacija i porast cijena. Druga sekcija je vazana uz porast cijena u kućanstvu ispitanika te porast pojedinih komponenta potrošačke košarice. Naime, željelo se saznati što je po mišljenju ispitanika najviše poskupjelo i kako su se oni pripremili za inflaciju. Treća sekcija vezana je uz očekivanje ispitanika, odnosno potrošača o nastupanju pojedinih događaja. U ovom slučaju ti događaji jesu inflacija, odnosno deflacija. Zahtijevalo se konkretiziranje i navođenje točnog postotka porasta ili smanjenja cijena u različitim periodima zbog razumijevanja potrošačkih odluka.

Provedeno je primarno anketno istraživanje kako bi se prikupili stavovi i očekivanja građana Republike Hrvatske o inflaciji te kako bi se predložile prigodne mjere za poboljšanje financijske pismenosti. Prije svega, cilj anketnog upitnika je bio razumjeti kako građani nastupaju i kako se ponašaju pod istim ekonomskim uvjetima. Primjer istih ekonomskih uvjeta jest nastupanje inflacije gdje se želi vidjeti koliko će se građana odlučiti na neki oblik štednje kako bi suzbili inflaciju na osobnoj razini ili koliko se postotak građana nije pripremio za dolazak vala povećanja cijena.

4.1. Odabir i definiranje uzorka

Glavni cilj ovog istraživanja o inflacijskim očekivanjima građana Republike Hrvatske bilo je prikupljanje podataka primarnim putem, odnosno anketnim upitnikom. Tako populaciju ovog istraživanja čine građani Republike Hrvatske različitih demografskih obilježja. U istraživanju je sudjelovalo 286 ispitanika od čega je 68 (23,8%) ispitanik bio muškog spola, dok je 218 (76,2%) ispitanika bio ženskog spola. Ostale demografske karakteristike uzorka prikazane su u poglavlju „*Analiza dobivenih rezultata anketnog istraživanja*“.

4.2. Proces prikupljanja podataka

Za ispitivanje stavova i mišljenja građana o inflaciji u Republici Hrvatskoj korišten je anketni upitnik. Anketni upitnik je razvijen analizom dosadašnjih istraživanja, odnosno po uzoru na istraživanje i ankete koju provodi „Federal Reserve Bank of New York“, na hrvatskom „Banka Federalnih rezervi u New Yorku“ te anketa koju provodi „The University of Michigan, na hrvatskom „Sveučilište u Michiganu“. Nakon iscrpne analize literature i anketnih upitnika dvije navedene institucije, prvi korak je bio izrada anketnog upitnika putem alata Google forms. Anketni upitnik je bio distribuiran različitim kanalima prema ispitanicima: Facebook grupe gdje komuniciraju studenti i ostali građani Republike Hrvatske, zamolba prijateljima i poznanicima za distribuciju ankete, zajedno ispunjavanje ankete sa starijim osobama.

Upitnik je pripremljen i distribuiran ispitanicima (04. travnja 2023. godine do 11. travnja 2023. godine) uz jasan i kratak opis istraživanja i napomenom da će se svi podaci prikupljati isključivo zbirno za potrebe istraživanja. Uz nekolicinu pitanja stajao je opis ili objašnjenje pitanja kako bi ispitanici jasno razumjeli što se od njih traži u svakom pitanju te kako bi se istraživanje moglo što kvalitetnije provesti. Na kraju, ispitanicima je priložena „Izjava o povjerljivosti podataka“ kojom se autorica obvezuje na poslovnu tajnu i čuvanje podataka. Također, pri kraju istraživanja autorica je priložila svoju e-mail adresu te broj telefona ukoliko netko od ispitanika želi po završetku obrane zaprimiti sažetak istraživanja.

4.3. Ograničenja istraživanja

Nakon obrade i interpretacije dobivenih rezultata anketnog istraživanja potrebno je spomenuti ograničenja provedenog istraživanja. Prvi problem kod provođenja web anketnog upitnika je broj uzorka. Istraživač može imati za cilj prikupiti određeni broj ispitanika, no to striktno ne ovisi o njemu, nego nekada i o aktualnosti same teme. Prednost teme „Inflacijska očekivanja potrošača na području Republike Hrvatske“ je sigurno pojam i kontekst inflacije jer se inflacija u proteklih pet godina (2018.-2023.) dosta spominje. Sljedeće ograničenje je zasigurno ciljni uzorak, istraživač si na početku postavlja ciljnu uzorak, no u toku istraživanja istraživač će vrlo vjerojatno morati prilagoditi svoju ciljnu populaciju. Još jedno od ograničenja je vjerodostojnost i istinitost odgovora i glavno pitanje, a to je „Jesu li ispitanici doista izrazili svoje stvarno mišljenje?“. Nadalje, jedno od ograničenja je i mala stopa odaziva ispitanika s obzirom na ciljnu stopu odaziva, ciljna stopa odaziva je bila 300-500 ispitanika, dok je stvarna stopa odaziva bila 286 ispitanika. Također, ograničenje za koje se ispitanik obratio autorici ovog rada, a sa kojim se susreo jest tehničke prirode. Tehnički problemi ispitaniku mogu stvarati probleme primjerice kod pokretanja ili ispunjavanja ankete. Još jedno zabrinjavajuće ograničenje istraživanja jest to što ispitanici često ne čitaju uputstva o načinu odgovaranja na pitanja te se neki od njihovih odgovora tada ne mogu smatrati važećima.

5. Analiza dobivenih rezultata anketnog istraživanja

Kao što je ranije navedeno, u istraživanju je sudjelovao ukupno 286 ispitanik pri čemu je 68 (23,8%) ispitanik bio muškog spola, dok je 218 (76,2%) ispitanika bilo ženskog spola. Vezano za dobnu strukturu, u Tablici 2. „*Struktura ispitanika prema dobi*“ vidljivo je kako je ukupno 108 (37,8%) ispitanika u dobi između 15 i 24 godine, u dobi između 25 i 34 godina nalazi se ukupno 58 ispitanika (20,3%), u dobi između 35 i 44 godina nalazi se 55 ispitanika (19,2%), u dobi između 45 i 54 godina nalazi se 34 ispitanika (11,9%), u dobi između 55 i 64 godina nalazi se 24 ispitanik (8,4%), dok se u dobi sa više od 65 godina nalazi 7 ispitanika sa postotkom od 2,4%.

U kategorijama koje predstavljaju kvalitativne i kvantitativne podatke bilo je potrebno odgovorima dodijeliti pripadajuće numeričke oznake (1-n) pri čemu određena numerička oznaka zamjenjuje odgovor. Razlog tome je lakša provedba analiza podataka.

U Tablici 1. „*Deskriptivna analiza spolne strukture ispitanika*“ jasno je kako je najviše ispitanika bilo ženskog spola što prikazuje modalna i medijalna vrijednost koja iznosi 2. Numerička oznaka muškog spola definirana je brojem „1“ dok je numerička oznaka ženskog spola definirana brojem „2“. Distribucija je negativno asimetrična s obzirom da je medijalna vrijednost veća od aritmetičke sredine. Koeficijent varijacije iznosi 24,20% što znači da su podatci srednje jako reprezentativni, odnosno radi se o umjerenoj razini disperziji podataka. Standardna greška iznosi 0,025.

Tablica 1. *Deskriptivna analiza spolne strukture ispitanika*

Spolna struktura ispitanika	
Mean	1,762237762
Standard Error	0,025217048
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,426458973
Range	1
Minimum	1
Maximum	2
Sum	504
Count	286
Koeficijent varijacije	24,1998%

Tablici 2. „Struktura ispitanika prema dobi“ prikazuje kako je u anketi sudjelovalo najviše ispitanika u dobi između 15 i 24 godine.

Tablica 2. Struktura ispitanika prema dobi

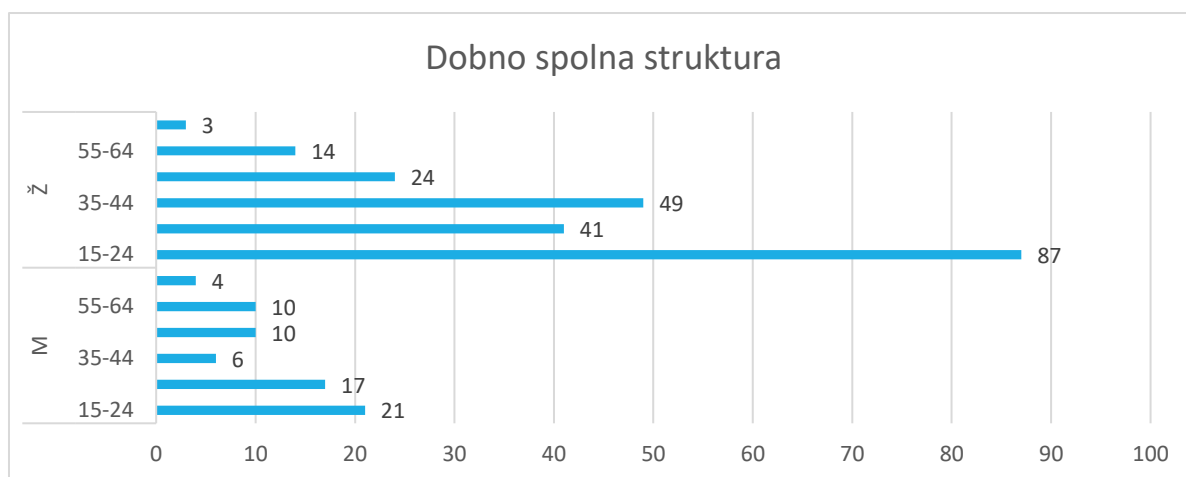
Dob (godine)	Broj ispitanika	Postotak (%)
15-24	108	37,8
25-34	58	20,3
35-44	55	19,2
45-54	34	11,9
55-64	24	8,4
više od 65	7	2,4
Ukupno	286	

Tablica 3. „Deskriptivna analiza dobne strukture ispitanika“ pokazuje također kako je prema modalnoj vrijednosti najviše ispitanika prema dobi u rasponu od 14-24 godine. Nadalje, medijan iznosi 2. Dobna struktura ispitanika podijeljena je ukupno u 6 numeričkih oznaka pri čemu numerička oznaka „1“ predstavlja raspon godina od 15-24, a numerička oznaka „6“ raspon godina ispitanika sa više od 65 godina. Vidljivo je također kako je distribucija pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije iznosi 59,43% što znači da postoji visoka razina disperzije podataka te niska razina reprezentativnosti podataka. Razlog tome je što je velika većina ispitanika koncentrirana oko prvih triju odgovora (15-24, 25-34, 35-44) te je manje ispitanika sa većim brojem godina, pogotovo ispitanika sa više od 65 godina. Ukupan broj ispitanika koji je pristupio istraživanju je 286. Standardna greška iznosi 0,084.

Tablica 3. Deskriptivna analiza dobne strukture ispitanika

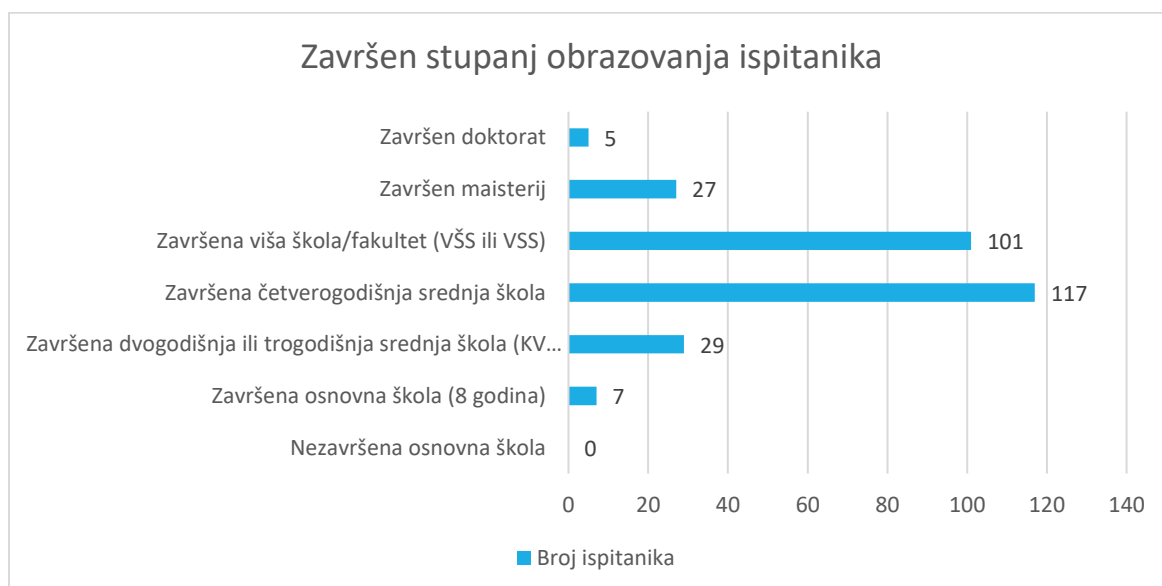
Dobna struktura ispitanika	
Mean	2,402097902
Standard Error	0,084409714
Median	2
Mode	1
Koeficijent varijacije	59,43%

Slika 5. „Dobno spolna struktura ispitanika“, prikazuje kako je ima najviše ispitanika ženskog spola te je od ženskog dijela ispitanika najviše ispitanica (87 od 218) bilo u dobi od 15-24 godine, dok je od muškog dijela ispitanika najviše ispitanika (21 od 68) također bilo u dobi od 15-24 godine, u anketi je sudjelovalo ukupno 108 ispitanika u dobi od 15-14 godina.

Slika 5. Dobno spolna struktura ispitanika

Na Slici 6. „Struktura ispitanika prema završenom stupnju obrazovanja“ vidljivo je kako nema ispitanika sa nezavršenom osnovnom školom, no ispitanika samo sa završenom osnovnom školom ima ukupno 7 (2,4%). Ispitanika sa završenom dvogodišnjom ili trogodišnjom srednjom školom ima 29 (10,1%), završenom četverogodišnjom srednjom školom 117 (40,9%), završenom višom školom/fakultetom ukupno 101 (35,3%), dok završeni magisterij i doktorat imaju ukupno 27 (9,4%), odnosno 5 ispitanika (1,7%). Najviše ispitanika ima završenu četverogodišnju srednju školu, no drugi po redu su ispitanici sa završenom višom školom ili fakultetom.

Slika 6. Struktura ispitanika prema završenom stupnju obrazovanja

Ispitanici su za potrebe analize stupnja obrazovanja svrstani u numeričke oznake 0-6 pri čemu „0“ označava nezavršenu osnovnu školu, dok „6“ označava završeni doktorat. Nadalje, u Tablici 4. „*Deskriptivna analiza stupnja obrazovanja ispitanika*“ vidljivo je kako je najviše ispitanika prema modalnoj i medijalnoj vrijednosti sa numeričkom oznakom „4“ što predstavlja ispitanike sa završenom četverogodišnjom srednjom školom. Distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijalne vrijednosti. Koeficijent varijacije iznosi 20,47% što znači umjerenu disperziju podataka, a paralelno tome i srednju razinu reprezentativnosti podataka. Podatci su srednje raspršeni jer su najviše koncentriran oko odgovora: završen magisterij, završena viša škola/fakultet, završena četverogodišnja srednja škola te završena dvogodišnja i trogodišnja srednja škola, no nešto manje ili nikako oko odgovora završen doktorat i nezavršena osnovna škola.

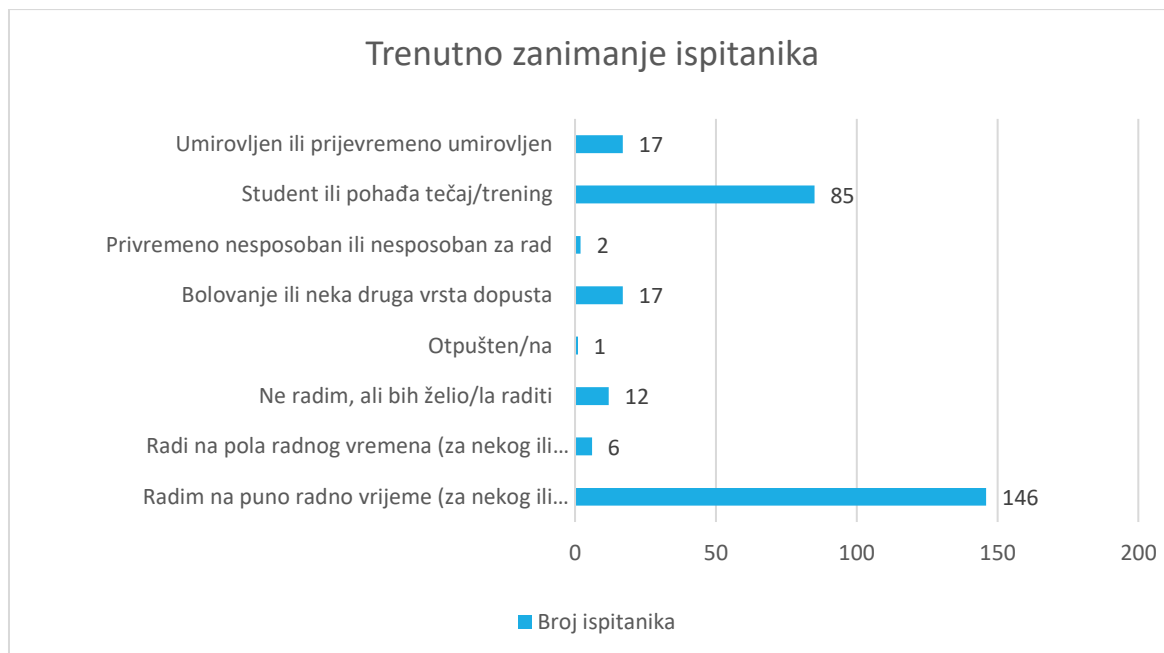
Tablica 4. Deskriptivna analiza stupnja obrazovanja ispitanika

Razina obrazovanja ispitanika	
Mean	4,426573
Standard Error	0,053575
Median	4
Mode	4
Standard Deviation	0,906038
Range	4
Minimum	2
Maximum	6
Sum	1266
Count	286
Koeficijent varijacije	20,47%

Vežano za dobnu strukturu, s obzirom da je najviše ispitanika u dobi između 15 i 24 godine, a najviše odgovora prema završenom stupnju obrazovanja je kod ispitanika sa završenom četverogodišnjom srednjom školom i fakultetom. Može se reći da su te dvije stvari povezane s obzirom da se u dobi od 15-24 godine završava četverogodišnja srednja škola i viša škola/fakultet.

Slika 7. „*Trenutno zanimanje ispitanika*“ prikazuje zanimanje ispitanika kojim se ispitanik bavi u trenutku ispunjavanja ankete (travanj 2023.). U tablici su vidljivi predloženi odgovori. Iz tablice je vidljivo kako 146 ispitanika (51,05%) radi na puno radno vrijeme (za nekog ili samozaposlen), 6 ispitanika (2,10%) radi na pola radnog vremena (za nekog ili samozaposlen), 12 ispitanika ne rade, ali bi željeli raditi što predstavlja postotak od 4,20%, 1 ispitanik je otpušten (0,35%), 17 ispitanika je na bolovanju ili nekoj drugoj vrsti dopusta

(5,94%), 2 ispitanika su privremeno nesposobni za rad (0,70%), 85 ispitanika su studenti ili pohađaju tečaj/trening (29,72%), 17 ispitanika je umirovljeno (5,94%). Ukupni broj odgovora na ovo pitanje je 286. Najveći broj ispitanika rade na puno radno vrijeme (za nekog ili su samozaposleni) sa postotkom od 51,05% te su studenti ili pohađaju tečaj ili trening sa postotkom od 29,72%.

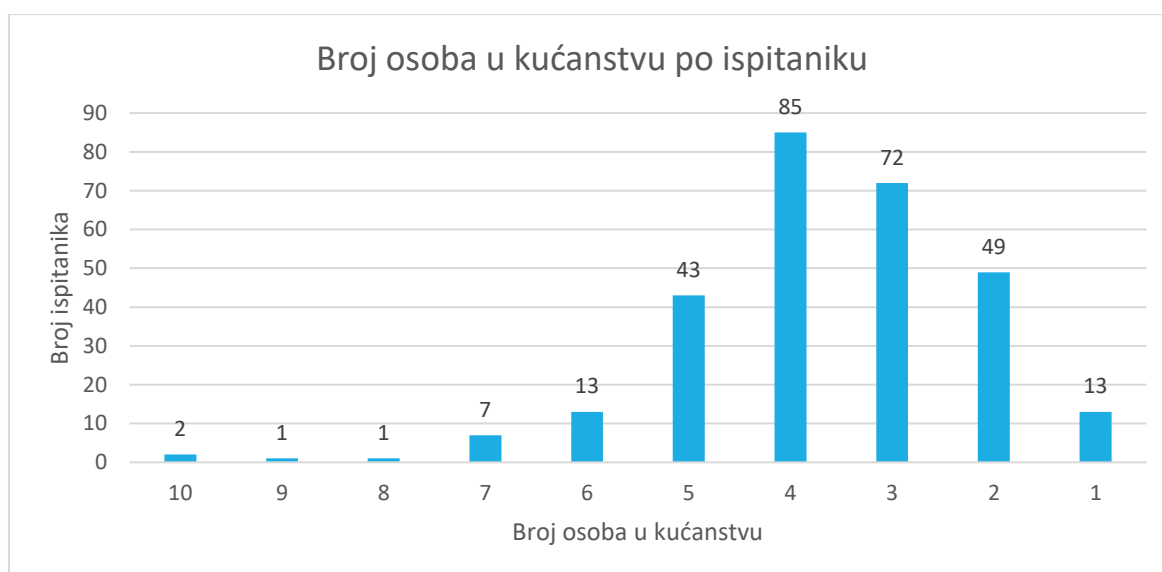
Slika 7. Trenutno zanimanje ispitanika

Slika 8. „Broj poslova koje obavljaju ispitanici“ prikazuje broj poslova koje obavljaju ispitanici u trenutku ispunjavanja ankete (travanj 2023.). U broj poslova su isključeni neplaćeni poslovi kao što je volonterski rad. Najviše ispitanika obavlja 1 posao (59,79%), 2 posla obavlja 32 ispitanika (11,19%), 3 posla obavlja 6 ispitanika (2,10%), 4 posla obavlja 2 ispitanika (0,70%), a nijedan posao (0) obavlja 75 ispitanika sa postotkom od 26,22%.

Slika 8. Broj poslova koje obavljaju ispitanici

Zadnja promatrana Slika 9. „Broj osoba u kućanstvu po ispitaniku“ koja prikazuje broj osoba u kućanstvu ispitanika u trenutku ispunjavanja ankete (travanj 2023.). Ispitanici koji žive sami (1) broje postotak od 4,55%, odnosno 13 ispitanika. Broj ispitanika koji je odgovorio da živi u kućanstvu od 2 osobe uključujući i ispitanika je 49 (17,13%), u kućanstvu od 3 osobe živi 72 ispitanika (25,17%), u kućanstvu od 4 osobe živi 85 ispitanika (29,72%), u kućanstvu od 5 osoba živi 43 ispitanika (15,03%), u kućanstvu od 6 osoba živi 13 ispitanika (4,55%), u kućanstvu od 7 osoba živi 7 ispitanika (2,45%), u kućanstvu od 8 osoba živi 1 ispitanik (0,35%), u kućanstvu od 9 osoba živi 1 ispitanik (0,35%) i u kućanstvu od 10 osoba žive 2 ispitanika (0,70%). Najviše osoba živi u kućanstvima od 4 i 3 ispitanika, odnosno 85 ispitanika (29,72%) i 72 ispitanika (25,17%).

Slika 9. Broj osoba u kućanstvu po ispitaniku

Pitanje vezano uz broj osoba u kućanstvu ispitanika bilo je također otvorenog tipa pri čemu se su se ispitanici izjasnili kako je maksimalan broj osoba u njihovim kućanstvima 10. Nadalje, s obzirom na pitanje otvorenog tipa i potrebnu analizu bilo je potrebno svrstati odgovore u rangove pa tako prvi rang predstavlja ispitanike koji imaju „1-3, uključujući 3“ osobe u kućanstvu, drugi rang predstavlja ispitanike s „4-7, uključujući 7“ osoba u kućanstvu, a treći rang predstavlja osobe s „8-10, uključujući 10“ osoba u kućanstvu. Svaki rang je dobio numeričku oznaku, 1, 2, 3.

Tablica 5. „Deskriptivna analiza broja osoba u kućanstvu“ prikazuje analizu odgovora temeljenu na dodijeljenim rangovima, a potom i numeričkim oznakama. Pritom je iz tablice i modalne i medijalne vrijednosti 2 vidljivo kako najviše ispitanika u rang od „4-7, uključujući 7“ što znači da najviše ispitanika imaju 4, 5, 6 ili 7 člana. Nadalje, distribucija je negativno asimetrična s obzirom da je većina podataka smještena desno, odnosno aritmetička sredina je manja od medijana. Nadalje, o umjerenosti disperziji i srednjoj reprezentativnosti podataka

govori koeficijent varijacije od 34,05% s obzirom da je većina podataka smještena oko ispitanika s 5,4,3,2 osoba u kućanstvu. Kod ostalih brojeva, ispitanika je nešto manje. Standardna pogreška iznosi 0,031.

Tablica 5. Deskriptivna analiza broja osoba u kućanstvu ispitanika

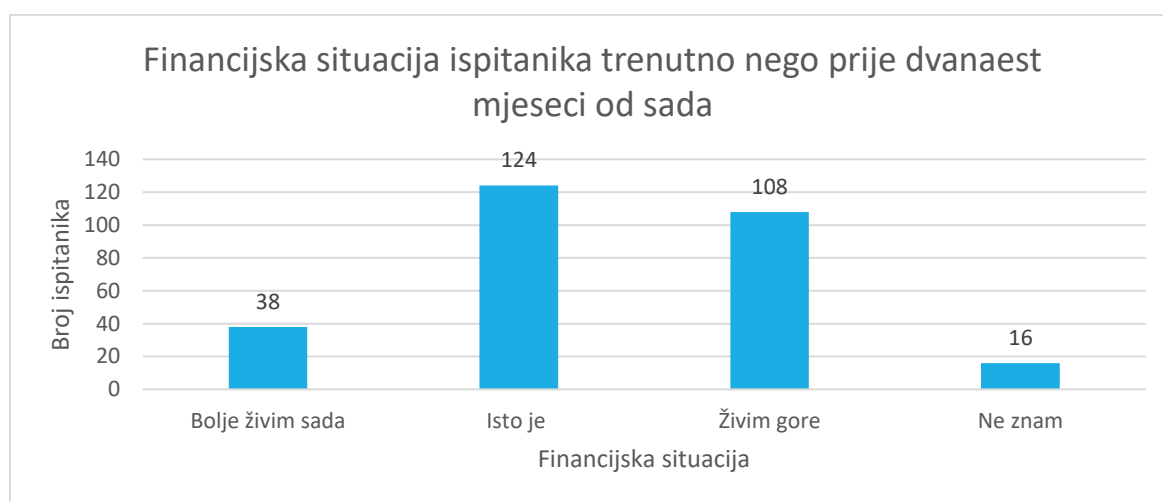
Broj osoba u kućanstvu ispitanika	
Mean	1,545454545
Standard Error	0,031114159
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,526188182
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	442
Count	286
Koeficijent varijacije	34,05%

Zaključak dijela sa demografskim karakteristikama je da je na anketu od ukupno 286 ljudi odgovorilo najviše ispitanika ženskog spola sa postotkom od 76,22%. Najviše ispitanika su u dobi od 15 do 24 godine sa postotkom od 27,4%. Najviše ispitanika je završilo četverogodišnju srednju školu, njih 40,9% te višu školu i fakultet, njih 35,3%. Kod trenutnog zanimanja, najveći broj ispitanika radi na puno radno vrijeme (za nekog ili samozaposlen) sa postotkom od 51,05%. Najčešći broj poslova koje ispitanici obavljaju je 1 u postotku od 59,79% od ukupnog broja ispitanika i najveći broj osoba u kućanstvu ispitanika (uključujući ispitanika) je 4 sa postotkom od 29,72%. Najviše ispitanika je u dobi od 15-24 godine s obzirom da je anketa plasirana najvećim dijelom među studentima što onda podrazumijeva činjenicu da je najviše zaposlenika i završilo četverogodišnju školu ili višu školu i fakultet. Također, s obzirom na godine i dobnu strukturu to podrazumijeva da oni još ne žive sami i da žive u kućanstvima sa više osoba.

5.1. Financijska situacija ispitanika u analiziranom vremenskom horizontu

Prije je napomenuto kako „SEKCIJA 1“ u anketnom upitniku predstavlja mišljenja ispitanika o trenutnoj financijskoj situaciji te se željelo se vidjeti razumiju li ispitanici pojam inflacija i porast cijena. U prvoj sekciji ispitanici su trebali odgovoriti biranjem jednog od ponuđeni odgovora, upisom kratkog odgovora ili označavanjem odgovora od 1-5 na linearnoj skali. U ovom dijelu obrađivala su se pitanja pojedinačno te je svako pitanje potkrijepljeno grafičkim prikazom, deskriptivnom analizom te pripadajućim objašnjenjem odgovora ispitanika. Ispitanici su na nekim pitanjima imali opciju „Ostalo“ gdje je pisalo "Zašto ste dali ovakav odgovor? Imate li neki poseban razlog?".

Prvo pitanja Sekcije 1 glasi „**Smatrate li da Vi (i Vaša obitelj) trenutno živite financijski bolje, gore ili jednako nego prije dvanaest mjeseci od sada?**“. U ovom pitanju dato je objašnjenje kako se dvanaest mjeseci se odnosi na kratak vremenski okvir za procjenu, dok se pet godina odnosi na vremenski okvir u dugom ili srednjem roku. Željelo se vidjeti smatraju li ispitanici da sada žive bolje nego prije jednu godinu s obzirom na rast cijena potrošačke košarice, smanjenje ili povećanje plaća, nezaposlenost ili neke druge ekonomske pojave. Slika 10. „*Financijska situacija ispitanika trenutno nego prije 12 mjeseci*“ prikazuje ponuđene odgovore ispitanika između kojih su ispitanici mogli birati. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Od ukupnog broja od 286 odgovora 38 (13,29%) ispitanika se izjasnilo da bolje žive sada, 124 ispitanika (43,36%) se izjasnilo da žive isto, 108 ispitanika (37,76%) se izjasnilo da žive gore, dok se 16 ispitanika (5,59%) izjasnilo kako ne znaju.

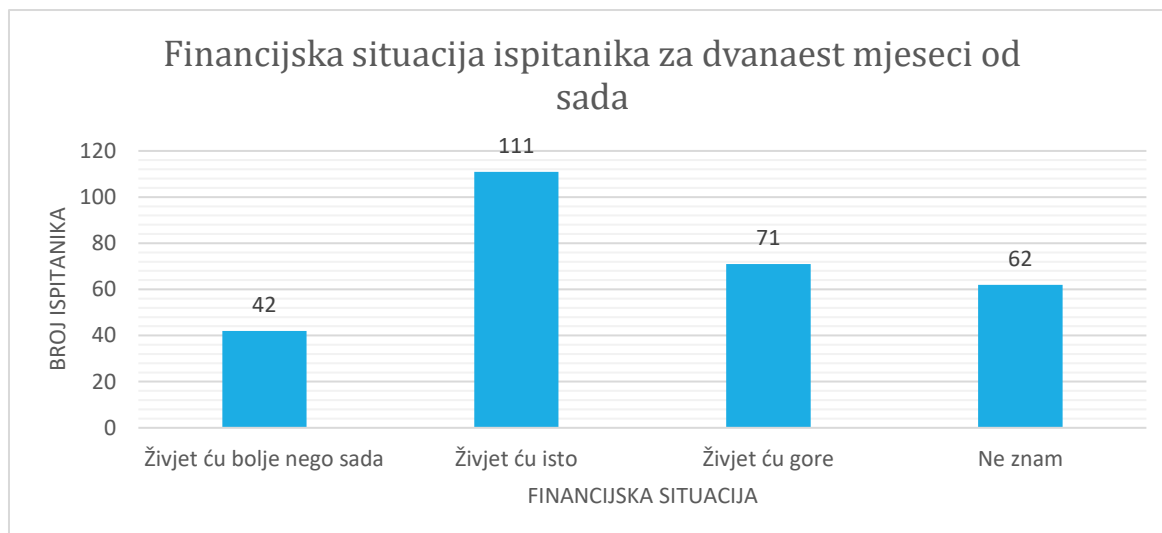
Slika 10. *Financijska situacija ispitanika trenutno nego prije 12 mjeseci*

Spomenuto je kako je najviše ispitanika odabralo kako trenutno živi isto kao prije dvanaest mjeseci, to potvrđuju i medijalna i modalna vrijednost koje iznose 2. Zbog obrade kvalitativnih podataka, podacima je bilo potrebno dodijeliti numeričke oznake. Tako, oznaka „1“ dodijeljena je odgovoru bolje živim sada, dok je oznaka „4“ dodijeljena odgovoru ne znam. Distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije iznosi 33,12% što govori o umjerenoj disperziji podataka, odnosno srednjoj reprezentativnosti istih. Navedeno je vidljivo u Tablici 6. „*Deskriptivna analiza trenutne financijske situacije ispitanika*“.

Tablica 6. *Deskriptivna analiza trenutne financijske situacije ispitanika*

Trenutna financijska situacija ispitanika	
Mean	2,356643357
Standard Error	0,046152731
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,780513501
Range	3
Minimum	1
Maximum	4
Sum	674
Count	286
Koeficijent varijacije	33,12%

Drugo pitanje Sekcije 1. glasi „**Smatrate li da ćete Vi (i Vaša obitelj) dvanaest mjeseci od sada živjeti financijski bolje, gore ili jednako kao sad?**“. U ovom pitanju također je dato objašnjenje kako se dvanaest mjeseci se odnosi na kratak vremenski okvir za procjenu, dok se pet godina odnosi na vremenski okvir u dugom ili srednjem roku. Željelo se vidjeti smatraju li ispitanici će za dvanaest mjeseci od sada (jednu godinu) živjeti bolje ili lošije. Slika 11. „Financijska situacija pojedinca za dvanaest mjeseci od sada“ prikazuje ponuđene odgovore ispitanika između kojih su ispitanici mogli birati. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Od ukupnog broja od 286 odgovora 42 ispitanika (14,69%) se izjasnilo da će za dvanaest mjeseci od sada živjeti bolje nego sada, njih 111 (38,81%) se izjasnilo kako će živjeti isto, 71 (24,83%) se izjasnio kako će živjeti gore, dok se 62 ispitanik (21,68%) izjasnio kako ne zna.

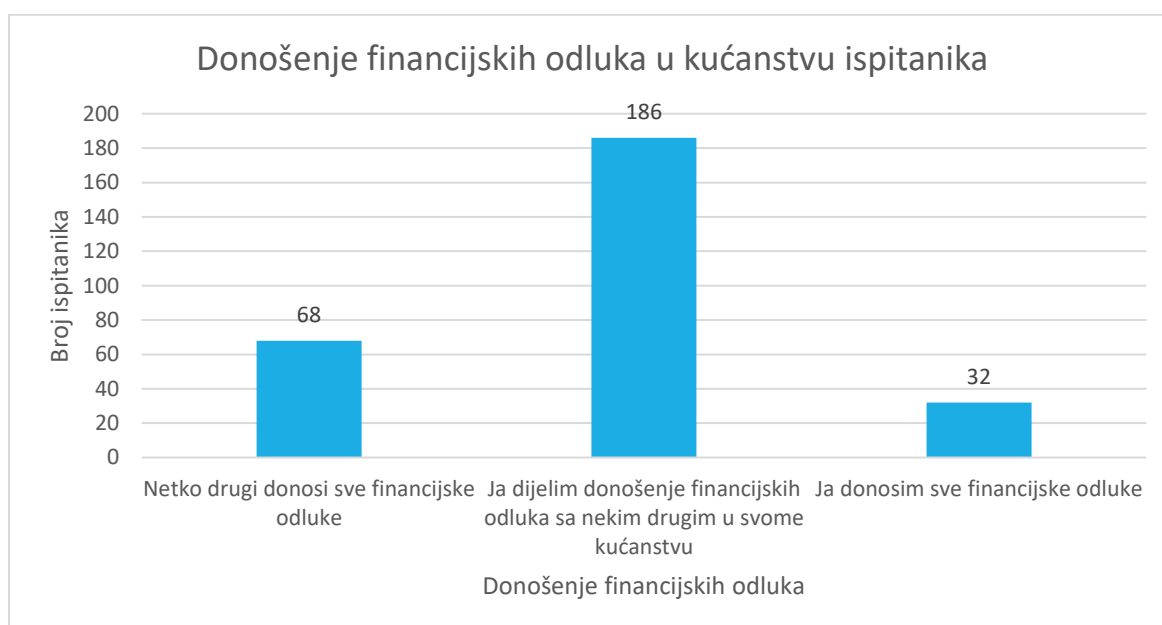
Slika 11. Financijska situacija pojedinca za dvanaest mjeseci od sada

U Tablici 7. „Deskriptivna analiza financijske situacije ispitanika za dvanaest mjeseci od sada“ vidljivo je da su medijan i mod 2. Prije toga, odgovorima su dodijeljene numeričke vrijednosti pri čemu je numerička oznaka „1“ dodijeljena odgovoru „živjet ću bolje nego sada“, dok je numerička oznaka „4“ dodijeljena odgovoru „ne znam“. Nadalje, najviše ispitanika se po modalnoj i medijalnoj vrijednosti složilo za numeričku oznaku „2“, odnosno odgovor da će za dvanaest mjeseci od sada živjeti isto. Distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije iznosi 39,04% što označuje umjerenu disperziju podataka, odnosno srednju razinu reprezentativnosti podataka. Standardna greška iznosi 0,059%.

Tablica 7. Deskriptivna analiza financijske situacije ispitanika za dvanaest mjeseci od sada

Financijska situacija ispitanika u budućnosti	
Mean	2,534965
Standard Error	0,058521
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,989684
Range	3
Minimum	1
Maximum	4
Sum	725
Count	286
Koeficijent varijacije	39,04%

Treće pitanje Sekcije 1 glasi „**Kako i tko donosi financijske odluke u Vašem kućanstvu?**“. Na ovo pitanje ispitanici su mogli dati jednostruki odgovor. Financijske odluke podrazumijevaju odluke vezane uz raspolaganje financijskih sredstava kao što su kupovina hrane, plaćanje režija te alokacija novčanih sredstava u kućanstvu ukoliko u kućanstvu živi više članova (uključujući i ispitanika). Slika 12. „*Donošenje financijskih odluka u kućanstvu pojedinca*“ prikazuje ponuđene odgovore ispitanika između kojih su ispitanici mogli birati .Od ukupnih 286 odgovora, 68 ispitanika (23,8%) se izjasnilo kako netko drugi donosi sve financijske odluke, 186 ispitanika (65%) se izjasnio kako dijele donošenje financijskih odluka sa nekim drugim u svojem kućanstvu te se 32 ispitanika (11,2%) izjasnilo kak oni donose sve financijske odluke u svojem kućanstvu.

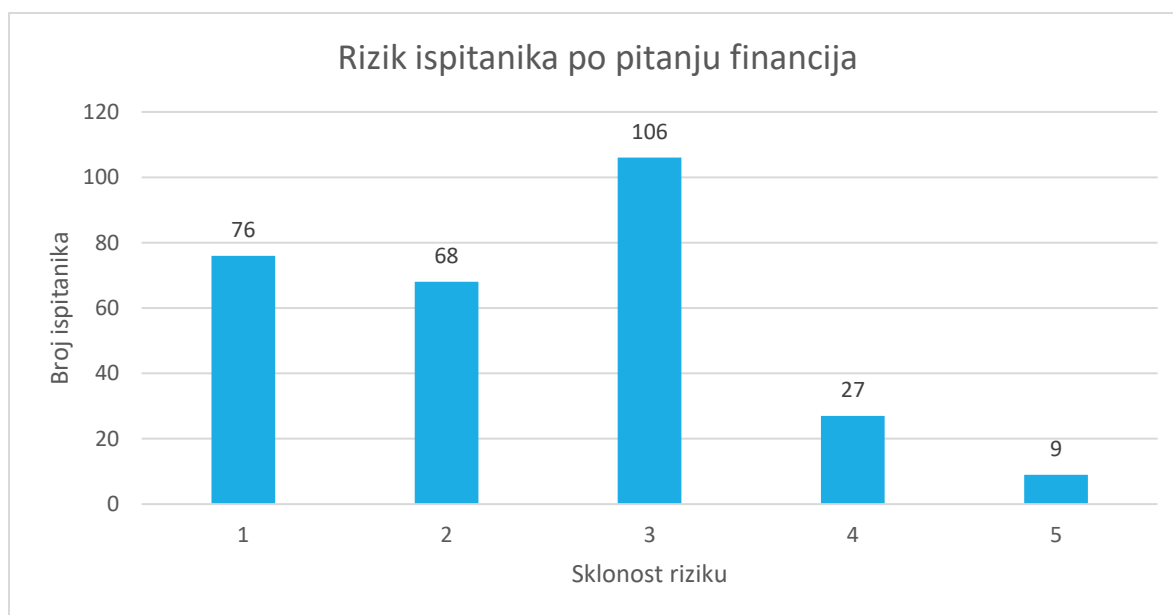
Slika 12. *Donošenje financijskih odluka u kućanstvu ispitanika*

Tablica 8. „*Deskriptivna analiza donošenja financijskih odluka*“ prikazuje kako modalna i medijalna vrijednost iznose 2. Odgovorima je prije analize bilo potrebno dodijeliti numeričke vrijednosti, tako je numerička oznaka „1“ dodijeljena odgovoru „Netko drugi donosi sve financijske odluke“, dok je numerička oznaka „3“ dodijeljena odgovoru „Ja donosim sve financijske odluke“. Distribucije je negativno asimetrična s obzirom da je medijan veći od aritmetičke sredine. Koeficijent iznosi 30,88% što označuje umjerenu raspršenost podataka ili srednju razinu reprezentativnosti podataka s obzirom da je većina podataka smještena oko srednjeg odgovora, dok su ostali podatci gotovo jednako podijeljeni oko ostalih odgovora. Standardna greška iznosi 0,034.

Tablica 8. Deskriptivna analiza donošenja financijskih odluka

Donošenje financijskih odluka	
Mean	1,874125874
Standard Error	0,03422352
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,578772238
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	536
Count	286
Koeficijent varijacije	30,88%

Četvrto pitanje Sekcije 1. glasi „**Na skali od 1-5 označite svoju sklonost riziku po pitanju financija?**“. U ovom pitanju dato je objašnjenje kako se sklonost riziku može opisati kao sklonost ulaganju u vrijednosne papire ili neku drugu vrstu imovine. Željelo se vidjeti jesu li ispitanici spremni i skloni riziku za ulaganje u neku vrstu imovine u dužem roku. Ispitanici su mogli dati jednostruki odgovor koji su mogli označiti na linearnoj skali od 1-5 pri čemu je broj 1 označavao „nisam sklon riziku“, dok je broj 5 označavao „vrlo ili jako sklon riziku“. Na Slici 13. „*Sklonost riziku po pitanju financija*“ vidljivi su ponuđeni odgovori između kojih su ispitanici mogli izabrati. Od ukupno 286 ispitanika koji su mogli opisati svoju sklonost riziku po pitanju financija, njih 76 (26,6%) je označilo broj 1 što znači da nisu skloni riziku, 68 ispitanika (23,8%) je označilo broj 2 što znači da su malo skloni riziku, 106 ispitanika (37,1%) je označilo broj 3 što znači da su srednje skloni riziku, 27 ispitanika (9,4%) je označilo broj 4 što znači da su skloni riziku i donošenju rizičnih odluka za ulaganje u vrijednosne papire. Najviše skloni riziku je svega 9 ispitanika (3,1%) što znači da bi oni uložili u vrijednosne papire i da su skloni donošenju rizičnih odluka.

Slika 13. Sklonost riziku po pitanju financija

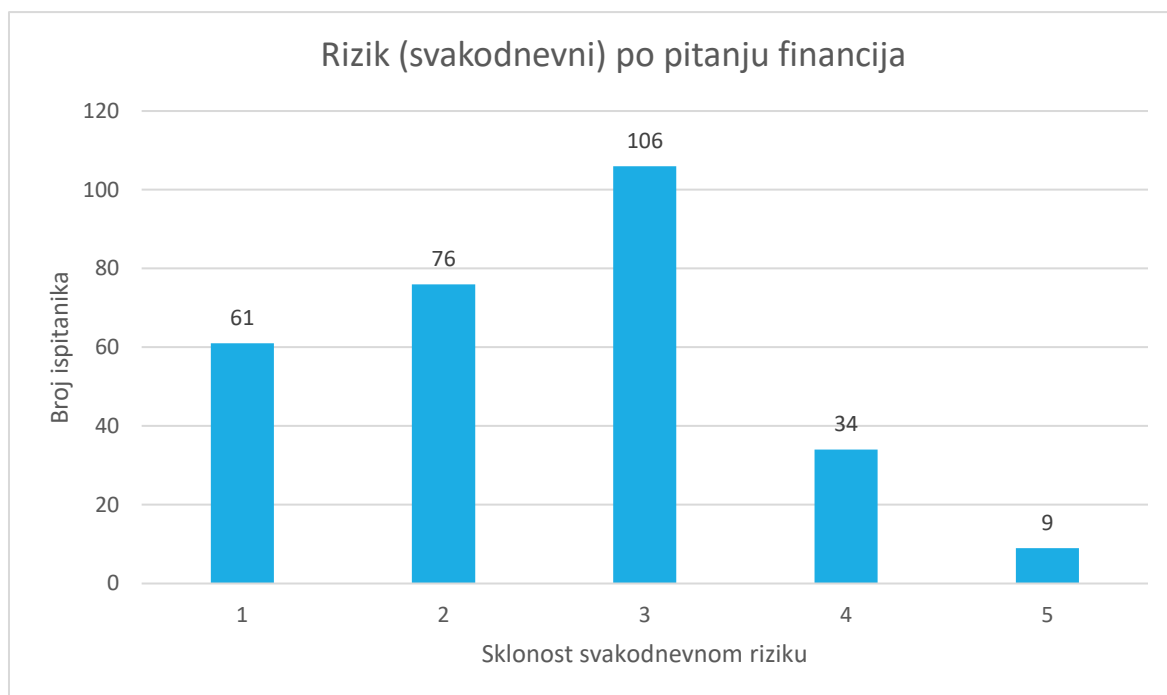
Tablica 9. Deskriptivna analiza sklonosti donošenja rizičnih odluka

Sklonost rizičnom donošenju odluka	
Mean	2,388111888
Standard Error	0,063427593
Median	2
Mode	3
Standard Deviation	1,072657923
Range	4
Minimum	1
Maximum	5
Sum	683
Count	286
Koeficijent varijacije	44,92%

Najveći broj ispitanika prema Tablici 9. „*Deskriptivna analiza sklonosti donošenja rizičnih odluka*“ izjasnio se kako ima sklonost riziku 3 što predstavlja umjerenu sklonost riziku. To potvrđuje modalna vrijednost koja također iznosi 3. Ipak, medijalna vrijednost jasno pokazuje kako je se od ukupno 286 ispitanika 50% izjasnilo da imaju sklonost riziku veću od "2", dok se 50% ispitanika izjasnilo kako ima sklonost riziku manju od "2". Distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Aritmetička sredina jednaka je 2,39, a standardna devijacija jednaka je 1,07. Razlika aritmetičke sredine i standardne devijacije je 1,32 pa je i sam koeficijent varijacije povećani (44,92%). Navedeno govori o srednjem stupnju disperzije podataka, to jest nižoj reprezentativnosti podataka. Dokaz

srednje raspršenosti podataka je to što su ispitanici u najvećem broju označavali prva tri odgovora (252 od 286) ispitanika, dok ostali odgovori imaju manje ispitanika. Zbroj podataka iznosi 286 s obzirom da je ukupno 286 ispitanika koji su odgovorili na ovo pitanje. Statistička pogreška iznosi 0,063.

Peto pitanje Sekcije 1 glasi „**Općenito, koliko ste skloni riziku kod donošenja svakodnevnih financijskih odluka?**“. Ispitanici su mogli dati jednostruki odgovor koji su mogli označiti na linearnoj skali od 1-5 pri čemu je broj 1 označavao „nisam sklon riziku“, dok je broj 5 označavao „vrlo ili jako sklon riziku“. Na slici 14. „*Sklonost riziku po pitanju financija i svakodnevnih financijskih odluka*“ vidljivi su ponuđeni odgovori između kojih su ispitanici mogli izabrati. Od ukupno 286 ispitanika koji su mogli opisati svoju sklonost riziku po pitanju financija i svakodnevnih financijskih odluka, njih 61 (21,3%) je označilo broj 1 što znači da nisu skloni riziku po pitanju donošenja svakodnevnih financijskih odluka, njih 76 (26,6%) je označilo broj 2 što znači da su malo skloni riziku, njih 106 (37,1%) je označilo broj 3 što znači da su srednje skloni riziku, njih 34 (11,9%) je označilo broj 4 što znači da su jako skloni riziku (34%), njih 9 (3,1%) je označilo broj 5 što znači da su jako skloni riziku u donošenju svakodnevnih financijskih odluka.

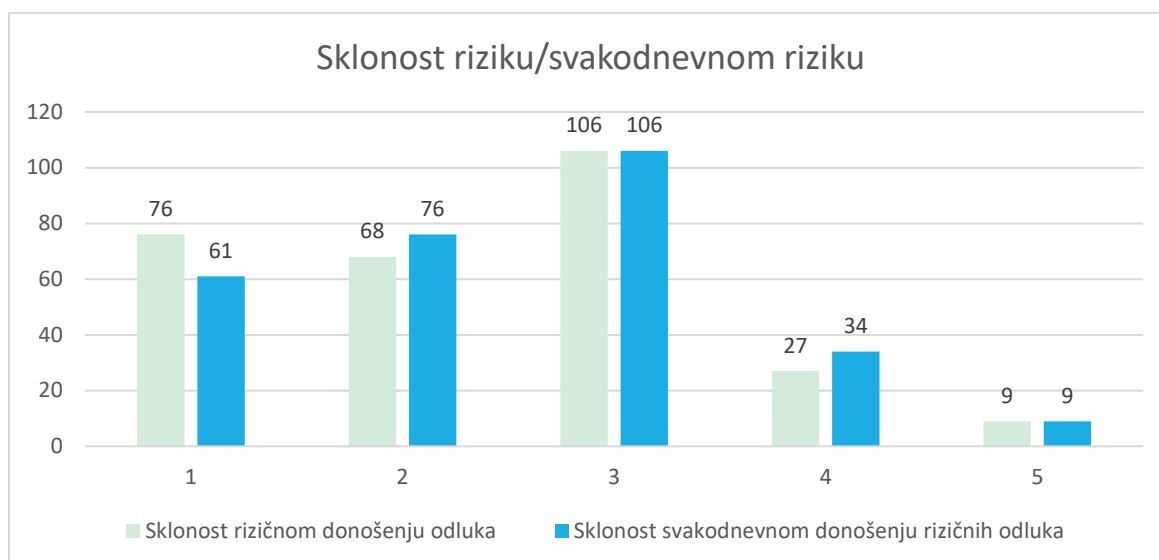
Slika 14. Sklonost riziku po pitanju financija i svakodnevnih financijskih odluka

Najveći broj ispitanika prema Tablica 10. „*Deskriptivna analiza svakodnevne sklonosti donošenja rizičnih odluka*“ izjasnio se kako ima sklonost riziku 3 što predstavlja umjerenu sklonost riziku. To potvrđuje medijalna i modalna vrijednost vrijednost koje također iznose 3. Aritmetička sredina jednaka je 2,48, a standardna devijacija jednaka je 1,05. Razlika aritmetičke sredine i standardne devijacije je 1,43 pa je i sam koeficijent varijacije povećani (42,26%). Navedeno govori o srednjem stupnju disperzije podataka, to jest nižoj reprezentativnosti podataka. Dokaz srednje raspršenosti podataka je to što su ispitanici u najvećem broju označavali prva tri odgovora (243 od 286) ispitanika, dok ostali odgovori imaju manje ispitanika. Aritmetička sredina je veća od medijalne vrijednosti pa se radi o pozitivno asimetričnoj distribuciji podataka. Zbroj podataka iznosi 286 s obzirom da je ukupno 286 ispitanika koji su odgovorili na ovo pitanje. Razina statističke pogreške je 0,062.

Tablica 10. *Deskriptivna analiza svakodnevne sklonosti donošenja rizičnih odluka*

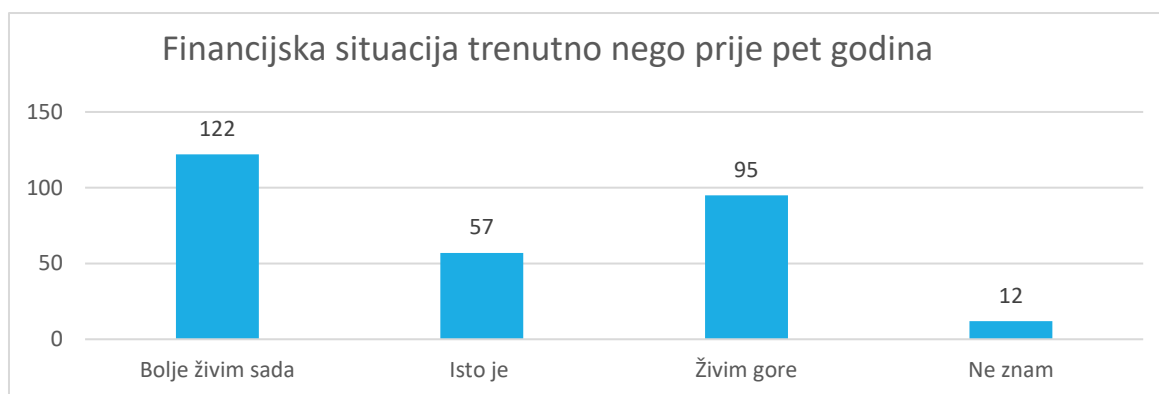
Skлонost svakodnevnom donošenju rizičnih odluka	
Mean	2,48951049
Standard Error	0,062211773
Median	3
Mode	3
Standard Deviation	1,052096539
Range	4
Minimum	1
Maximum	5
Sum	712
Count	286
Koeficijent varijacije	42,26%

U nastavku je prikazana Slika 15. „*Skлонost riziku i svakodnevnom riziku*“ koja prikazuje usporedbu podataka o svakodnevnom donošenju rizičnih odluka i donošenju rizičnih odluka na duži vremenski period kako bi se vidjela sklonost ljudi u donošenju odluka. Na grafikonu je vidljivo kako su ispitanici u manjem dijelu skloniji svakodnevnom donošenju rizičnih odluka. No, ta razlika nije toliko velika s obzirom da se podjednak broj ispitanika (106) izjasnio kako su srednje skloni riziku po pitanju donošenja rizičnih i svakodnevnih rizičnih odluka, dok se većina ispitanika ipak odlučuje da će umjesto više rizičnih odluka kao što su ulaganje u fondove ipak donijeti odluke manjeg rizika (primjerice polica životnog osiguranja itd). Tako da, što je veći rizik ispitanici se ipak odlučuju da će se prikloniti svakodnevnom riziku s obzirom da je u toj situaciji „manje ulaganje, ali i manji gubitak“.

Slika 15. Sklonost riziku i svakodnevnom riziku

Šesto pitanje Sekcije 1. glasi „**Smatrate li da Vi (i Vaša obitelj) trenutno živite financijski bolje, gore ili jednako nego prije pet godina od sada?**“. U ovom pitanju također je dato objašnjenje kako se dvanaest mjeseci se odnosi na kratak vremenski okvir za procjenu, dok se pet godina odnosi na vremenski okvir u dugom ili srednjem roku. Željelo se vidjeti smaraju li ispitanici da sada, u trenutku odgovaranja na anketu, žive bolje ili lošije u odnosu na vremenski period od prije pet godina s obzirom na rast cijena potrošačke košarice, smanjenje ili povećanje plaća, nezaposlenost ili neke druge ekonomske pojave. Na Slici 16. „*Financijska situacija ispitanika trenutno nego prije 5 godina*“ vidljivi su ponuđeni odgovori ispitanika između kojih su ispitanici mogli birati. Ispitanici su na ovo pitanje mogli jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Od ukupnog broja od 286 odgovora njih 122 (42,81%) se izjasnilo da trenutno živi bolje nego prije 5 godina, njih 57 (20%) se izjasnilo da žive isto, 95 (33,33%) ispitanik se izjasnilo da danas živi gore, a 12 (4,21%) ispitanika se izjasnilo kako ne zna. Vidljivo je kako većina ispitanika, njih 122 danas živi bolje nego prije 5 godina.

Slika 16. Financijska situacija pojedinca trenutno nego prije pet godina

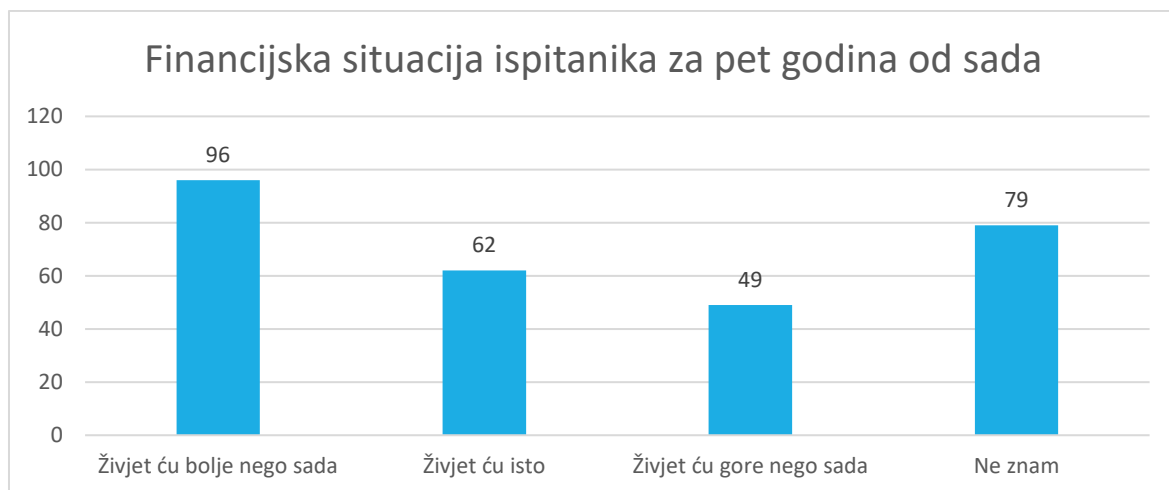
U Tablici 11. „*Deskriptivna analiza financijske situacije ispitanika nego prije pet godina od sada*“ vidljivo je kako modalna vrijednost iznosi 1. Prije toga, odgovorima su dodijeljene numeričke vrijednosti pri čemu je numerička oznaka „1“ dodijeljena odgovoru „bolje živim sada“, dok je numerička oznaka „2“ dodijeljena odgovoru „ne znam“. Nadalje, najviše ispitanika se prema modalnoj vrijednosti 1 izjasnilo da sada žive bolje nego prije dvanaest mjeseci. Distribucija je negativno asimetrična s obzirom da je medijan veći od aritmetičke sredine. Koeficijent varijacije iznosi 48,47% što označuje visoku razinu disperziju podataka, odnosno nisku razinu reprezentativnosti podataka. Standardna greška iznosi 0,057%.

Tablica 11. Deskriptivna analiza financijske situacije ispitanika nego prije pet godina

Trenutna financijska situacija ispitanika	
Mean	1,98951049
Standard Error	0,057015338
Median	2
Mode	1
Standard Deviation	0,964216856
Range	3
Minimum	1
Maximum	4
Sum	569
Count	286
Koeficijent varijacije	48,47%

Sedmo pitanje Sekcije 1. glasi „**Smatrate li da ćete Vi (i Vaša obitelj) pet godina od sada živjeti financijski bolje, gore ili jednako kao sada?**“. U ovom pitanju također je dato objašnjenje kako se dvanaest mjeseci se odnosi na kratak vremenski okvir za procjenu, dok se pet godina odnosi na vremenski okvir u dugom ili srednjem roku. Na Slici 17.

„Financijska situacija ispitanika za pet godina od sada“ vidljivi su ponuđeni odgovori ispitanika između kojih su ispitanici mogli birati. Ispitanici su na ovo pitanje mogli jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Od ukupnog broja od 286 odgovora njih 96 (33,57%) se izjasnilo kako će za pet godina od sada živjeti financijski bolje, njih 62 (21,68%) se izjasnilo kako će živjeti isto, 49 (17,13%) ispitanik se izjasnio kako će živjeti gore, dok se 79 (27,62%) ispitanik izjasnio kako ne zna. Najviše ispitanika se izjasnilo, njih 96 kako smatra da će za pet godina od sada živjeti financijski bolje.

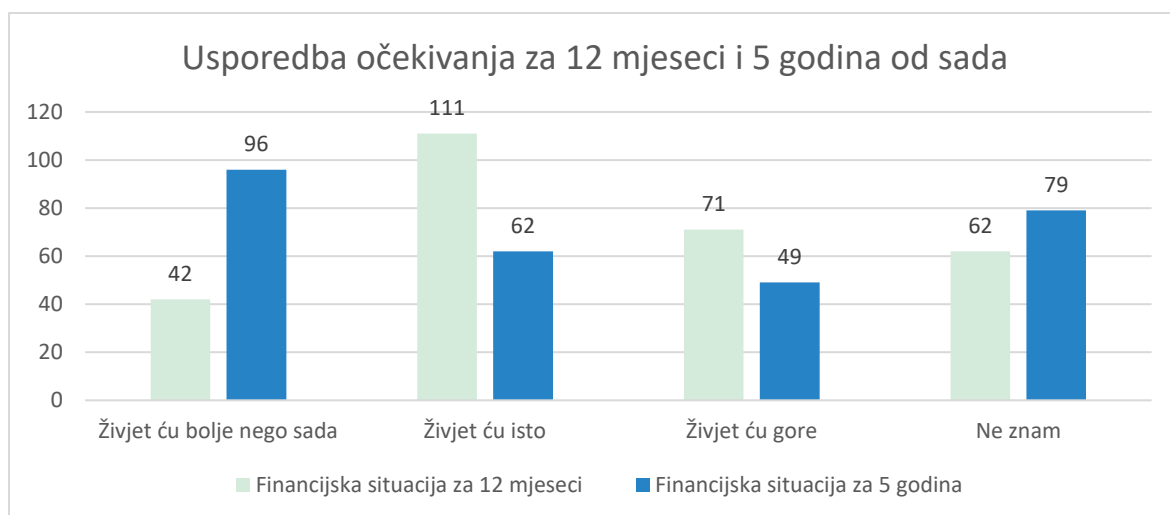
Slika 17. Financijska situacija pojedinca za pet godina od sada

U Tablici 12. „Deskriptivna analiza financijske situacije ispitanika za pet godina“ jasno je kako je većina ispitanika izabrala vrijednost 1 s obzirom da je modalna vrijednost jednaka 1. S obzirom da se radi o deskriptivnoj analizi kvalitativnih skupova podataka, u ovom pitanju također je bilo potrebno definirati numeričke oznake. Tako su definirane 4 numeričke oznake pri čemu pri čemu je numerička oznaka „1“ dodijeljena odgovoru „živjet ću bolje nego sada“, dok je numerička oznaka „4“ dodijeljena odgovoru „ne znam“. Najviše ispitanika je tako po modalnoj vrijednosti 1 i značenju dodijeljene numeričke oznake odabralo kako će za pet godina od sada živjeti financijski bolje. Nadalje, distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije iznosi 50,77% što označuje visoku razinu disperziju podataka, odnosno nisku razinu reprezentativnosti podataka. Standardna pogreška iznosi 0,071%

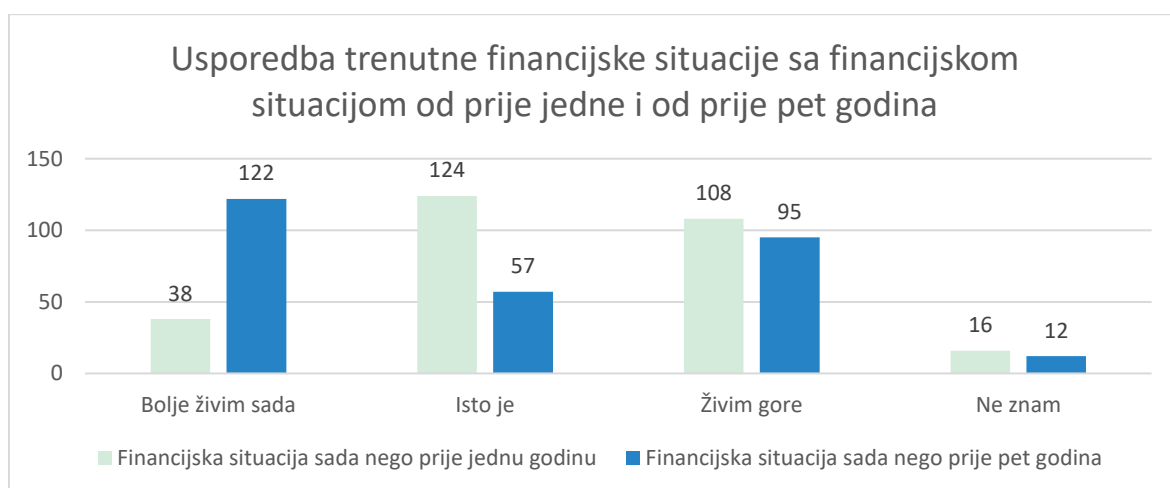
Tablica 12. Deskriptivna analiza financijske situacije ispitanika za pet godina

Financijska situacija u budućnosti, 5 godina	
Mean	2,384615385
Standard Error	0,071585126
Median	2
Mode	1
Standard Deviation	1,210614325
Range	3
Minimum	1
Maximum	4
Sum	682
Count	286
Koeficijent varijacije	50,77%

Sljedeća Slika 18. „Usporedba financijske situacije trenutno i za pet godina“ prikazuje usporedbu očekivanja financijske situacije ljudi u kratkom i dugom roku da bi se zaključilo jesu li ljudi skloni razmišljanju kratkoročno ili dugoročno i smatraju li da će financijska situacija biti bolja kratkoročno ili dugoročno (jedna godina ili pet godina od sada). Ipak, vidljivo je kako je dosta velik postotak ljudi odgovara sa „ne znam“ što znači da nisu skloni niti kratkoročnom niti dugoročnom razmišljanju jer vjerojatno smatraju da je budućnost neizvjesna zbog naglih porasta cijena ili zbog prošlogodišnje inflacije u prosincu od 13.1%. Ispitanici smatraju da će za pet godina od sada živjeti bolje što bi se moglo pripisati usporavanju rasta cijena ili paketima mjera koje je Vlada donijela i koje je stanovništvo Hrvatske osjetilo. S druge strane, najveći postotak od ukupnog broja ispitanika smatra da će živjeti isto za dvanaest mjeseci, no manji je broj onih koji to smatraju za razdoblje od pet godina što znači da očekuju poboljšanje ekonomske situacije. Zapravo cjelokupni zaključak je kako postoji veća nesigurnost kod kraćeg razdoblja nego kod dužeg razdoblja procjene jer veći postotak ljudi smatra da će za pet godina živjeti bolje, manji postotak ljudi smatra da će za pet godina živjeti isto.

Slika 18. Usporedba financijske situacije trenutno i za pet godina

Slika 19. Usporedba financijske situacije ispitanika trenutno sa financijskom situacijom prije jednu i prije pet godina

Važno je napomenuti i usporedbu financijske situacije ispitanika trenutno u usporedbi s financijskom situacijom ispitanika prije jedne godine i prije pet godina. To znači da se želi usporediti žive li ispitanici bolje ili gore sada ili prije jednu, odnosno pet godina. Na Slici 19. „Usporedba financijske situacije ispitanika trenutno sa financijskom situacijom prije jednu i prije pet godina“ je vidljiva je usporedba trenutne financijske situacije sa financijskom situacijom ispitanika od prije jednu i od prije pet godina. Zaključak je kako većina ispitanika bolje živi danas nego prije pet godina ili kako žive isto. Za taj odgovor se izjasnilo 122, odnosno 57 ispitanika.

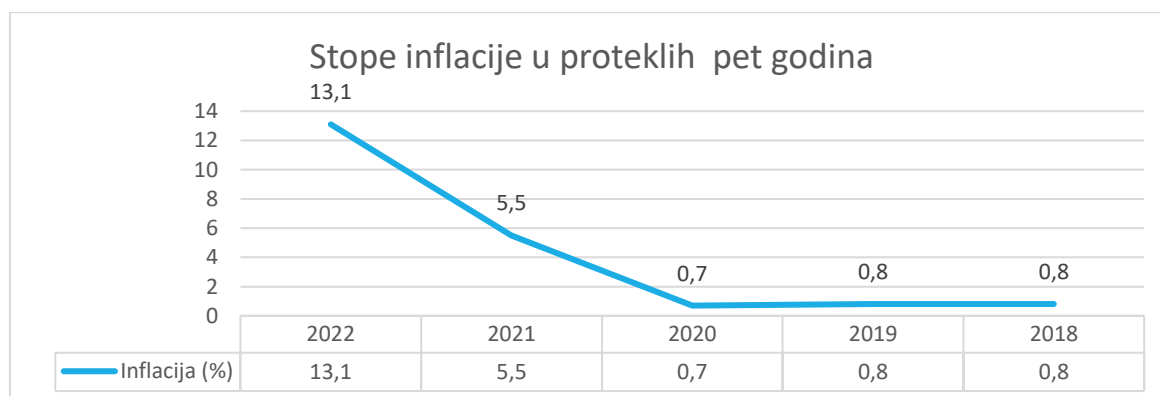
Kod usporedbe također, veći broj ispitanika se izjasnio, njih 124 kako danas živi isto kao i prije dvanaest mjeseci. O boljem životu sada nego prije dvanaest mjeseci mišljenje dijeli 38 ispitanika, no o gorem životu mišljenje dijeli 108 ispitanika. Zaključak je kako su mišljenja podijeljena i kako ispitanici imaju različita mišljenja kada se radi o procjeni u dugom roku. Svakako, zasigurno se može zaključiti kako danas ispitanici žive gore ili žive isto, no nikako ili

rijetko nego prije dvanaest mjeseci s obzirom da su se ispitanici većinom složili oko tog odgovora.

To se svakako može pripisati brzom porastu cijena za one koji su se izjasnili kako trenutno žive gore nego prije jedne ili prije pet godina i povećanju plaća ili zaposlenosti za one koji su se izjasnili da žive bolje nego prije jedne ili prije pet godina. U nastavku je prikazana godišnja inflacija za prethodnih pet godina.

Na slici 20. „*Stope inflacije u proteklih pet godina*“ prikazana je inflacija za godine: 2022, 2021, 2020, 2019 i 2018 kako bi se pokušalo ustanoviti razlog odgovora ispitanika da žive bolje ili gore nego prije jedne ili prije pet godina od sada. Jasno je vidljivo kako su cijene u proteklih pet godina rasle, odnosno kako je inflacija cijelo vrijeme bila rastuća što je prikazano na slici. Ovaj grafikon može potkrijepiti odgovor ispitanika koji su se izjasnili kako trenutno žive gore nego prije pet godina od sada s obzirom da je inflacija u 2018. i 2019. bila 0,8% dok je u 2022. bila rekordnih 13,1% za Republiku Hrvatsku. U prethodne dvije godine (2022, 2021.) se dogodilo poskupljenje hrane, energenata, nafte i naftnih sirovina te ostalih prije spomenutih stvari što je znatno utjecalo na potrošačku košaricu, a zasigurno i na odgovore ispitanika.

Pod sekcijom „Ostalo“ ispitanici su mogli dati objašnjenje za svoje odgovore te je nekolicina ispitanika objasnila svoje odgovore „Bolje živim sada“ i „Živim gore“ nego prije 5 godina. Ispitanici koji su se izjasnili da žive gore dali su objašnjenje kako su prije pet godina bile niže cijene za osnovne potrepštine kao što su: hrana, plin, struja, energenti itd. Također, ispitanici koji su se također izjasnili da žive bolje kao razlog naveli su povećanje plaća u sektorima u kojima rade, a kao primjer su naveli bankarske sektore što im je znatno olakšalo razlike u cijeni uslijed inflacije. Neki ispitanici su također uz veće plaće, kao razlog za bolji život sada naveli i karijerne uspone. Oni koji su objasnili odgovor da žive gore, kao razlog naveli su također i dolazak djeteta što konkretno znači i veće terećenja na plaću kao i povećanje cijena primjerice pelena, hrane za djecu, dohrane itd. Još neki od razloga koje su ispitanici naveli za bolji život sada nego prije pet godina jesu zaposlenje ostalih članova kućanstva što je za njih značio i dodatan prihod koji je tada mogao pokriti povećanje cijena.

Slika 20. *Stope inflacije u proteklih pet godina*

5.2. Stavovi ispitanika o porastu pojedinih komponenta potrošačke košarice

Druga sekcija, „SEKCIJA 2“ u anketnom upitniku predstavlja skup pitanja koja su vezana uz porast cijena kućanstvu ispitanika te porast pojedinih komponenta potrošačke košarice. Naime, željelo se saznati što je po mišljenju ispitanika najviše poskupjelo i kako su se oni pripremili za inflaciju. U drugoj sekciji ispitanici su trebali odgovoriti biranjem jednog od ponuđeni odgovora, više ponuđenih odgovora ili upisom kratkog odgovora. Ispitanici su na nekim pitanjima imali opciju „Ostalo“ gdje je pisalo *“Zašto ste dali ovakav odgovor? Imate li neki poseban razlog?”*. Obrazloženje ispitanika pomaže istraživaču u shvaćanju potrošačevih odluka.

Prvo pitanja Sekcije 2 glasi **„Jeste li osjetili porast cijena u svom kućanstvu?“**. Na Slici 21. *„Porast cijena u kućanstvu ispitanika“* vidljivi su odgovori između kojih su ispitanici mogli birati. Ispitanici su na ovo pitanje mogli dati jednostruki odgovor. Od ukupno 286 ispitanika njih 279 (97,6%) se izjasnilo kako je osjetilo porast cijena u svojem kućanstvu. S druge strane, njih se 7 (2,4%) izjasnilo kako nije osjetilo porast cijena u svojem kućanstvu. Ovi odgovori i većina ispitanika (279) koji su se izjasnili da su osjetili porast cijena u svojem kućanstvu mogu se i povezati s rekordnom inflacijom od 13,1% u prosincu 2022. godine, a i s povećanjem cijena hrane i sirovina.

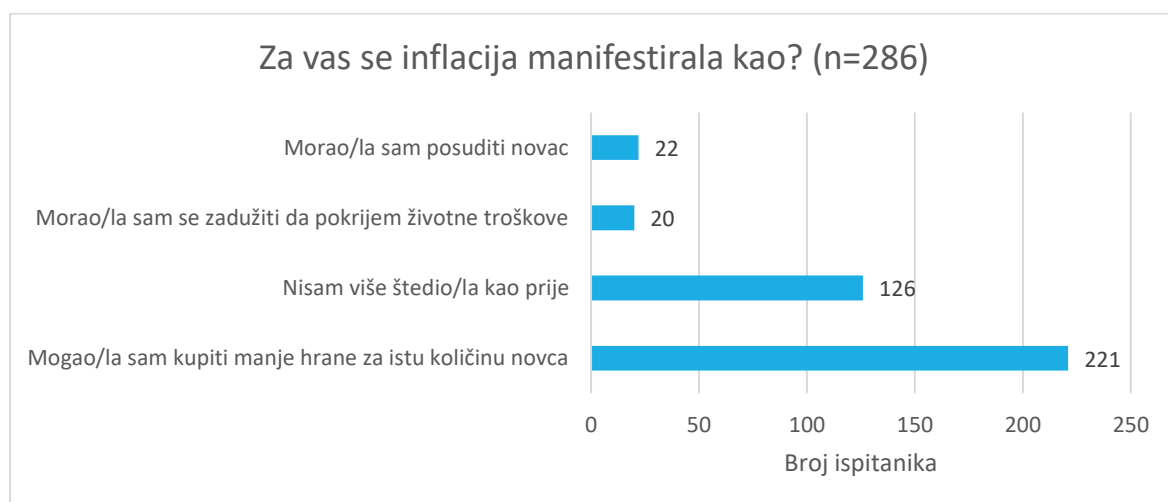

Slika 21. Porast cijena u kućanstvu ispitanika

Drugo pitanje Sekcije 2 glasi **„Za Vas inflacija se manifestirala kao?“**. Na Slici 22. *„Rezultati inflacije kod ispitanika“* prikazani su ponuđeni odgovori između kojih su ispitanici mogli birati. Ispitanici su mogli birati između jednog ili više ponuđenih odgovora. Ispitanici su

na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Vidljivo je kako se najviše ispitanika, njih 221 (77,3%) izjasnilo kako su mogli kupiti manje hrane za istu količinu novca s obzirom da je hrana jedna od komponenta potrošačke košarice čija je cijena najviše porasla, a to automatski znači da su ispitanici za istu količinu novca mogli kupiti manje hrane. Porast cijena potrošačke košarice se odrazio svakako na kupovne navike potrošača. Pretpostavka je da su ispitanici odgovarali prema komponentama čiji su porast osjetili na svakodnevnoj razini, a svakodnevno kupuju hranu i susretali su se s porastom cijena namirnica. Njih 126 (44,1%) se izjasnilo kako nisu više štedjeli kao prije. Skoro podjednak broj građana se morao zadužiti da pokrije životne troškove i morali su posuditi novac, njih 20 i 22 ispitanika (7,7%). Razlog ovih odgovora je upravo nagli porast cijena i smanjenje kupovne moći kao i pad vrijednosti novaca i potreba građana za zaduženjem (kreditima, pozajmicama, minusima na tekućim računima) kako bi pokrili tekuće troškove ili kako bi suzbili inflaciju na osobnoj razini.

Pod sekcijom „Ostalo“ ispitanici su mogli dati objašnjenje za svoje odgovore te je nekolicina ispitanika objasnila svoje odgovore. Većina ih je objasnila kako su morali bolje i pažljivije raspolagati novcem, neki su objasnili kako su naučili razumnije gospodariti hranom i energijom. S druge strane, postoje i ispitanici koji smatraju da kod njih nema učinka inflacije zbog povećanja njihovih primanja i zbog zaposlenja svih članova kućanstva. Ispitanici koji su se izjasnili kako se inflacija kod njih nije manifestirala su ispitanici koji su na prethodno pitanje (Prvo pitanja Sekcije 2 „Jeste li osjetili porast cijena u svom kućanstvu?“) odgovorili kako nisu osjetili porast cijena u svome kućanstvu ili također ispitanici koji su se izjasnili kako sada žive bolje nego prije jedne i pet godina i kao razlog naveli karijerni uspon i veće plaće.

Slika 22. Rezultati inflacije kod ispitanika

Shodno činjenici da je ovo pitanje bilo pitanje gdje su ispitanici mogli davati višestruke odgovore bilo je također potrebno napraviti kodove te numeričke oznake. Stoga, odgovori i kodovi su identificirani prema ključnim riječima „štednja“, „ulaganje“ i „zaduživanje“. Štednja podrazumijeva manje kupovanje hrane te manju potrošnju (novaca) , zaduživanje podrazumijeva posuđivanje novaca ili kredit, dok ulaganje znači ulaganje u neku vrstu imovine kako bi si ispitanici osigurali prinose i sigurnost od inflacije u budućnosti. Nadalje, kodu „štednja“ dodijeljena je oznaka „1“, kodu „ulaganje“ dodijeljena je oznaka „2“, dok je kodu „zaduživanje“ dodijeljena oznaka „3“.

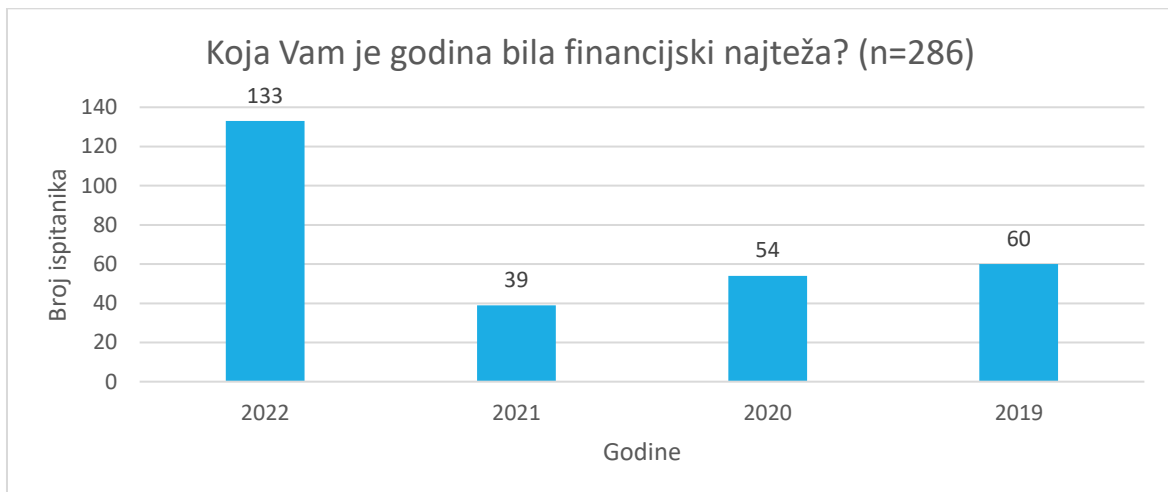
Tablica 13. „*Deskriptivna analiza posljedica inflacije kod ispitanika*“ tako prikazuje kako najviše ispitanika zapravo ima oznaku „1“ što znači da je inflacija kod najviše ispitanika rezultirala mjerama štednje ili mjerama manje kupovine hrane. Distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije je 51% što govori o niskoj reprezentativnosti podataka, odnosno o visokoj disperziji podataka pogotovo zato jer je mali broj ispitanika odgovorio kako je morao posuditi novac ili kako su se morali zadužiti. Osnosno veći broj ispitanika je odgovorio kako su morali štedjeti ili kako su morali kupovati manje količine hrane što uzrokuje veću koncentraciju ispitanika oko tih dvaju odgovora. Standardna greška iznosi 0,036.

Tablica 13. Deskriptivna analiza posljedica inflacije kod ispitanika

Inflacija kod ispitanika	
Mean	1,195804196
Standard Error	0,03623743
Median	1
Mode	1
Standard Deviation	0,612830548
Range	3
Minimum	0
Maximum	3
Sum	342
Count	286
Koeficijent varijacije	51%

Treće pitanje Sekcije 2 glasi „**Koja Vam je godina bila financijski najteža?**“. U ovom pitanju ispitanici su dobili ponuđene godine : 2022, 2021, 2020, 2019. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Slika 23. „*Financijski najteže godine prema mišljenjima ispitanika*“

prikazuje ponuđene odgovore između kojih su ispitanici mogli birati. Vidljivo je kako je najviše, čak 133 ispitanika od ukupno 286 (46,5%) odgovorilo kako im je najteža godina bila 2022 što se podrazumijeva s obzirom na rekordnu stopu inflacije u prosincu 2022. i poskupljenje hrane, energije, vode i nafte. Njih 39 (13,6%) je odgovorilo kako im je 2021. godina bila najteža, njih 54 (18,9%) je odgovorilo kako im je 2020. godina bila najteža. Ostali, odnosno njih 60 (21%) je odgovorilo kako im je 2019. godina bila financijski najteža što se može prepisati lockdownu i pandemiji Covid 19 te njenim posljedicama na gospodarstvo Republike Hrvatske.

Slika 23. Financijski najteže godine prema mišljenjima ispitanika

Kao i prije, potrebno je dodijeliti numeričke oznake godinama. Odgovorima su dodijeljene numeričke oznake, tako „2019“ ima numeričku oznaku „1“, dok „2022“ ima numeričku oznaku „4“, numeričku oznaku „5“ imaju godine koje imaju više od jednog odgovora. U Tablici 14. „*Deskriptivna analiza financijski najteže godine za ispitanike*“ vidljivo je kako su modalna i medijalna vrijednost numerička oznaka pod brojem „4“ što predstavlja 2022. godinu. Ispitanici su kao najtežu financijsku godinu kao što je prije spomenuto odabrali 2022. Distribucija je negativno asimetrična s obzirom da je većina podataka smještena desno, odnosno medijan je veći od aritmetičke sredine. Koeficijent varijacije je 53%, a to znači da postoji niska reprezentativnost podataka, odnosno visoka disperzija istih. To je vidljivo jer su podatci najviše disperzirani oko numeričke oznake 4 i numeričke oznake 1. Standardna pogreška iznosi 0,109.

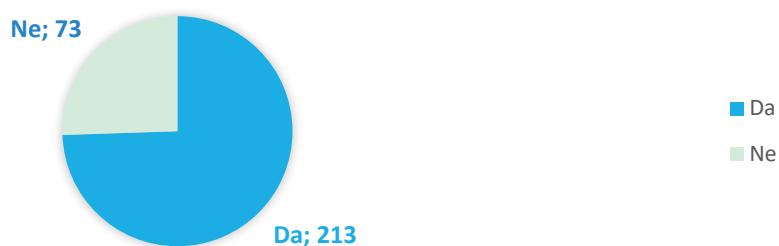
Tablica 14. Deskriptivna analiza financijski najteže godine za ispitanike

Financijski najteže godine za ispitanike	
Mean	3,382575758
Standard Error	0,109884237
Median	4
Mode	4
Standard Deviation	1,785407526
Range	8
Minimum	1
Maximum	9
Sum	893
Count	264
Koeficijent varijacije	53%

Pod sekcijom „Ostalo“ ispitanici su mogli dati objašnjenje za svoje odgovore te je nekolicina ispitanika objasnila svoje odgovore. Nekoliko ispitanika se izjasnilo kako im je financijski najteži bio početak 2023. godine s obzirom da je Republika Hrvatska s datumom 01.01.2023. uvela Euro kao službenu valutu. Kao razlog naveli su da su se sa dolaskom Eura povećale cijene u trgovinama. Nekolicina se također odlučila za 2020. godinu, a kao razlog su napomenuli vrhunac pandemije Covid 19 te kako su se primanja u kućanstvu te godine smanjila zbog posljedica pandemije. Drugi pak napominju ostale godine, a to je primjerice 2014. godina gdje je jedan od ispitanika dao objašnjenje da mu je ta godina bila najteža zbog kredita u Švicarskim francima.

Četvrto pitanje Sekcije 2 glasi „**Pratite li vijesti/aktualnosti i novosti o porastu cijena (tv, novinski članci, društvene mreže...)?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom. Slika 24. „*Praćenje vijesti o porastu cijena od strane ispitanika*“ prikazuje odgovore između kojih su ispitanici mogli birati. U tablici je prikazano kako većina ispitanika prati vijesti i novosti o porastu cijena, a to je od ukupno 286 ispitanika, čak njih 213 (74,5%). S druge strane, ostali ispitanici, njih 73 (25,5%) ne prate vijesti o porastu cijena. Ipak, veći je postotak onih koji prate vijesti o porastu cijena, a razlog tome bi mogao biti medijska pažnja koja je usmjerena na informiranje o inflaciji od 2022. godine.

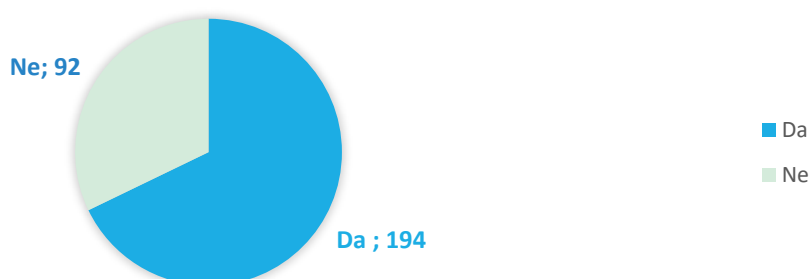
PRATITE LI VIJESTI/AKTUALNOSTI I NOVOSTI O PORASTU CIJENA?

Slika 24. Praćenje vijesti o porastu cijena od strane ispitanika

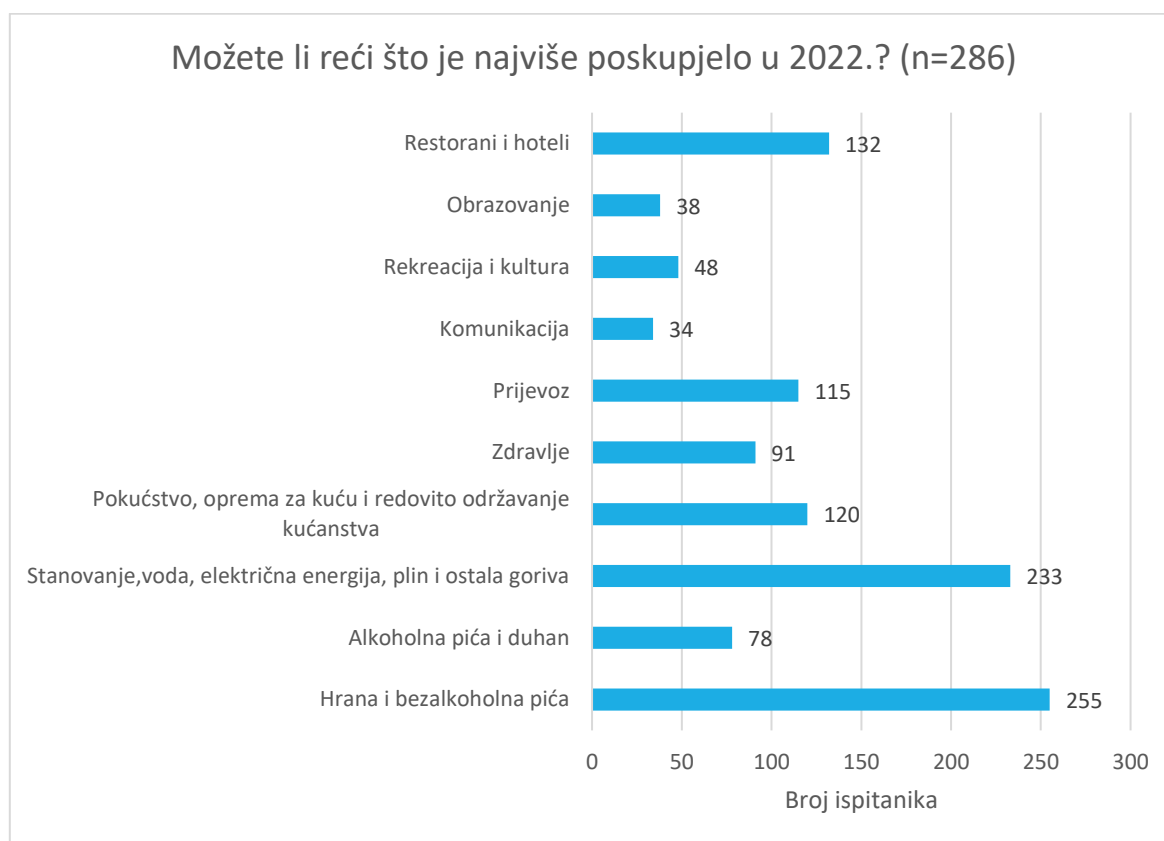
Peto pitanje Sekcije 2. glasi „**Smatrate li da je korisno pratiti aktualne vijesti i savjete stručnjaka o olakšavanju inflacije na osobnoj razini?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom. Slika 25. „*Mišljenje o korisnosti praćenja vijesti o inflaciji*“ prikazuje odgovore između kojih su ispitanici mogli birati. Vidljivo je kako veći broj ispitanika smatra da je korisno pratiti vijesti i savjete stručnjaka o suzbijanju i olakšavanju inflacije na osobnoj razini, od ukupno 286 ispitanika to je 194 (67,8%). Ostatak, odnosno 92 (32,2%) ispitanika smatraju kako nije korisno pratiti vijesti. Također, to se može povezati sa odgovorima na prethodno pitanje (Četvrto pitanje Sekcije 2 „Pratite li vijesti/aktualnosti i novosti o porastu cijena (tv, novinski članci, društvene mreže...)?“) gdje se 73 ispitanika izjasnilo kako ne prati vijesti o povećanju cijena, a u ovom se pitanju 92 ispitanika izjasnilo kako smatraju da nije korisno pratiti vijesti i savjete stručnjaka.

SMATRATE LI DA JE KORISNO PRATITI AKTUALNE VIJESTI I SAVJETE STRUČNJAKA? (N=268)

Slika 25. Mišljenje o korisnosti praćenja vijesti o inflaciji

Šesto pitanje Sekcije 2. glasi „**Možete li reći što je najviše poskupjelo u 2022.?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom ili odabirom više odgovora. Ponuđeni odgovori su elementi potrošačke košarice dobara. Slika 26 . „*Elementi koji su najviše poskupjeli u 2022. prema mišljenjima ispitanika*“ prikazuje kako je najviše poskupjela hrana i bezalkoholna pića te stanovanje, voda, električna energija, plin i ostala goriva.

Slika 26. *Elementi koji su najviše poskupjeli u 2022. prema mišljenjima ispitanika*

Kako je ovo jedno od pitanja na koje su ispitanici mogli dati višestruke odgovore, bilo je potrebno na pripadajuće odgovore staviti numeričke oznake. Stoga, odgovori i kodovi su identificirani prema ključnim riječima „hrana, gorivo i plin“ sa numeričkom oznakom „1“, „stanovanje, voda i energija“ sa numeričkom oznakom „2“, „zdravlje, rekreacija i kultura“ sa numeričkom oznakom „3“ te „svi ili skoro svi dati odgovori“ sa numeričkom oznakom „4“.

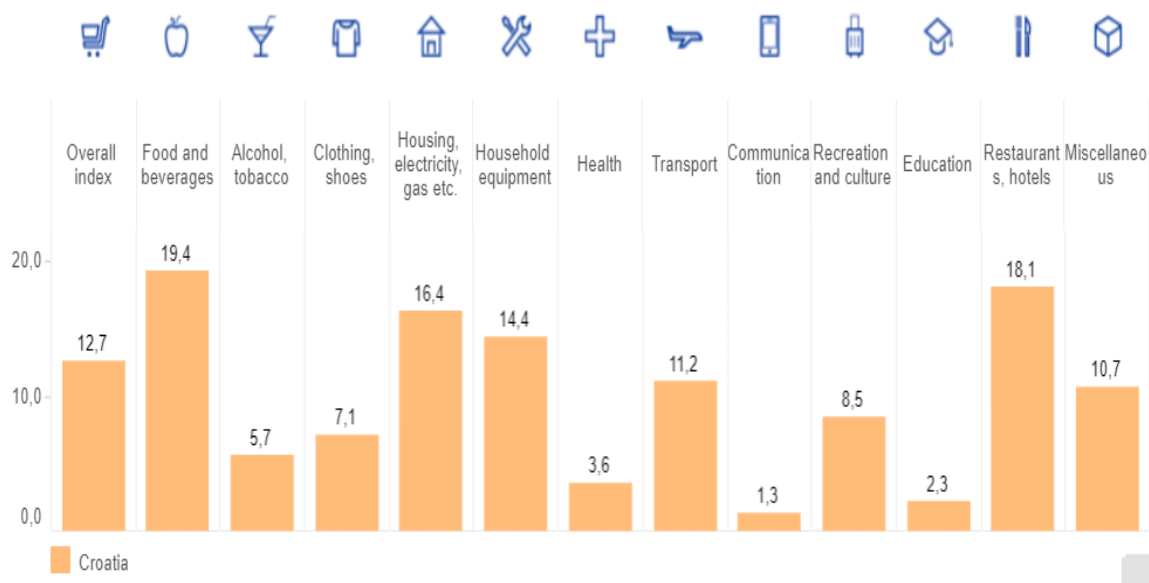
Vidljivo je, prema Tablici 15. „*Deskriptivna analiza poskupljenja potrošačke košarice ispitanika*“ kako je najčešći odgovor sa numeričkom oznakom „1“, odnosno najveće poskupljenje se desilo u komponentama hrane, goriva i plina. Distribucija je negativno asimetrična s obzirom da je medijalna vrijednost veća od aritmetičke sredine. Koeficijent varijacije iznosi 51%, a označuje nisku razinu reprezentativnosti podataka, odnosno visoku

razinu disperzije, a razlog tome je pitanje višestrukog odabira te mogućnost dijeljenja mišljenja ispitanika. Standardna greška iznosi 0,0497.

Tablica 15. Deskriptivna analiza poskupljenja potrošačke košarice ispitanika

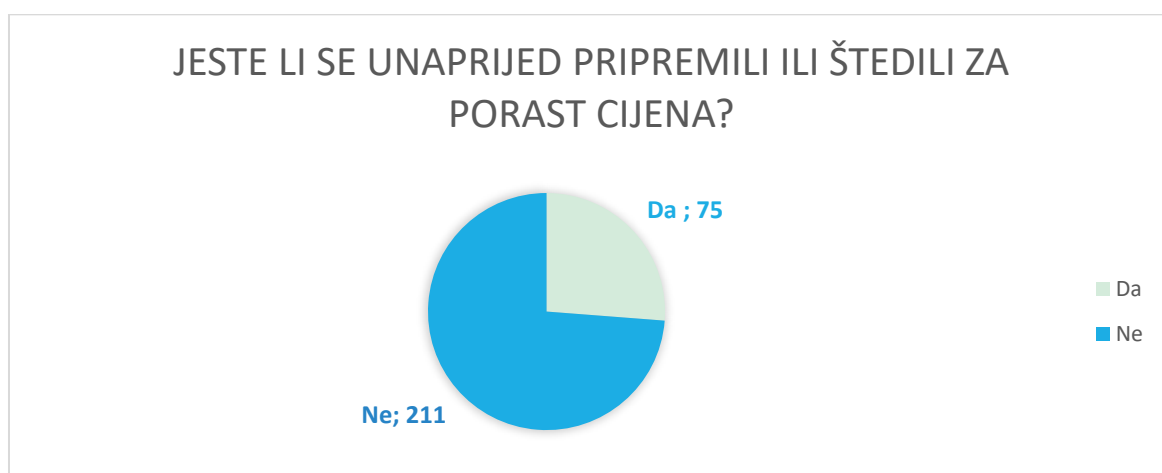
Poskupljenje potrošačke košarice	
Mean	1,664335664
Standard Error	0,049754177
Median	2
Mode	1
Standard Deviation	0,841419485
Range	3
Minimum	1
Maximum	4
Sum	476
Count	286
Koeficijent varijacije	51%

U nastavku je ponovo prikazana Slika 27. „Porast potrošačkih cijena mjerenih harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Hrvatskoj“ iz poglavlja „Porast komponenta indeksa potrošačkih cijena“. Ispitanici su označili kako je prema njihovom mišljenju najviše poskupjela hrana i bezalkoholna pića te stanovanje, voda, električna energija, plin i ostala goriva te pokućstvo, oprema za kuću i redovito održavanje kućanstva. Na stvarno izmjenom HCPI indeksu potrošačkih cijena u Hrvatskoj upravo te tri komponente koje su ispitanici naveli su i jedne od komponenata koje su najviše poskupjele u odnosu na 2021. godinu. Prema tome, najviše ispitanika se složilo kako su hrana i bezalkoholna pića najviše poskupjeli, a prema izmjerenim statistikama, cijene su porasle za 19,4% nego u 2021. što znači i najveće poskupljenje u potrošačkoj košarici. Drugo najveće poskupljenje u potrošačkoj košarici su restorani i hoteli što su ispitanici također visoko rangirali. Treće najveće poskupljenje u potrošačkoj košarici je stanovanje, voda, električna energija, plin i ostala goriva te pokućstvo za 16,4%, a u anketi su ispitanici to rangirali kao drugo najvažnije i poskupljenje koje su najviše osjetili. Zaključak je kako se mišljenja ispitanika o poskupljenju slažu sa stvarno izmjerenim indeksom potrošačkih cijena te da su ispitanici jednako rangirali komponente potrošačke košarice u skladu sa njihovim poskupljenjem.

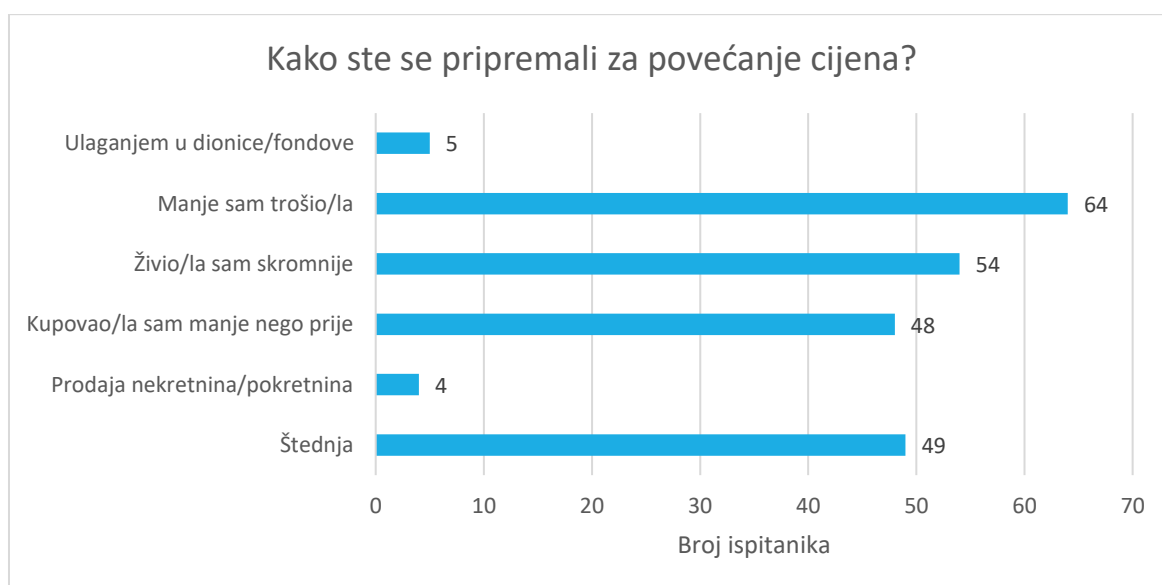
Slika 27. Porast potrošačkih cijena mjenjen harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Hrvatskoj (European Central Bank [ECB], 2023)

Sedmo pitanje Sekcije 2. glasi „**Jeste li se unaprijed pripremili ili štedili za porast cijena? Primjerice, kod prvog vala povećanja cijena jeste li se pripremali za ponovno povećanje cijena?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom. Na Slici 28. „*Priprema za porast cijena kod ispitanika*“ prikazani su odgovori između kojih su ispitanici mogli birati. Vidljivo je kako se 211 (73,8%) od ukupno 286 ispitanika nije pripremio za porast cijena, dok se 75 (52,2%) ispitanika pripremio za porast cijena.

Slika 28. Priprema za porast cijena kod ispitanika

Osmo pitanje Sekcije 2. glasi „**Kako ste se pripremili za povećanje cijena?**“. U ovom pitanju se od ispitanika koji su odgovorili na prethodno pitanje da su se pripremili za povećanje cijena traži da navedu načine na koje su se pripremali. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom ili odabirom više odgovora te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Slika 29. „*Priprema ispitanika za povećanje cijena*“ prikazuje ponuđene odgovore između kojih su ispitanici mogli birati. S obzirom na mogućnost višestrukog biranja odgovora, najviše ispitanika se složilo da su za štednju odabrali smanjenu potrošnju, na drugom mjestu je skromniji način života, nakon toga štednja i kupovina manje nego prije. Nekolicina ispitanika se odlučila za ulaganje u dionice i fondove i prodaju nekretnina ili pokretnina. Broj ispitanika koji je odgovorio na ovo pitanje je bio 111.

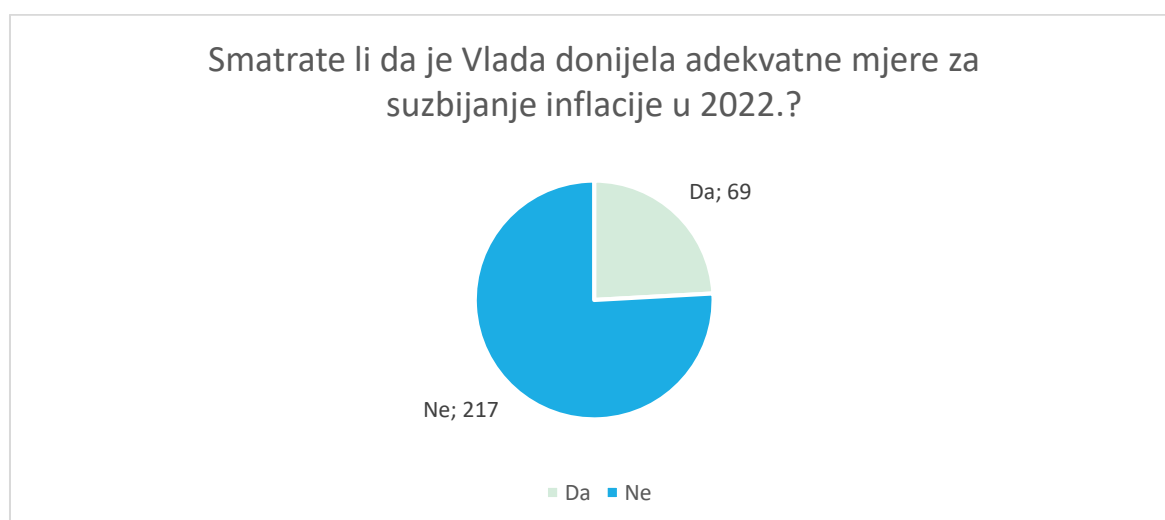
Slika 29. *Priprema ispitanika na povećanje cijena*

Tablica 16. „Deskriptivna analiza pripreme ispitanika za povećanje cijena“ prikazuje jedno od pitanja na koje su ispitanici mogli dati višestruke odgovore, bilo je potrebno na pripadajuće odgovore staviti numeričke oznake. Stoga, odgovori i kodovi identificirani i označeni su prema ključnim riječima „štednja, kupovanje manje“ sa numeričkom oznakom „1“, „ulaganje u imovinu, štednja“ sa numeričkom oznakom „2“, „prodaja nekretnina/pokretnina, manja potrošnja“ sa numeričkom oznakom „3“. Prema modalnoj i medijalnoj vrijednosti najviše ispitanika je odgovorilo numeričkom oznakom „1“ što znači da su se za porast cijena pripremali štednjom i kupovanjem manje, odnosno skromnijim životom. Koeficijent varijacije iznosi 36%, a to znači srednje jaku raspršenost podataka, odnosno umjerenu reprezentativnost. Standardna pogreška iznosi 0,039.

Tablica 16. Deskriptivna analiza pripreme ispitanika za povećanje cijena

Priprema ispitanika za povećanje cijena	
Mean	1,101010101
Standard Error	0,039306893
Median	1
Mode	1
Standard Deviation	0,391098649
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	109
Count	99
Koeficijent varijacije	36%

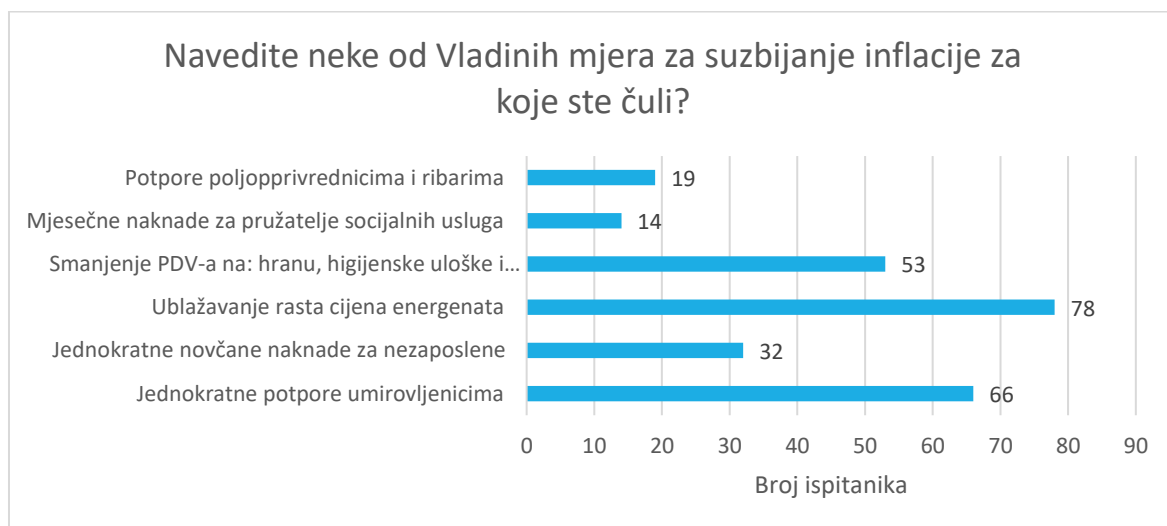
Deveto pitanje Sekcije 2. glasi „**Smatrate li da je Vlada donijela adekvatne mjere za suzbijanje inflacije u 2022. godini?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom. Slika 30. „**Mišljenje ispitanika o tome je li Vlada donijela adekvatne odluke za suzbijanje inflacije u 2022.**“ prikazuje odgovore između kojih su ispitanici mogli birati. U tablici je vidljivo kako većina ispitanika smatra kako Vlada Republike Hrvatske nije donijela adekvatne odluke za suzbijanje inflacije u 2022. godini, broj ispitanika koji dijeli mišljenje kako Vlada nije donijela adekvatne odluke je 217 (75,9%). S druge strane, njih 69 (24,1%) smatra kako je Vlada ipak donijela adekvatne odluke za suzbijanje inflacije. Ukupan broj ispitanika koji je odgovorio na ovo pitanje je 286.

Slika 30. Mišljenje ispitanika o tome je li Vlada donijela adekvatne odluke za suzbijanje inflacije u 2022

Sljedeće pitanje se odnosi na mjere Vlade za suzbijanje inflacije za koje su ispitanici čuli ili mjera kojih su korisnici.

Deseto pitanje Sekcije 2. glasi „**Navedite neke od Vladinih mjera za koje ste čuli?**“. U ovom pitanju se od ispitanika koji su na prethodno pitanje odgovorili da su čuli za neke od Vladinih mjera za suzbijanje inflacije traži da navedu neke od mjera. Na ovo pitanje su ispitanici mogli dati jednostruki odgovor, višestruki odgovor ili su pod odgovorom „Ostalo“ mogli navesti neku drugu Vladinu mjeru sa kojom su upoznati. Slika 31. „Vladine mjere za suzbijanje inflacije sa kojima su ispitanici upoznati“ prikazuje predložene odgovore ispitanika te njihove odgovore. Najviše ispitanika navodi kako je upoznato s mjerom ublažavanja rasta cijene energenata, njih 78 (72,9%). Mjera za ublažavanje rasta cijena energenata je i „najpopularnija“ mjera Vladinog paketa za ublažavanje mjera s obzirom da je većina kućanstva Hrvatske u 2022. godini bilo korisnik navedene mjere. Sljedeća mjera koja dijeli mišljenje ispitanika su i jednokratne novčane potpore umirovljenicima (npr. energetska dodatak za umirovljenike), za tu mjeru je čulo ukupno 66 (61,7%) ispitanika. Također jedna od popularnijih mjera koja dijeli mišljenje ispitanika je i mjera smanjenja PDV-a, njih 53 (49,5%) je odgovorilo kako je čulo za navedeno mjeru. Kod jednokratnih novčanih potpora za nezaposlene, njih 32 (29,%) je odgovorilo kako je upoznato s navedenom mjerom.

Slika 31. Vladine mjere za suzbijanje inflacije sa kojima su ispitanici upoznati

Ovo je također jedno od pitanja na koje su ispitanici mogli dati višestruke odgovore. Stoga, odgovori i kodovi su identificirani prema ključnim riječima „Potpore: hrana, energenti (nafta, plin), zdravlje i stanovanje“ sa numeričkom oznakom „1“, „Potpore: umirovljenici i energenti“ sa numeričkom oznakom „2“, „Potpore: socijalne“ sa numeričkom oznakom „3“ te „Ostalo“ sa numeričkom oznakom „4“. Naime, najviše ispitanike je označilo Vladine mjere kojima je dodijeljena numerička oznaka „2“, a to su mjere vezane uz potpore umirovljenicima i

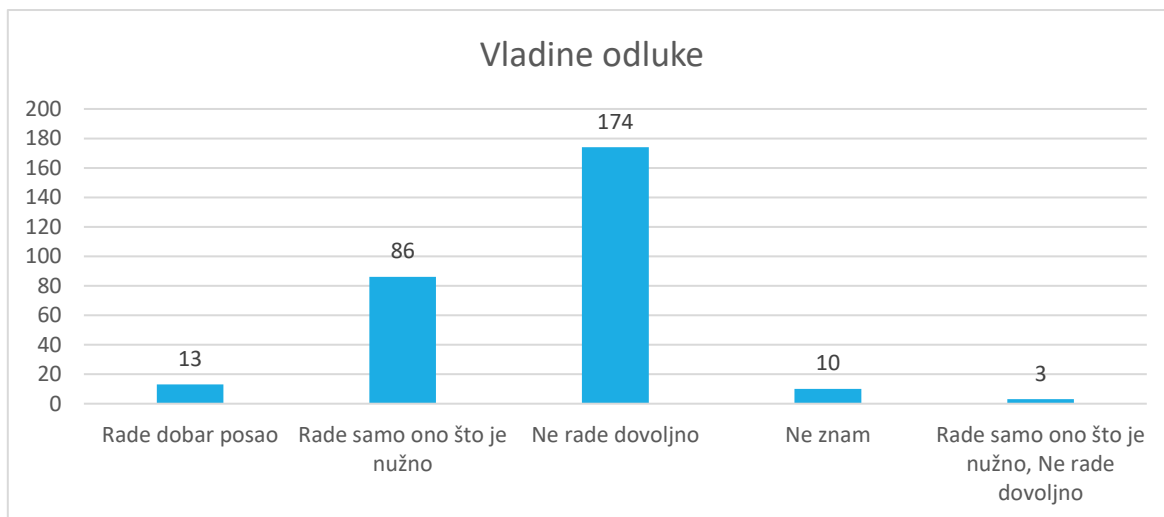
ublažavanje cijene energenata što je vidljivo i po modalnoj i medijalnoj vrijednost. Distribucija je negativno asimetrična s obzirom da je medijan veći od aritmetičke sredine. Koeficijent varijacije iznosi 35% znači da postoji srednje jaka disperzija podataka te umjerene reprezentativnost podataka. Standardna greška je 0,061. Navedeno je prikazano u Tablici 17. „*Deskriptivna analiza Vladinih mjera*“.

Tablica 17. Deskriptivna analiza Vladinih mjera

Vladine mjere	
Mean	1,688172043
Standard Error	0,061114961
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,589371342
Range	3
Minimum	1
Maximum	4
Sum	157
Count	93
Koeficijent varijacije	35%

Pod sekcijom „Ostalo“ ispitanici su mogli dati objašnjenje za svoje odgovore ili navesti neku drugu Vladinu mjeru te je nekolicina ispitanika objasnila odgovore. Nekoliko ispitanika se izjasnilo kako Vlada nije napravila dobar posao te kako nisu osjetili stvarnu implementaciju Vladinih mjera te da se porast cijena ipak osjetio.

Jedanaesto pitanje Sekcije 2. glasi „**Smatrate li da u Hrvatskoj Vlada ulaže dovoljno napora u suzbijanje inflacije i nezaposlenosti?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Slika 32. „*Mišljenje ispitanika o naporu i ulaganju Vlade u suzbijanje inflacije*“ prikazuje predložene odgovore i rezultate između kojih su ispitanici mogli birati. Najviše ispitanika, njih 174 se izjasnilo kako Vlada ne radi dovoljno. Sljedeće mišljenje ispitanika je da Vlada radi samo ono što je nužno, za taj odgovor se izjasnilo ukupno 86 ispitanika. Za odgovore kako Vlada radi dobar posao se izjasnilo 13 (4,5%) ispitanika, a za odgovor kako ne znaju se izjasnilo 10 ispitanika.

Slika 32. Mišljenje ispitanika o naporu i ulaganju Vlade u suzbijanje inflacije

Prema Tablici 18. „*Deskriptivna analiza Vladinih odluka*“ najviše ispitanika se odlučilo za numeričku oznaku pod rednim brojem „3“ koja označava kako Vlada ne radi dovoljno. Odgovorima su dodijeljene numeričke oznake pa je odgovoru da vlada radi dobar posao dodijeljena numerička oznaka „1“, dok je odgovoru kako Vlada radi samo ono što je nužno, odnosno kako ne radi dovoljno dodijeljena numerička oznaka „5“. Koeficijent varijance iznosi 25% što označava umjerenu reprezentativnost podataka, odnosno srednje jaku raspršenost podataka.

Tablica 18. Deskriptivna analiza Vladinih odluka

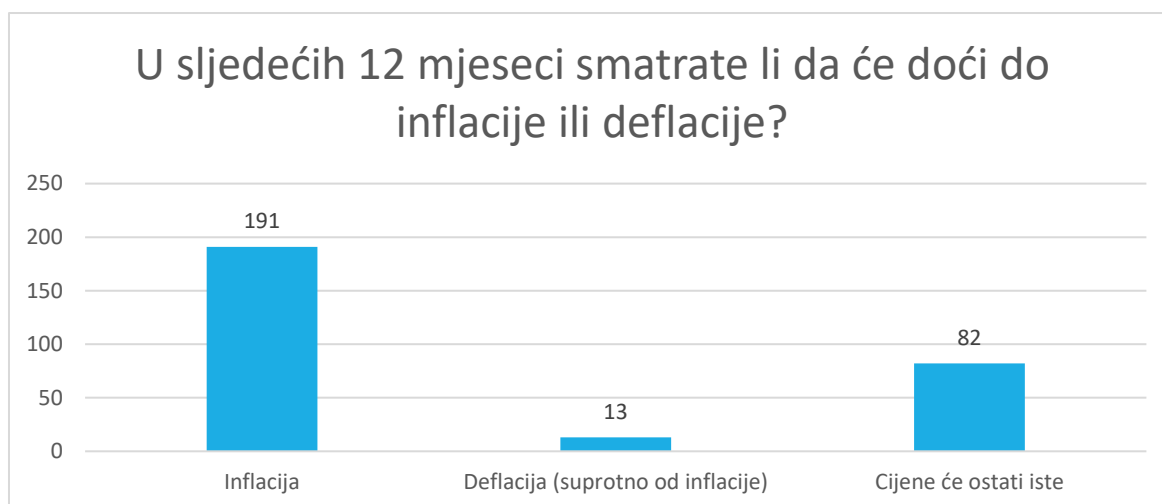
Vladine odluke	
Mean	2,664335664
Standard Error	0,039593106
Median	3
Mode	3
Standard Deviation	0,669580187
Range	4
Minimum	1
Maximum	5
Sum	762
Count	286
Koeficijent varijacije	25%

Pod sekcijom „Ostalo“ ispitanici su mogli dati objašnjenje za svoje odgovore te je jedan od ispitanika dao prijedlog kako bi Vlada trebala povećati minimalnu plaću kako bi se u vrijeme inflacije i porasta cijena sa minimalnom plaćom mogli pokriti svi životni troškovi i da ljudi ne budu ovisni o mjerama Vlade.

5.3. Percepcija ispitanika o očekivanom porastu cijena (Sekcija 3 anketnog upitnika)

Već je napomenuto kako „SEKCIJA 3“ u anketnom upitniku predstavlja skup pitanja koja su vezana očekivanje ispitanika, odnosno potrošača o nastupanju pojedinih događaja. U ovom slučaju ti događaji jesu inflacija, odnosno deflacija. Zahtijevalo se konkretiziranje i navođenje točnog postotka porasta ili smanjenja cijena u različitim periodima zbog razumijevanja potrošačkih odluka. Naime, željelo se saznati očekivanje potrošača o inflaciji ili deflaciji u kratkom i srednjem roku. U ovom dijelu obrađivat će se pitanja pojedinačno te će se svako pitanje potkrijepiti grafičkim prikazom, deskriptivnom analizom te pripadajućim objašnjenjem odgovora ispitanika. Ispitanici su na nekim pitanjima imali opciju „Ostalo“ gdje je pisalo *„Zašto ste dali ovakav odgovor? Imate li neki poseban razlog?“*. Obrazloženje ispitanika pomaže istraživaču u shvaćanju potrošačevih odluka.

Prvo pitanje Sekcije 3. glasi **„U sljedećih 12 mjeseci, smatrate li da će doći do inflacije ili deflacije? Označite točan odgovor?“**. U opisu pitanja ispitanicima je dan podatak da je inflacija u prosincu 2022. iznosila rekordnih 13.1%. Takav podatak je dan ispitanicima kako bi se mogli orijentirati kod odgovaranja na postavljena pitanja. U ovom pitanju dato je objašnjenje kako se dvanaest mjeseci se odnosi na kratak vremenski okvir za procjenu, dok se pet godina odnosi na vremenski okvir u dugom ili srednjem roku. Na Slici 33. *„Mišljenje ispitanika o događajima (inflacija/deflacija/cijene će ostati iste) za jednu godinu“* prikazani su predloženi odgovori između kojih su ispitanici mogli birati. Najviše ispitanika, njih 191 (66,8%) je odgovorilo kako smatra kako će u sljedećih dvanaest mjeseci doći do inflacije, odnosno do porasta cijena. Manji broj ispitanika, njih 13 % (4,5%) je odgovorilo kako u sljedećih dvanaest mjeseci očekuju deflaciju, dok je 82 (28,7%) ispitanika odgovorilo kako će cijene ostati iste.

Slika 33. Mišljenje ispitanika o događajima (inflacija/deflacija/cijene će ostati iste) za jednu godinu

Tablica 19. „Očekivana stopa inflacije ili deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci“ prikazuje kako su se ispitanici najviše izjasnili da će u sljedećih dvanaest mjeseci doći do inflacije što je označeno numeričkom oznakom „1“. Također, modalna i medijalna vrijednost iznose 1. Distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije iznosi 56% što znači visoku stopu disperzije podataka, odnosno nisku stopu reprezentativnosti. Razlog visoke disperzije podataka jest to što numerička oznaka „2“ odnosno deflacija ima svega 13 od 286 ispitanika dok ostale numeričke oznake imaju podjednako. Standardna pogreška iznosi 0,053.

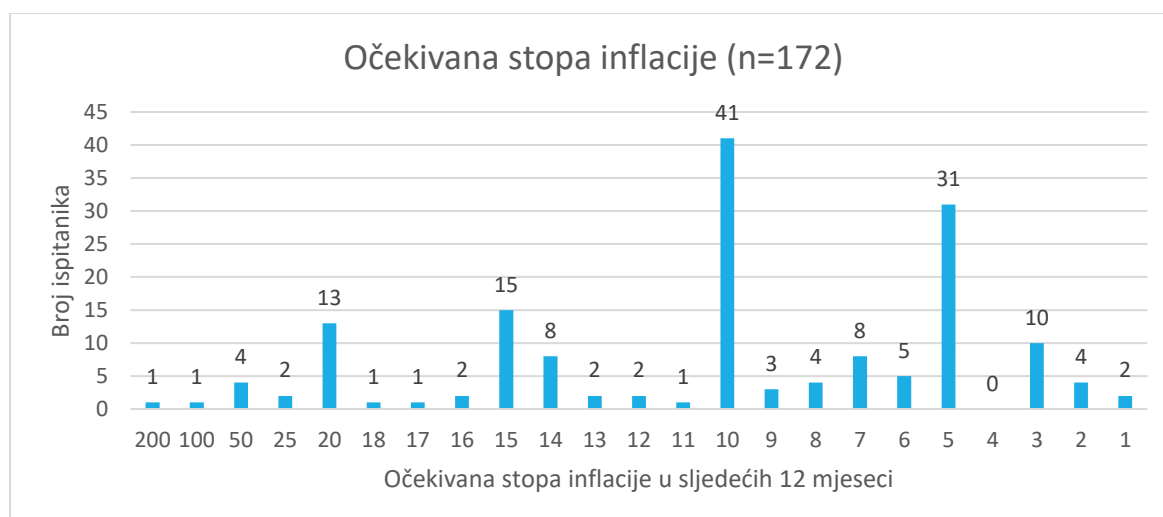
Tablica 19. Očekivana stopa inflacije ili deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci

Inflacija/deflacija u sljedećih 12 mjeseci	
Mean	1,618881119
Standard Error	0,053288156
Median	1
Mode	1
Standard Deviation	0,901184488
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	463
Count	286
Koeficijent varijacije	56%

Sljedeće pitanje se odnosi na stvarni postotak za kojeg ispitanici misle da će doći do inflacije ili deflacije.

Drugo pitanje Sekcije 3. glasi „**Koliku stopu inflacije/deflacije očekujete u sljedećih dvanaest mjeseci?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti kratkim (brojčanim odgovorom. U analizi ovih odgovora prikazat će se zasebne tablice i grafovi za odgovore „deflacija“ i „inflacija“.

Ukupno je bilo 172 važećih odgovora, iako je na prethodno pitanje 191 ispitanik odgovorio kako očekuje da će u sljedećih dvanaest mjeseci doći do inflacije. Slika 34. „*Očekivane stope inflacije u sljedećih dvanaest mjeseci*“ prikazuje odgovore ispitanika. Najviše ispitanika se izjasnilo kako očekuje inflaciju od 10%, to je njih 41. Nadalje, njih ukupno 31 se složilo kako očekuju inflaciju od ukupno 5%, njih 15 se složilo kako u razdoblju od dvanaest mjeseci od sada očekuju inflaciju od 15%. Ostali odgovori prikazani su u na slici. Prosječna stopa inflacije koju ispitanici očekuju u razdoblju od dvanaest mjeseci od sada je 12,85%, odnosno 13%.

Slika 34. Očekivane stope inflacije u sljedećih dvanaest mjeseci

Od ukupno 286 ispitanika, njih 172 smatra da će u sljedećih dvanaest mjeseci doći do inflacije, odnosno porasta cijena. Najveći broj ispitanika smatra kako će cijene narasti za 10% što je vidljivo po medijalnoj i modalnoj vrijednosti. Aritmetička sredina iznosi 12,85 a standardna devijacija 17,85. Razlika aritmetičke sredine i standardne devijacije jest 5 što upućuje na visok stupanj raspršenosti podataka, odnosno nisku reprezentativnost podataka. Također, kako je aritmetička sredina veća od medijana vidljivo je kako se radi o pozitivno asimetričnoj distribuciji podataka. Navedeno je prikazano u Tablici 20. „*Deskriptivna analiza očekivane stope inflacije u sljedećih dvanaest mjeseci*“.

Tablica 20. Deskriptivna analiza očekivane stope inflacije u sljedećih dvanaest mjeseci

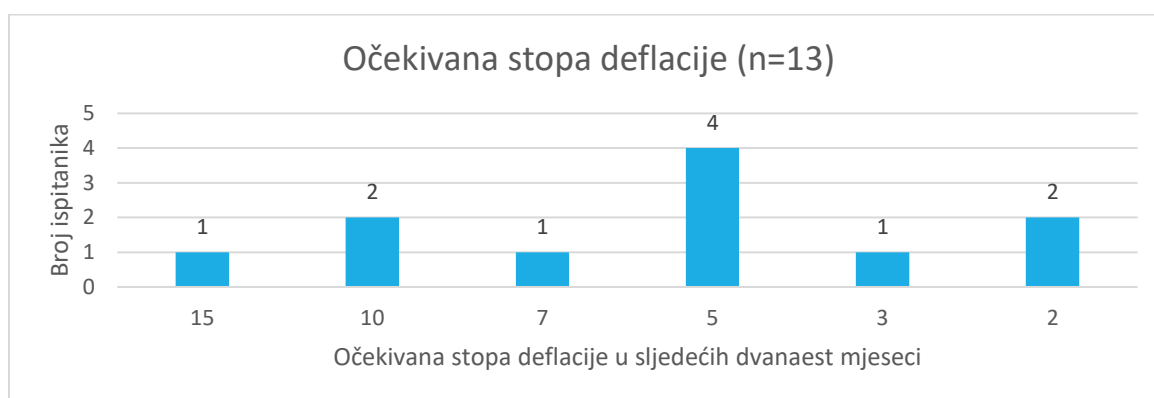
Očekivana stopa inflacije u sljedećih dvanaest mjeseci	
Mean	12,85132948
Standard Error	1,359810616
Median	10
Mode	10
Standard Deviation	17,88551619
Range	199
Minimum	1
Maximum	200
Sum	2223,28
Count	173

Prije je spomenuto u poglavlju „Projekcije inflacije“ kako su stručnjaci ESB-a u rujnu 2022. napravili projekcije inflacije za naredne godine, između ostalog i za 2024. godinu koja i predstavlja godinu za koju je postavljeno pitanje. Projekcije stručnjaka govore kako bi inflacija u 2023. bila 6,3%, a u negativnom scenariju 7,4%. Također, projekcije za 2024. su inflacija u pozitivnom scenariju 3,4% i negativnom 3,6%. Kao razlog tome naveli su poremećaje u opskrbi energentima u Europi. Kao pozitivni ishod navode smanjenje cijene plina zbog Vladinog paketa mjera.

Glavna pretpostavka je kako su ispitanici dali ovakav odgovor zbog rekordne stope inflacije u prosincu 2022. te blagog porasta cijena nakon uvođenja Eura kao službene valute 01.01.2023. Pretpostavlja se da građani Republike Hrvatske strahuju od ponovne inflacije s obzirom da je inflacija u Hrvatskoj rastuća od prvog pandemijskog vala koji je bio 2019. Ipak, neki ispitanici očekuju kako će inflacija biti manja od 13%. Uzeti su za primjer ispitanici koji smatraju da će se desiti scenarij sa inflacijom 5% i manjom od 5%, takvih ispitanika od ukupno 172 ima 47 što predstavlja postotak od 27,32% ispitanika. Taj postotak se smatra zadovoljavajućim ako za promatranu i očekivanu stopu inflacije uzmemo projekcije ESB-a (6,3 ili 3,4%). Iako, na prosječnu vrijednost su utjecale i očekivane inflacije u iznosu od 200%, 100% i 50% s obzirom da na prosjek utječu velike vrijednosti. Smatra se kako ispitanici koji su dali tako velike postotke inflacije zapravo ne razumiju pojam „inflacija“ i rast cijena te kako je zadnjih godina rekordna inflacija iznosila 13.1% i to u prosincu 2022. kao posljedica prije spomenutih događaja. Broj ispitanika koji je odgovorio da očekuje inflaciju 50% i više od 50% je ukupno 6. Odnosno broj ispitanika koji je odgovorio da očekuju hiperinflaciju (100% i 200%)

je 2. Ispitanici su gledajući modalnu vrijednost i medijalnu od 10% dali procijenu bliže negativnom scenariju procjene ESB-a za 2023. od 7,3%.

Od ukupno 286 ispitanika, njih 13 smatra da će u sljedećih dvanaest mjeseci doći do deflacije, odnosno pada cijena. Najveći broj ispitanika smatra kako će cijene pasti za 5% što je vidljivo po medijalnoj i modalnoj vrijednosti. Aritmetička sredina iznosi 6,69, a standardna devijacija 3,91. Razlika aritmetičke sredine i standardne devijacije jest 2,78 što upućuje na visok stupanj raspršenosti podataka, odnosno nisku reprezentativnost podataka. Također, kako je aritmetička sredina veća od medijana vidljivo je kako se radi o pozitivno asimetričnoj distribuciji podataka. Navedeno je prikazano na Slici 35. „Očekivane stope deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci“ i u Tablici 21. „Deskriptivna analiza očekivanih stopa deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci“.

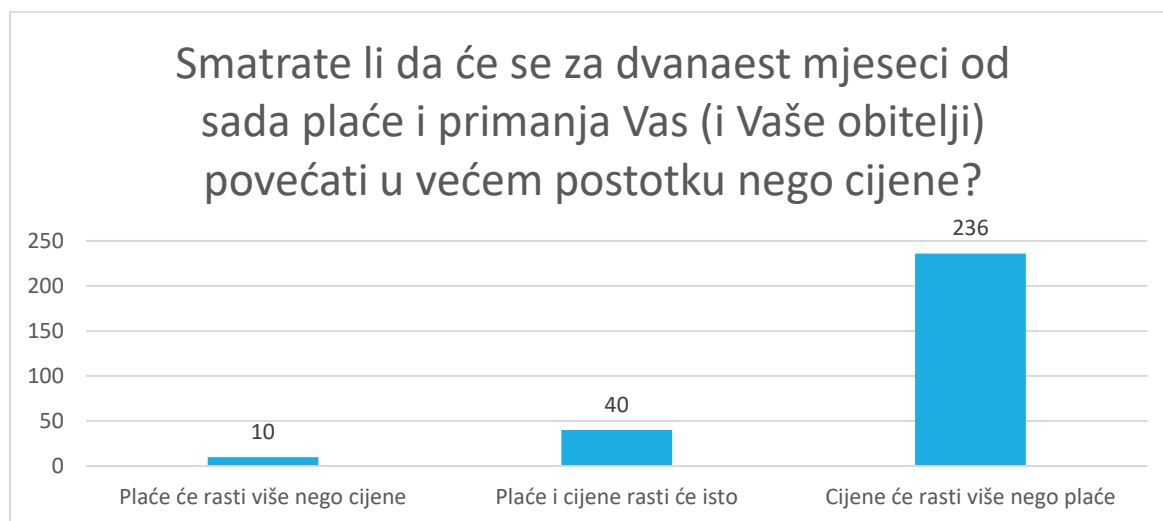
Slika 35. Očekivane stope deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci

Tablica 21. Deskriptivna analiza očekivanih stopa deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci

Očekivana stopa deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci	
Mean	6,692307692
Standard Error	1,083883186
Median	5
Mode	5
Standard Deviation	3,907996404
Range	13
Minimum	2
Maximum	15
Sum	87
Count	13

Zaključak je kako većina ispitanika koji su odgovorili da očekuju inflaciju i deflaciju, odnosno ispitanici čiji su odgovori uvaženi (185 ispitanika) većina dijeli mišljenje kako će u sljedećih dvanaest mjeseci doći do porasta cijena, odnosno do inflacije. Prosječna vrijednost 172 ispitanika koji su odgovorili da očekuju inflaciju je 13%. U poglavlju o projekciji inflacije spomenuto je kako Europska Središnja banka radi projekcije inflacije te je u rujnu 2022. napravila projekciju inflacije za 2024. godinu prema kojoj će u pozitivnom scenariju inflacija iznositi 3.4%, dok će u negativnom scenariju ona iznositi 3,6%. Stručnjaci smatraju da će doći do usporavanja rasta cijena zbog paketa Vladinih mjera. Nekolicina ispitanika je dala približno isti odgovor kao stručnjaci, njih 47 od 172 što znači da razumiju pojam inflacije te implementaciju i pokušaj implementacije Vladinih mjera. S druge strane, postoje ispitanici koji su predvidjeli moguće scenarije gdje će inflacija biti 20% i veća od 20%, a takvih ispitanika ima 21.

Treće pitanje Sekcije 3. glasi „**Smatrate li da će se za dvanaest mjeseci od sada plaće i primanja Vas (i Vaše obitelji) povećati u većem postotku nego cijene?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom. Slika 36. „Mišljenje ispitanika o porastu cijena i plaća dvanaest mjeseci od sada“ prikazuje predložene odgovore između kojih su ispitanici mogli izabrati. Najviše ispitanika je odgovorilo kako smatra da će cijene rasti više nego plaće, njih 236 (82,5%). Mišljenje da će plaće i cijene rasti isto dijeli 40 ispitanika (14%), a mišljenje da će plaće rasti više nego cijene dijeli 10 ispitanika (3,5%).

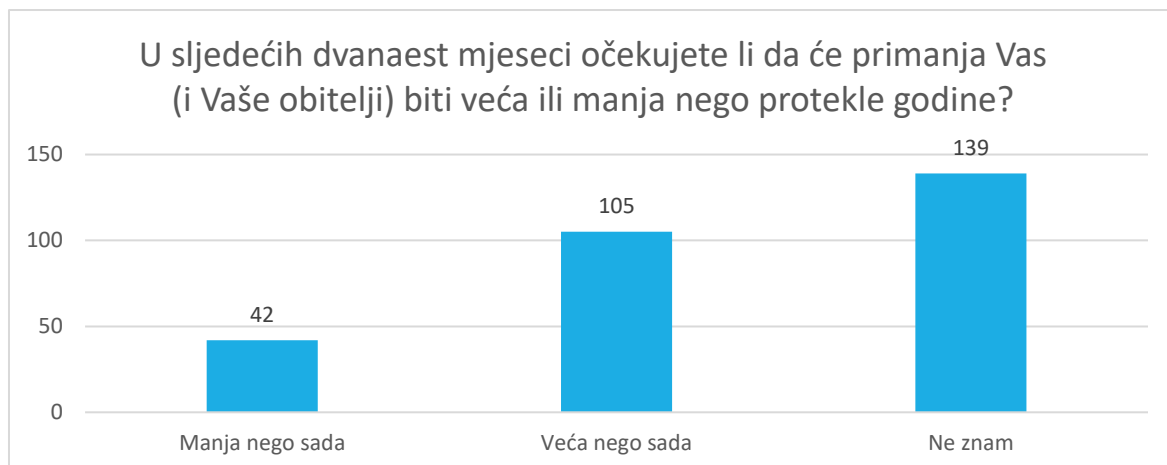
Slika 36. Mišljenje ispitanika o porastu cijena i plaća dvanaest mjeseci od sada

Najviše ispitanika je odgovorilo kako će cijene biti više nego plaće što je vidljivo u Tablici, 22. „*Deskriptivna analiza porasta primanja i cijena*“ gdje je najčešća numerička oznaka „3“ što označava odgovor da će cijene rasti više nego plaće. Numerička oznaka pod brojem „1“ označava odgovor „Plaće će rasti više nego cijene“, dok numerička oznaka pod brojem „2“ označava odgovor „Plaće i cijene rasti će isto“. Modalna i medijalna vrijednost iznose 3 što potkrepljuje prethodnu tvrdnju. Naime, radi se o negativno asimetričnoj distribuciji s obzirom da je medijan veći od aritmetičke sredine. Koeficijent varijacije iznosi 17%, a ide u prilog srednjoj stopi reprezentativnosti podataka, to jest umjerenoj disperziji podataka. Standardna greška iznosi 0,029.

Tablica 22. *Deskriptivna analiza porasta primanja i cijena*

<i>Povećanje primanja i cijena za dvanaest mjeseci od sada</i>	
Mean	2,79020979
Standard Error	0,028758422
Median	3
Mode	3
Standard Deviation	0,486349046
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	798
Count	286
Koeficijent varijacije	17%

Četvrto pitanje Sekcije 3. glasi „***U sljedećih dvanaest mjeseci očekujete li da će Vaša primanja (i Vaše obitelji) biti veća ili manja nego protekle godine?***“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom. Slika 37. „*Mišljenje ispitanika o porastu primanja za dvanaest mjeseci od sada*“ prikazuje predložene odgovore. Slika prikazuje kako se većina ispitanika, njih 139 (48,6%) izjasnilo kako ne zna kakva će biti primanja za dvanaest mjeseci od sada. Njih 105 (36,7%) smatraju kako će primanja biti veća nego sada, a njih 42 (14,7%) smatra da će primanja biti manja nego sada.

Slika 37. Mišljenje ispitanika o porastu primanja za dvanaest mjeseci od sada

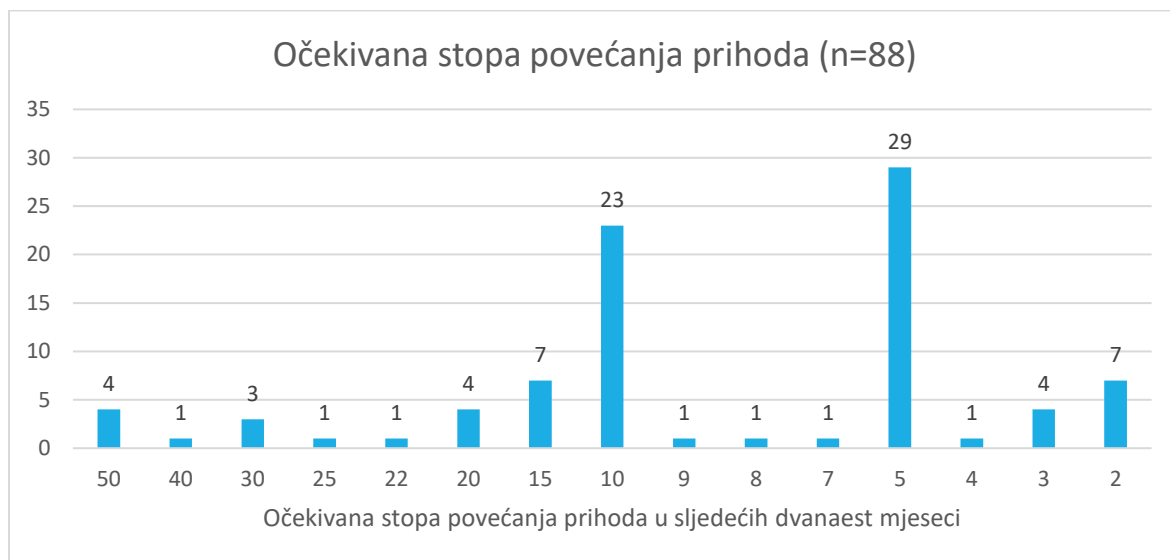
Najviše ispitanika je odgovorilo kako ne zna kakva će biti primanja za dvanaest mjeseci od sada što je prikazano u Tablici 23. „*Deskriptivna analiza porasta primanja ispitanika za dvanaest mjeseci od sada*“ gdje je najčešća numerička oznaka „3“ što označava odgovor „ne znam“. Numerička oznaka pod brojem „1“ označava odgovor „Manja nego sada“, dok numerička oznaka pod brojem „2“ označava odgovor „Veća nego sada“. Modalna vrijednost iznosi 3 što potkrepljuje prethodnu tvrdnju. Naime, radi se o pozitivno asimetričnoj distribuciji s obzrom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije iznosi 31%, a ide u prilog srednjoj stopi reprezentativnosti podataka, to jest umjerenoj disperziji podataka. Standardna greška iznosi 0,042.

Tablica 23. Deskriptivna analiza porasta primanja ispitanika za dvanaest mjeseci od sada

Primanja ispitanika za dvanaest mjeseci	
Mean	2,339160839
Standard Error	0,042625956
Median	2
Mode	3
Standard Deviation	0,720870328
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	669
Count	286
Koeficijent varijacije	31%

Peto pitanje Sekcije 3. glasi „**Za koliko posto očekujete povećanje ili smanjenje primanja Vas (i Vaše obitelji)?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti kratkim (brojčanim odgovorom). U analizi ovih odgovora prikazat će se zasebne tablice i grafovi za odgovore „veća nego sada i „manja nego sada“.

Prikazani su odgovori za ispitanike koji smatraju da će prihodi biti veći nego sada te očekivani postotak porasta prihoda za dvanaest mjeseci od sada. Slika 38. „Očekivana stopa povećanja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci“ prikazuje odgovore ispitanika. U prethodnom pitanju, ukupno 105 ispitanika se složilo kako će njihova primanja za dvanaest mjeseci od sada biti veća, no u ovom pitanju 88 odgovora je uzeto kao važeće. Najviše ispitanika se složilo kako će im se primanja za dvanaest mjeseci od sada povećati za 5%, od ukupnog broja od 88 ispitanika, za povećanje od 5% se složilo 29 ispitanika. Njih 23 se složilo kako će im se u sljedećih dvanaest mjeseci prihodi povećati za 10%. Ostali odgovori prikazani su u tabeli.

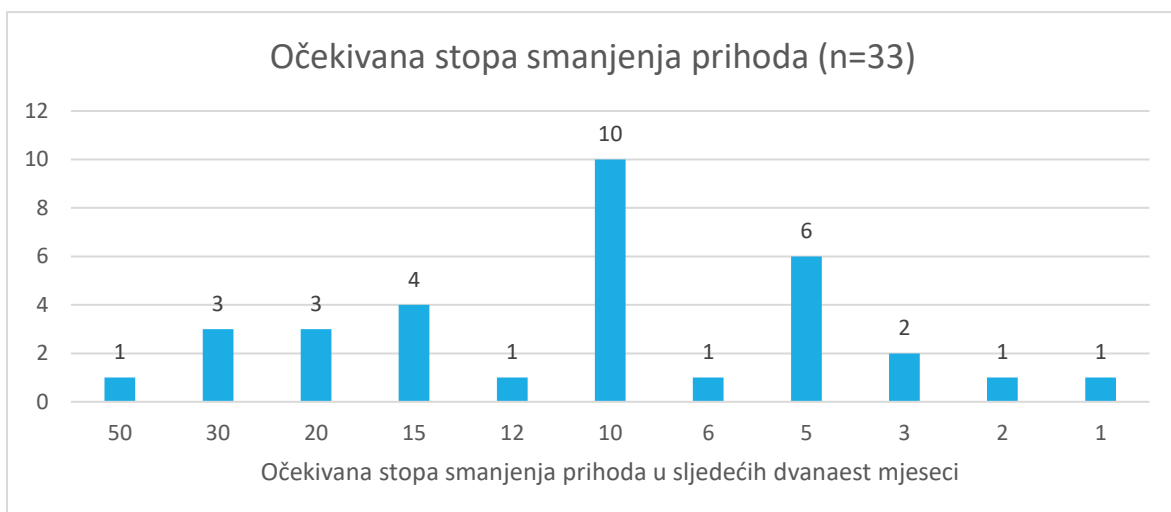
Slika 38. Očekivana stopa povećanja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci

Prosječna stopa povećanja prihoda koju ispitanici u sljedećih dvanaest mjeseci očekuju jest 11,26%. Medijalna vrijednost iznosi 9,5%, što znači da 50% ispitanika u sljedećih dvanaest mjeseci očekuje povećanje prihoda veće od 9.5%, a 50% ispitanika u sljedećih dvanaest mjeseci očekuje povećanje prihoda manje od 9.5%. Navedeno je prikazano u Tablici 24. „*Deskriptivna analiza očekivane stope povećanja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci*“.

Tablica 24. Deskriptivna analiza očekivane stope povećanja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci

Očekivana stopa povećanja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci	
Mean	11,26136364
Standard Error	1,183469202
Median	9,5
Mode	5
Standard Deviation	11,10192519
Range	48
Minimum	2
Maximum	50
Sum	991
Count	88

Slika 39. „Očekivana stopa smanjenja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci“ prikazuje odgovore ispitanika koji smatraju da će prihodi za dvanaest mjeseci biti manji. U prethodnom pitanju, ukupno 139 ispitanika se složilo kako će njihova primanja za dvanaest mjeseci od sada biti veća, no u ovom pitanju 33 odgovora je uzeto kao važeće. Najviše ispitanika se složilo kako će im se primanja smanjiti za 10%, njih 10 od ukupno 30. Njih 6 od ukupno 30 se složilo kako će im se primanja smanjiti za 5%. Ostali odgovori su prikazani u tablici. Prosječna stopa smanjenja prihoda koju ispitanici očekuju u sljedećih dvanaest mjeseci je 12.64%. Medijalna vrijednost iznosi 9,5%, što znači da 50% ispitanika u sljedećih dvanaest mjeseci očekuje smanjenje prihoda veće od 10%, a 50% ispitanika u sljedećih dvanaest mjeseci očekuje smanjenje prihoda manje od 10%.

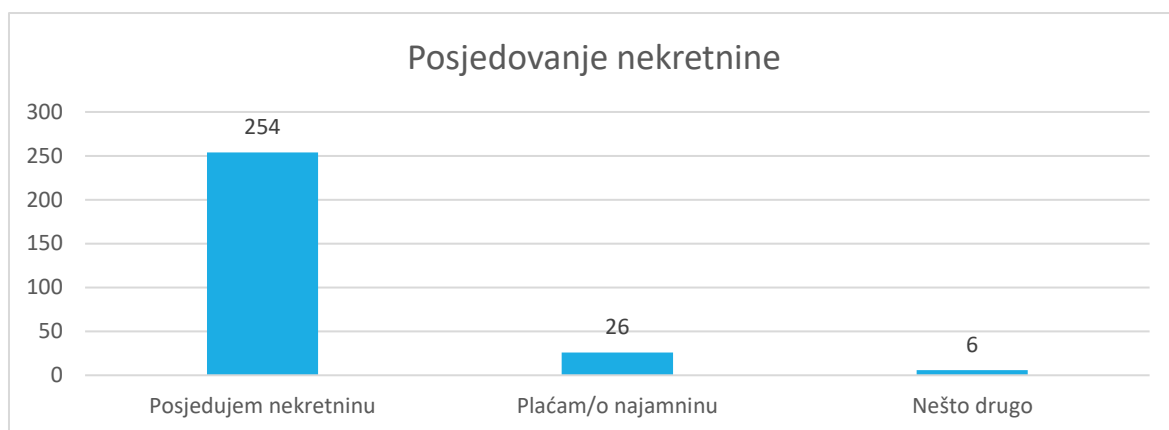
Slika 39. Očekivana stopa smanjenja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci

Od ukupno 286 ispitanika, njih 33 smatra da će u sljedećih dvanaest mjeseci doći do smanjenja prihoda. Pritom, najviše ispitanika se složilo kako će se prihodi u sljedećih dvanaest mjeseci smanjiti za 10% što potvrđuju modalna i medijalna vrijednost. Aritmetička sredina iznosi 12,64, dok standardna devijacija iznosi 10,29. Razlika aritmetičke sredine i standardne devijacije je 2.35. To daje naznaku srednjoj raspršenosti podataka što je i vidljivo jer najviše ispitanika dijeli mišljenje oko smanjenja prihoda za 10 i 5% dok su ostala mišljenja podijeljena. Navedeno je prikazano u Tablici 25. „*Deskriptivna analiza očekivane stope smanjenja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci*“.

Tablica 25. *Deskriptivna analiza očekivane stope smanjenja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci*

Očekivana stopa smanjenja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci	
Mean	12,63636364
Standard Error	1,790028241
Median	10
Mode	10
Standard Deviation	10,28292937
Range	49
Minimum	1
Maximum	50
Sum	417
Count	33

Šesto pitanje Sekcije 3. glasi „**Posjedujete li Vi (i Vaša obitelj) svoju nekretninu ili plaćate najamninu ili nešto drugo?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom ili pod opcijom „Ostalo“ navesti neki drugi oblik stanovanja ili financiranja stanovanja. Slika 40. „Posjedovanje nekretnine/plaćanje najamnine“ prikazuje predložene odgovore između kojih su ispitanici mogli izabrati. Veći broj ispitanika (ili njihova obitelj) posjeduje nekretninu, od ukupno 286 odgovora 254 (88,81%) ispitanika posjeduje nekretninu, 26 ispitanika (9,09%) ne posjeduje nekretninu, dok je 6 (2,09%) ispitanika odgovorilo nešto drugo.

Slika 40. Posjedovanje nekretnine/plaćanje najamnine

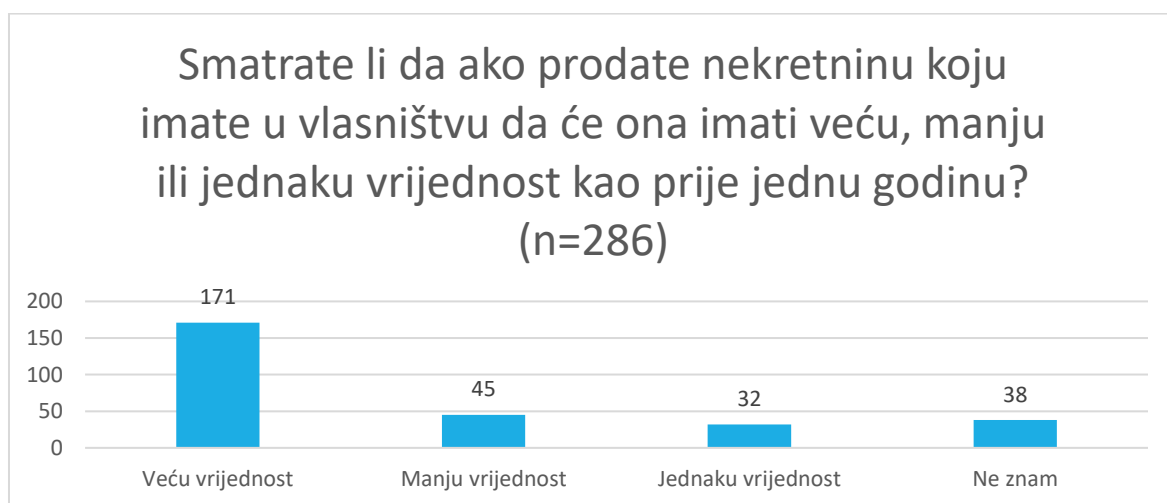
Veći broj ispitanika posjeduje svoju nekretninu što prikazuje numerička oznaka „1“ u Tablici 26. „*Posjedovanje nekretnine od strane ispitanika*“. Naime, numerička oznaka „1“ označava odgovor „Posjedujem nekretninu“, dok numerička oznaka „2“ označava odgovor „Plaćam/o najamninu“ te numerička oznaka „3“ označavala je odgovor „Nešto drugo“. Distribucija odgovora je pozitivno asimetrična s obzirom da je prosječna vrijednost veća od medijalne vrijednosti. Koeficijent varijacije iznosi 35% što govori o srednjoj stopi reprezentativnosti podataka, to jest umjerenoj disperziji podataka. Standardna greška iznosi 0,023.

Tablica 26. Posjedovanje nekretnine od strane ispitanika

Posjedovanje nekretnine	
Mean	1,132867133
Standard Error	0,023483589
Median	1
Mode	1
Standard Deviation	0,397143524
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	324
Count	286
Koeficijent varijacije	35%

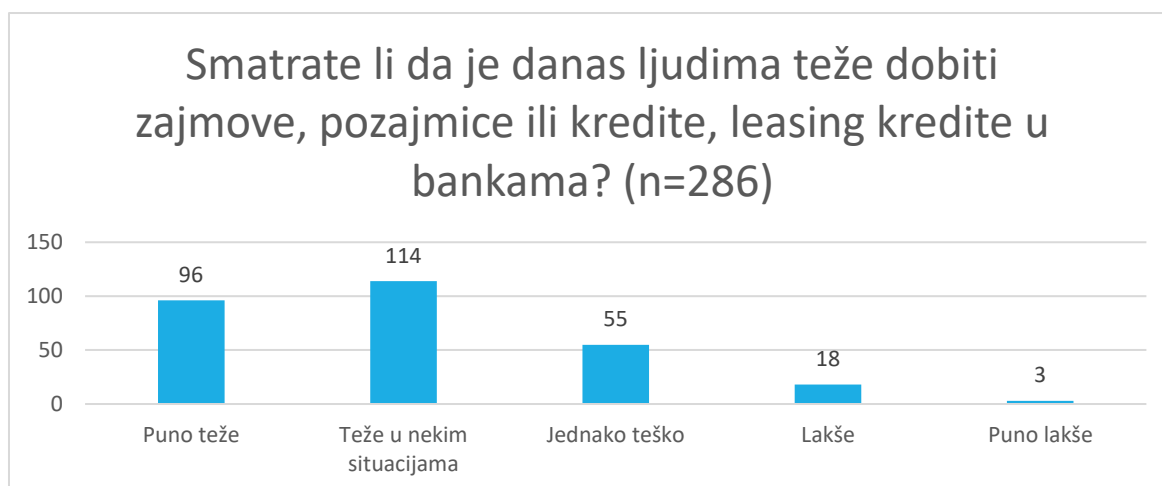
Pod sekcijom „Ostalo“ ispitanici su mogli dati objašnjenje za svoje odgovore ili navesti neku drugu Vladinu mjeru te je nekolicina ispitanika objasnila odgovore. Nekoliko ispitanika se izjasnilo kako posjeduju nekretninu, no uz posjedovanje oni plaćaju kredit, odnosno hipotekarni kredit. Ostali su se izjasnili kako još uvijek žive u roditeljskim domovima ili je nekretnina u vlasništvu više osoba.

Sedmo pitanje sekcije 3. glasi „**Smatrate li da ako prodate nekretninu koju imate u vlasništvu ona imati veću, manju ili jednaku vrijednost kao prije jednu godinu?**“. Sedmo pitanje se odnosi na ispitanike koji su na prethodnom pitanju označili kako posjeduju nekretninu. Slika 41. „Mišljenje ispitanika o trenutnoj vrijednosti nekretnine“ prikazuje odgovore ispitanika između kojih su oni mogli birati. Većina ispitanika, njih 171 (59,79%) smatra da ako sada prodaju nekretninu da će ona imati jednak vrijednost nego prije godinu dana. Ostali ispitanici bili su podijeljenog mišljenja između toga da bi nekretnina imala manju ili jednaku vrijednost, njih 45 (15,73%) i 32 (11,19%) te njih 38 koji su se izjasnili kako ne znaju sa postotkom od 13,29%.

Slika 41. Mišljenje ispitanika o trenutnoj vrijednosti nekretnine

Osmo pitanje Sekcije 3. glasi „**Smatrate li da je danas ljudima teže dobiti zajmove, pozajmice ili kredite, leasing kredite u bankama?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Slika 42. „Dobivanje zajmova danas“ prikazuje predložene odgovore ispitanika između kojih su oni mogli izabrati. Najveći broj ispitanika, njih 114 od ukupno 286 (39,9%) smatra kako je danas teže u nekim situacijama dobiti neku vrstu zajma. Njih 96 (33,6%) smatra da je danas puno teže dobiti zajam, njih 55 (19,2%) smatra da je jednako teško, 18 (6,3%) ispitanika smatra da je danas lakše dobiti zajam te 3 (1%) ispitanika smatraju kako je danas lakše dobiti zajam ili neku vrstu zajma.

Slika 42. Dobivanje zajmova danas

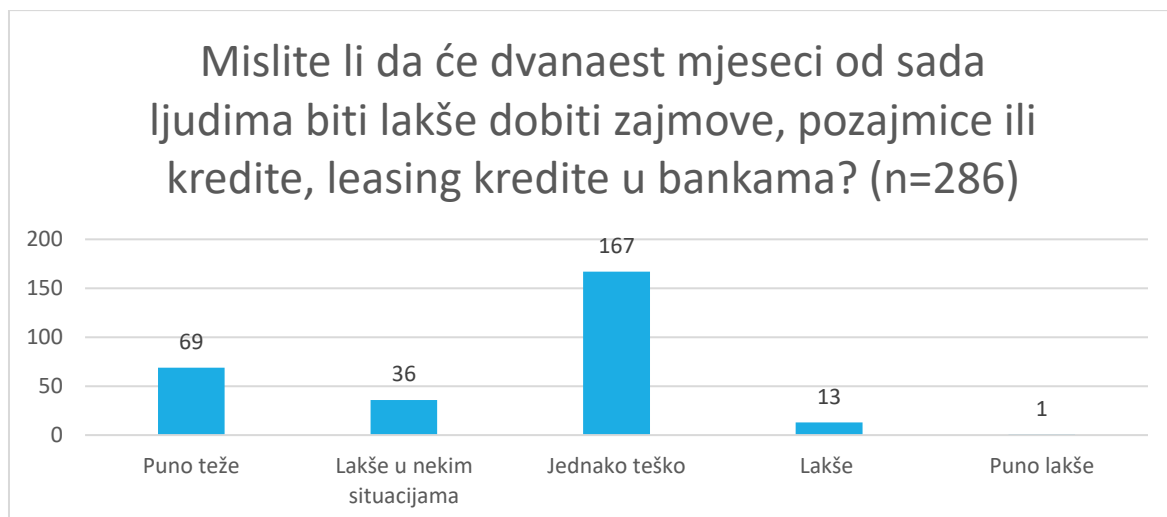
Već je napomenuto kako većina ljudi smatra da je danas teže dobiti kredite ili zajmove nego prije dvanaest mjeseci. To potvrđuje i prikaz u Tablici 27. „*Deskriptivna analiza težine dobivanja zajmova danas*“ gdje je najčešća numerička oznaka jednaka odgovoru „2“ odnosno odgovoru „Teže u nekim situacijama“. Nadalje numerička oznaka „1“ predstavlja odgovor „Puno teže“, dok numerička oznaka „5“ predstavlja odgovor „Puno lakše“. Aritmetička sredina je nešto veća od modalne vrijednosti pa je distribucija pozitivno asimetrična. Koeficijent varijacije iznosi 46% što govori o jakoj disperziji podataka, odnosno niskoj reprezentativnosti. Standardna greška iznosi 0,055.

Tablica 27. Deskriptivna analiza težine dobivanja zajmova danas

Težina/lakoća dobivanja zajmova danas	
Mean	2,013986
Standard Error	0,055375
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,936481
Range	4
Minimum	1
Maximum	5
Sum	576
Count	286
Koeficijent varijacije	46%

Deveto pitanje Sekcije 3. glasi „**Mislite li da će dvanaest mjeseci od sada ljudima biti lakše dobiti zajmove, pozajmice ili kredite, leasing kredite u bankama?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno

objašnjenje odgovora. Slika 43. „Dobivanje zajmova za dvanaest mjeseci od danas“ prikazuje predložene odgovore ispitanika između kojih su oni mogli izabrati. Njih 167 (58,39%) smatra kako će za dvanaest mjeseci biti jednako teško dobiti zajam, njih 69 (24,12%) smatra kako će to biti puno teže. Njih 36 (12,38%) smatra kako će to biti lakše u nekim situacijama, a 13 (4,54%) smatra kako će to biti lakše..

Slika 43. Dobivanje zajmova za dvanaest mjeseci od danas

Već je napomenuto kako većina ljudi smatra da će za dvanaest mjeseci biti teže dobiti kredite ili zajmove. To potvrđuje i prikaz u Tablici 28. „Deskriptivna analiza lakoće dobivanja zajmova za dvanaest mjeseci od sada“ gdje je najčešća numerička oznaka jednaka odgovoru „3“ odnosno odgovoru „Jednako teško“. Nadalje numerička oznaka „1“ predstavlja odgovor „Puno teže“ dok numerička oznaka „5“ predstavlja odgovor „Puno lakše“. Medijalna vrijednost je nešto veća od aritmetičke sredine što predstavlja negativno asimetričnu distribuciju. Koeficijent varijacije iznosi 38% što govori o srednje jakoj disperziji podataka, odnosno umjerenom reprezentativnosti. Standardna greška iznosi 0,054.

Tablica 28. Deskriptivna analiza lakoće dobivanja zajmova za dvanaest mjeseci od sada

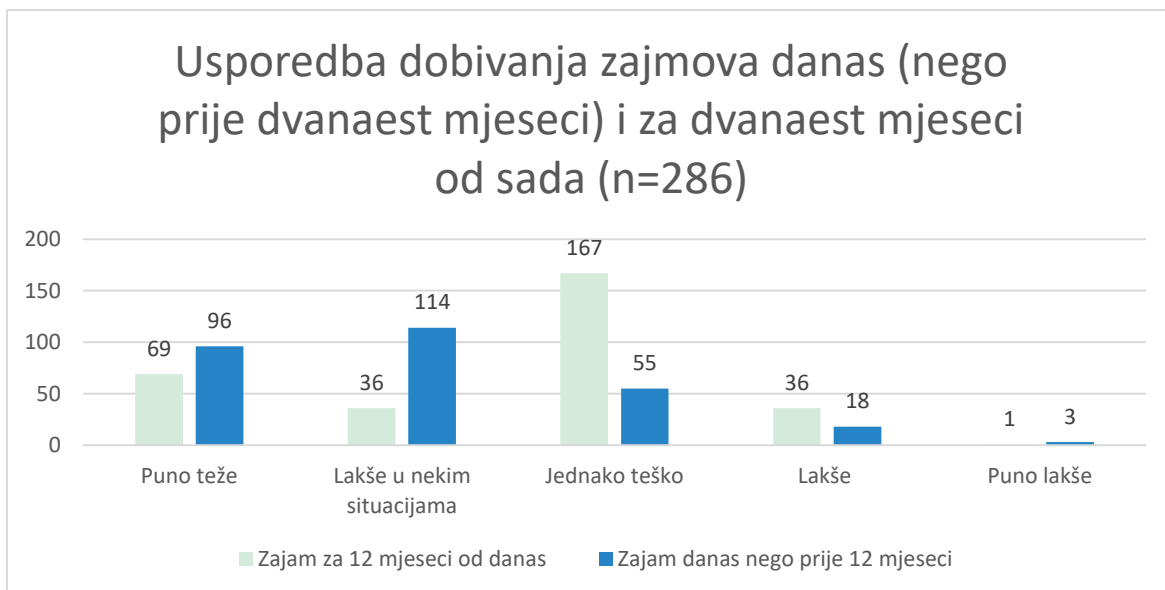
Lakoća dobivanja zajmova za dvanaest mjeseci od sada	
Mean	2,444055944
Standard Error	0,054330885
Median	3
Mode	3
Standard Deviation	0,918818645
Range	4
Minimum	1

Maximum	5
Sum	699
Count	286
Koeficijent varijacije	38%

Na sljedećem se grafikonu želi prikazati usporedba mišljenja ispitanika o lakoći/težini dobivanja zajmova danas i za dvanaest mjeseci od danas. Jako velik broj ljudi je u jednom i drugom slučaju koncentriran oko odgovora da će biti teže i teško. Odnosno kako je danas teže nego prije dvanaest mjeseci, ali da će za dvanaest mjeseci također biti teže nego danas.

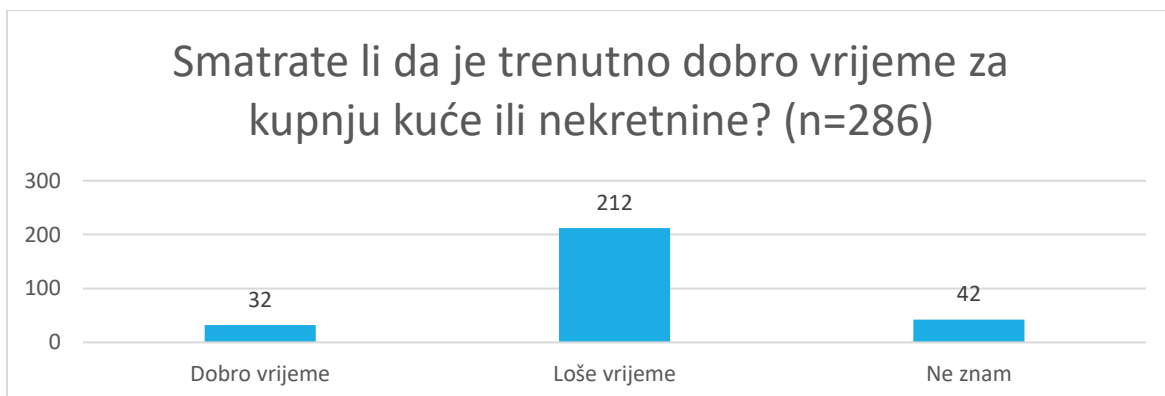
Na Slici 44. „Usporedba dobivanja zajmova danas (nego prije dvanaest mjeseci) i za dvanaest mjeseci od sada“ je vidljivo kako ljudi smatraju da će za dvanaest mjeseci od sada biti lakše dobiti zajmove. Razlog tog odgovora je to što manji broj ljudi smatra da će za dvanaest mjeseci od sada biti puno teže dobiti zajmove, također manji broj ljudi smatra da će biti teže u nekim situacijama. Veći broj ljudi ipak smatra da će biti jednako teško, ali i podjednak broj ljudi smatra da će biti lakše. Odgovori i predviđanja za dobivanje zajmova u periodu od dvanaest mjeseci od sada su koncentriraniji prema tome da će ljudi moći lakše dobivati zajmove ili barem jednako kao danas (2023.godina). S druge strane ljudi smatraju da su s obzirom na 2022. godinu u 2023. teže dobili zajmove ili kredite što je bila posljedica inflacije ili postroženja kreditnih uvjeta. Zaključak i mišljenje ispitanika je kako je 2023. godina bila najteža za dobivanje zajmova te da imaju očekivanja kako će 2023. biti lakša ili barem jednako teška, ali ne i teža.

Zagrebačka banka (2023) je na svojim mrežnim stranicama datuma 01.01.2023. zbog straha gađana od porasta kamata na kredite navela kako kamate na kredite ostaju iste te kako su kreditni uvjeti i dalje isti. Naveli su još nekoliko pogodnosti koje se uvode na kredite od 2023., a to su: ukidanje se naknade za obradu studentskih kredita, produžetak akcije bez troška za procjene nekretnine za klijente do 31.3.2023. No, ispitanici ipak smatraju da je danas teže dobit kredit ili neku vrstu zajma. Ipak Poslovni.hr (2022) navodi kako su banke ipak postrožile uvjete kreditiranja te kako su u 2022. narasle kamatne stope na kredite.

Slika 44. Usporedba dobivanja zajmova danas (nego prije dvanaest mjeseci) i za dvanaest mjeseci od sada

Deseto pitanje Sekcije 3. glasi „**Govoreći o tržištu nekretnina. Smatrate li da je trenutno pogodno vrijeme za kupnju kuće ili nekretnine?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Slika 45. „Mišljenje ispitanika o pogodnosti vremena za kupnju nekretnine“ prikazuje predložene odgovore između kojih su ispitanici mogli izabrati. Najviše ispitanika se izjasnilo kako smatra da je danas loše vrijeme za kupnju kuće, njih 212 (74,1%). Ostatak se izjasnilo kako ne zna ili kako nije dobro vrijeme, njih 42 (14,7%) i 32 (11,2%).

Slika 45. Mišljenje ispitanika o pogodnosti vremena za kupnju nekretnine

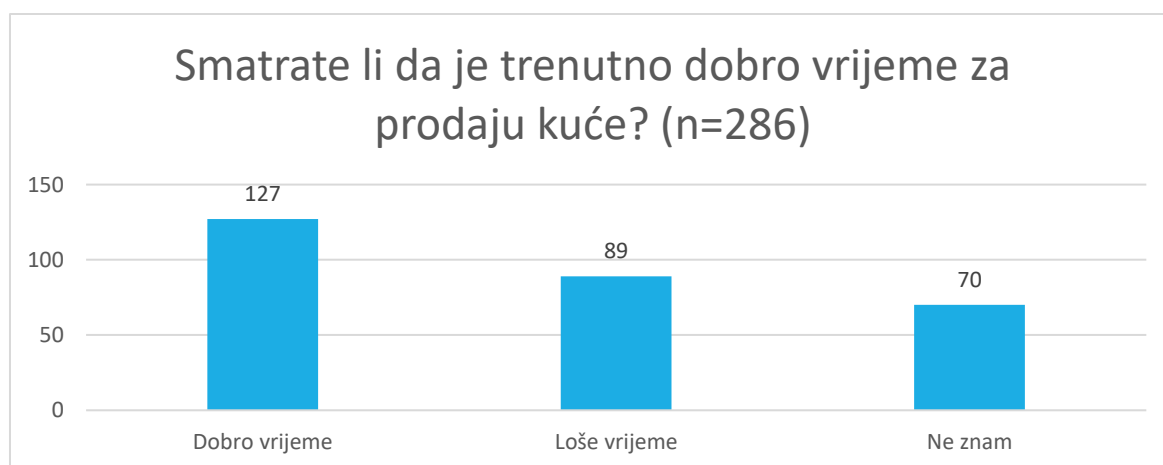
Zbog visoke inflacije i porasta cijena nekretnina već je napomenuto kako se većina ispitanika složila da je danas loše vrijeme za kupnju nekretnine. U Tablici 29. „*Deskriptivna analiza mišljenja ispitanika o pogodnosti vremena za kupnju nekretnine*“ vidljivo je kako je najčešća numerička oznaka „2“ koja predstavlja odgovor „Loše vrijeme“. Nadalje, distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent

varijacije je 25% što znači umjerenu disperziju podataka, odnosno srednju reprezentativnost odgovora. Standardna greška iznosi 0,03.

Tablica 29. Deskriptivna analiza mišljenja ispitanika o pogodnosti vremena za kupnju nekretnine

Vrijeme za kupnju nekretnine	
Mean	2,034965035
Standard Error	0,030059514
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,508352515
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	582
Count	286
Koeficijent varijacije	25%

Jedanaesto pitanje Sekcije 3. glasi „**U slučaju prodaje kuće, smatrate li da je trenutno dobro vrijeme za prodaju kuće?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Slika 46. „*Mišljenje ispitanika o pogodnosti vremena za prodaju nekretnine*“ prikazuje predložene odgovore između kojih su ispitanici mogli izabrati. Najviše ispitanika se izjasnilo kako je danas dobro vrijeme za prodaju nekretnine, njih 127 (44,4%). Ostali su se izjasnili kako je danas loše vrijeme ili kako ne znaju, njih 89 (31,1%) ili 70 (24,5%).

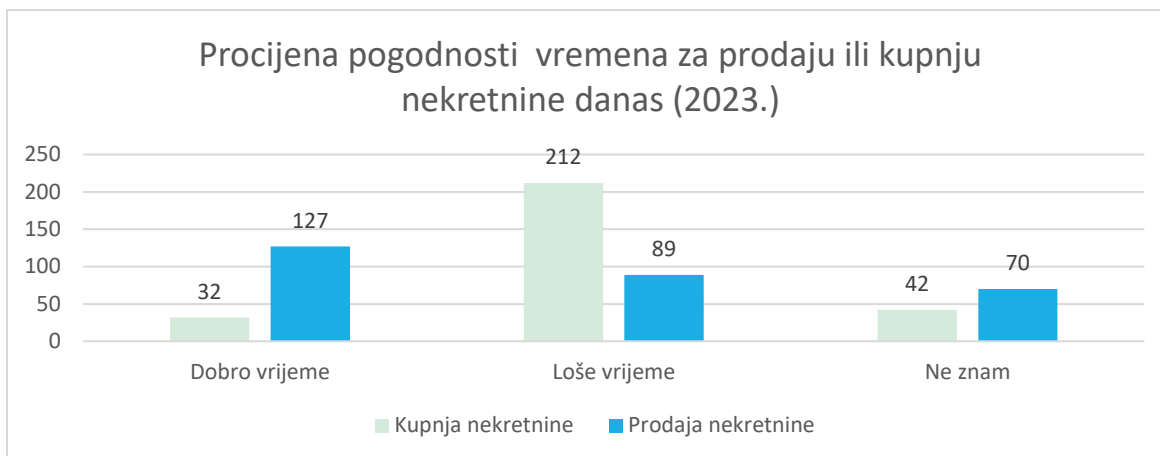
Slika 46. Mišljenje ispitanika o pogodnosti vremena za prodaju nekretnine

Tablica 30. Deskriptivna analiza mišljenja ispitanika o pogodnosti vremena za prodaju nekretnine

Vrijeme za prodaju nekretnine	
Mean	1,800699301
Standard Error	0,047723267
Median	2
Mode	1
Standard Deviation	0,807073683
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	515
Count	286
Koeficijent varijacije	45%

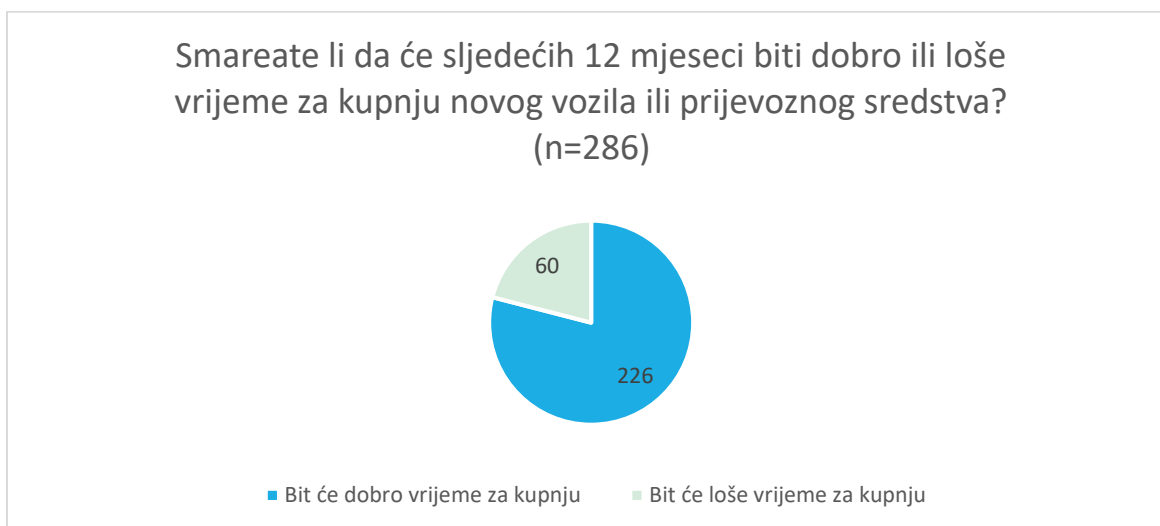
U Tablici 30. „Deskriptivna analiza mišljenja ispitanika o pogodnosti vremena za prodaju nekretnine“ vidljivo je kako je najčešća numerička oznaka „1“ koja predstavlja odgovor „Dobro vrijeme“. Nadalje, distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije je 45% što znači visoku disperziju podataka, odnosno nisku razinu reprezentativnosti odgovora. Standardna greška iznosi 0,05.

Na Slici 47. „Usporedba mišljenja ispitanika o kupnji ili prodaji nekretnine u 2023, godini“ prikazana je usporedba mišljenja ispitanika. Vidljivo je kako većina ispitanika smatra da je danas dobro vrijeme za prodaju nekretnine, ali loše vrijeme za kupnju nekretnine. Posljedica takvog mišljenja je inflacija gdje su i porasle cijene nekretnina te cijene po kvadratnom metru.

Slika 47. Usporedba mišljenja ispitanika o kupnji ili prodaji nekretnine u 2023. godini

Dvanaesto pitanje Sekcije 3. glasi „**Smatrate li da će sljedećih 12 mjeseci biti dobro ili loše vrijeme za kupnju novog vozila ili prijevoznog sredstva, primjerice automobila ili skutera?**“. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom. Slika 48. „*Mišljenje ispitanika o pogodnosti kupnje novog prijevoznog sredstva*“ prikazuje predložene odgovore ispitanika između kojih su mogli birati. Najveći broj ispitanika smatra kako će za dvanaest mjeseci od sada biti dobro vrijeme za kupnju novog vozila, njih 226 (79%). Ostali, 60 (21%) od ukupno 286 smatra kako za dvanaest mjeseci od sada neće biti dobro vrijeme za kupnju novog vozila.

Slika 48. Mišljenje ispitanika o pogodnosti kupnje novog prijevoznog sredstva

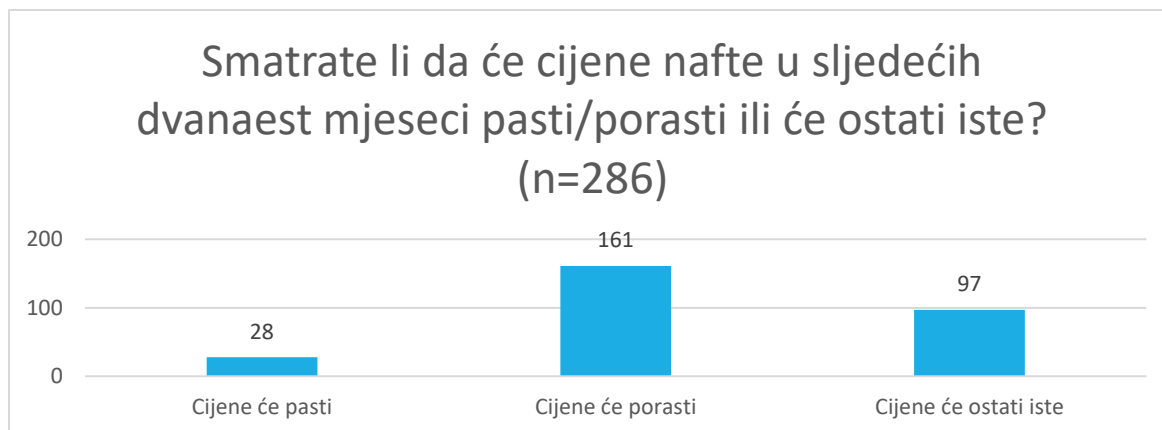
U Tablici 31. „*Deskriptivna analiza mišljenja ispitanika o pogodnosti vremena za prodaju nekretnine*“ vidljivo je kako je najčešća numerička oznaka „2“ koja predstavlja odgovor „Bit će dobro vrijeme za kupnju“. Nadalje, distribucija je negativno asimetrična jer je medijan veći od aritmetičke sredine. Koeficijent varijacije je 23% što znači umjerenu disperziju

podataka, odnosno srednju razinu reprezentativnosti odgovora. Standardna greška iznosi 0,02.

Tablica 31. Deskriptivna analiza mišljenja ispitanika o pogodnosti vremena za kupnju novog prijevoznog sredstva

Vrijeme za kupnju novog prijevoznog sredstva	
Mean	1,79020979
Standard Error	0,024118005
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,407872475
Range	1
Minimum	1
Maximum	2
Sum	512
Count	286
Koeficijent varijacije	23%

Trinaesto pitanje Sekcije 3. glasi „**Smatrate li da će cijene nafte u sljedećih dvanaest mjeseci pasti/porasti ili će ostati iste?**“. U opisu ovog pitanja dato je objašnjenje kako je cijena nafte na INA benzinskim postajama na datum 28.03.2023. za Eurosuper 95 iznosila je 1,39 €/l. Objašnjenje je također dato kao orijentacija ispitanicima za davanje odgovora na zadana pitanja. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Slika 49. „*Mišljenje ispitanika o cijenama nafte u sljedećih dvanaest mjeseci*“ prikazani su predloženi odgovori između kojih su ispitanici mogli birati. Najviše ispitanika se složilo kako će cijene nafte po galonu porasti, od ukupno 286 ispitanika, njih 161 (53,3%) se složilo kako će cijene porasti. Za odgovor da će cijene ostati iste izjasnilo se 97 (33,9%) ispitanika, a da će cijene pasti izjasnilo se 28 (9,8%) ispitanika.

Slika 49. Mišljenje ispitanika o cijenama nafte u sljedećih dvanaest mjeseci

Ispitanici su se izjasnili kako će cijene nafte u sljedećih dvanaest mjeseci porasti. U Tablici 32. „*Deskriptivna analiza porasta/pada cijena nafte u sljedećih dvanaest mjeseci*“ je vidljivo kako je najčešće dodijeljena numerička oznaka „2“, a to je oznaka odgovora „Cijene će porasti“. Modalna i medijalna vrijednost također iznose 2 što znači kako su najčešći odgovori ispitanika upravo da će cijene nafte u idućih dvanaest mjeseci porasti. Distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije iznosi 28% što odgovara umjerenoj disperziji podataka, odnosno srednjoj razini reprezentativnosti odgovora. Standardna greška iznosi 0,04.

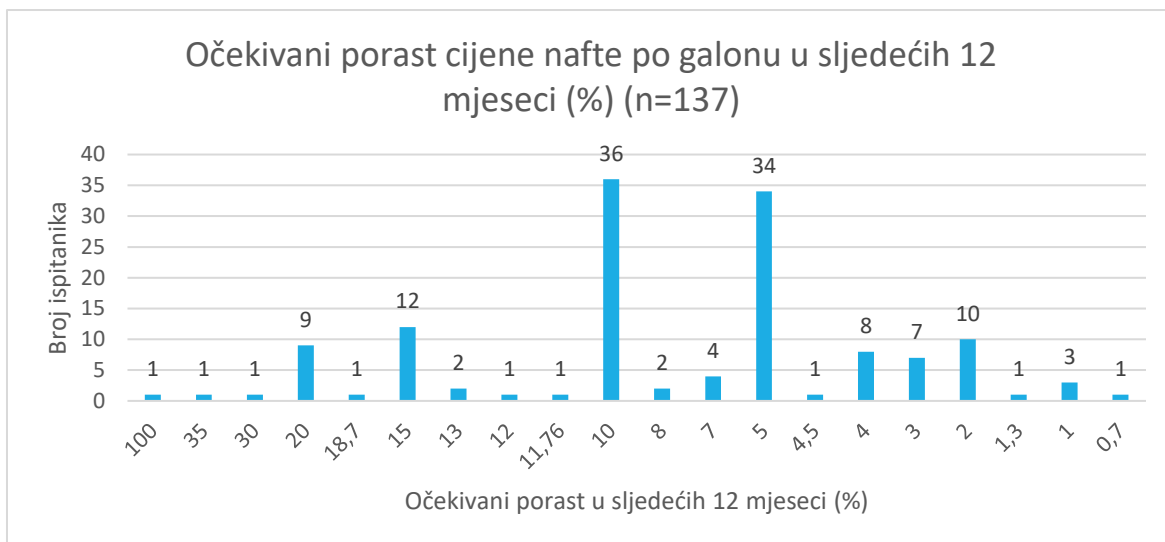
Tablica 32. Deskriptivna analiza porasta/pada cijena nafte u sljedećih dvanaest mjeseci

Porast/pad cijena nafte u sljedećih dvanaest mjeseci	
Mean	2,241258741
Standard Error	0,036459887
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,616592637
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	641
Count	286
Koeficijent varijacije	28%

Četrnaesto pitanje Sekcije 3. glasi „**Za koji će se postotak desiti taj porast ili pad cijena po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci?**“. Ovisno o odgovoru na prethodno pitanje o tome hoće li cijene nafte pasti ili porasti ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti kratkim (brojčanim odgovorom). U analizi ovih odgovora prikazat će se zasebne tablice i grafovi za odgovore „porast cijena“ i „pad cijena“.

Na sljedećoj Slici 50. su prikazani odgovori za ispitanike koji smatraju će se za dvanaest mjeseci od sada desiti porast cijena nafte. Slika 50. „*Očekivana stopa porasta cijena nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci*“ su prikazani odgovori za porast cijena nafte te očekivane stope porasta cijena. Ukupno je bilo 137 važećih odgovora, iako se na prethodno pitanje 161 ispitanik izjasnio kako će cijene nafte nastaviti rasti kroz dvanaest mjeseci. Najviše ispitanika, njih 36 od ukupno 137 se složilo kako će cijene nafte u sljedećih dvanaest mjeseci porasti za 10%. Njih 34 od ukupno 137 se složilo kako će cijene nafte u sljedećih dvanaest mjeseci porasti za 5%. Približno isto ispitanika se izjasnilo kako će cijene nafte u idućih dvanaest mjeseci narasti za 2% i 15%, njih 10, odnosno 12. Ostali odgovori prikazani su u tablici.

Prosječna stopa odgovora, odnosno porasta cijena nafte u sljedećih dvanaest mjeseci je 9,13%. Medijan iznosi 7% što govori da od 125 ispitanika koji su odgovorili da će cijene nafte u sljedećih dvanaest mjeseci porasti, 50% smatra da će porasti za više od 7%, dok druga polovica smatra da će cijena nafte u idućih dvanaest mjeseci porasti za manje od 7%. Najviše onih koji smatraju da će cijena nafte porasti za manje od 7% smatraju da će cijena porasti za 5%, to je njih 34. S druge strane, najviše onih koji smatraju da će cijena nafte porasti za više od 7% smatraju da će cijena porasti 10%, a to je njih 36. Navedeno je prikazano u Tablici 33. „*Deskriptivna analiza očekivanog povećanja cijena nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci*“.

Slika 50. Očekivana stopa porasta cijene nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci

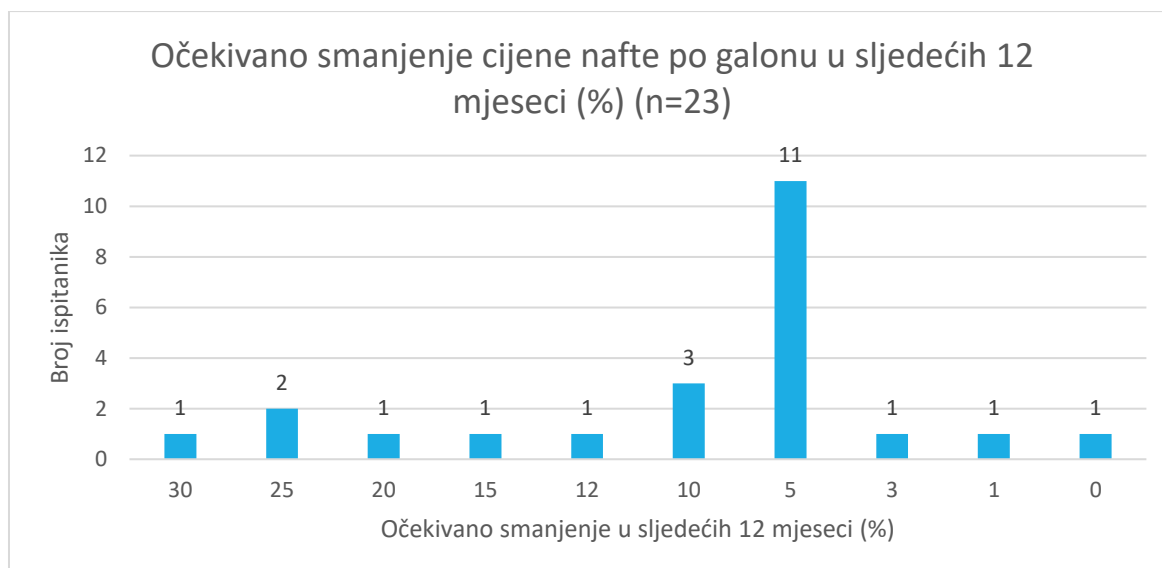
Tablica 33. Deskriptivna analiza očekivanog povećanja cijene nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci

Očekivano povećanje cijene nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci	
Mean	9,127445255
Standard Error	0,835689604
Median	7
Mode	10
Standard Deviation	9,781496038
Range	99,5
Minimum	0,5
Maximum	100
Sum	1250,46
Count	137

Na sljedećoj slici su prikazani odgovori za ispitanike koji smatraju će se za dvanaest mjeseci od sada desiti pad cijena nafte. Slika 51. „Očekivana stopa pada cijena nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci“ su prikazani odgovori za pad cijena nafte te očekivane stope pada cijena. Ukupno je bilo 23 važećih odgovora, iako se na prethodno pitanje 97 ispitanika izjasnilo kako će cijene nafte za dvanaest mjeseci od sada pasti. Većina ispitanika, njih 11 od ukupno 23 se složilo kako će cijene nafte u sljedećih dvanaest mjeseci pasti za 5%. Ostali odgovori prikazani su u tablici.

Prosječna stopa odgovora, odnosno pada cijena nafte u sljedećih dvanaest mjeseci je 9,39%. Medijan iznosi 5% što govori da od 23 ispitanika koji su odgovorili da će cijena nafte u sljedećih dvanaest mjeseci pasti 50% smatra da će cijene nafte pasti manje od 5%, dok 50% ispitanika smatra da će cijene nafte pasti više od 5%. Najviše onih koji smatraju da će cijene

nafta pasti za manje od 5% smatraju da će cijene nafte pasti za 5%, to je njih 11 od ukupno 23. Najviše onih koji smatraju da će cijene nafte pasti za više od 5% smatraju da će pasti za 10%, njih 3. Navedeno je prikazano u Tablici 34. „*Deskriptivna analiza očekivanog smanjenja cijena nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci*“.

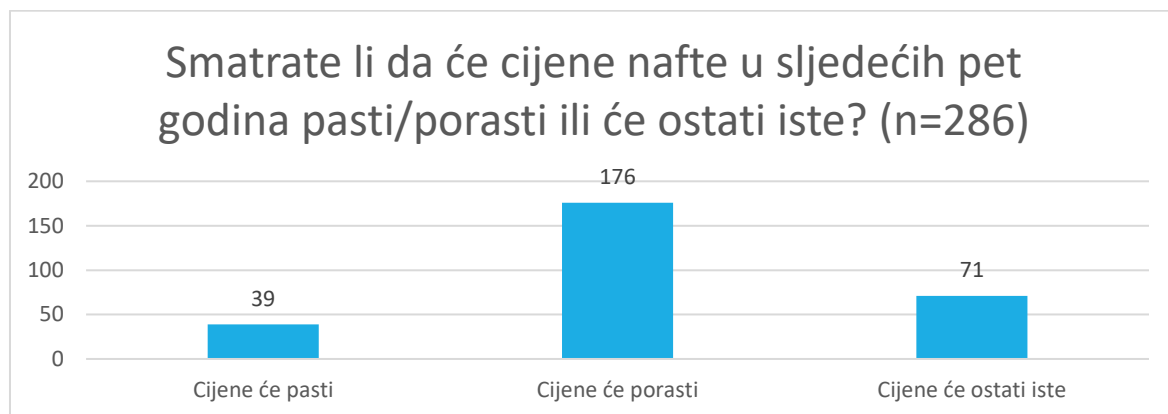
Slika 51. Očekivana stopa pada cijena nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci

Tablica 34. Deskriptivna analiza očekivanog smanjenja cijene nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci

Očekivano smanjenje cijene nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci	
Mean	9,391304348
Standard Error	1,707619671
Median	5
Mode	5
Standard Deviation	8,18945625
Range	30
Minimum	0
Maximum	30
Sum	216
Count	23

Petnaesto pitanje Sekcije 3. glasi „**Smatrate li da će cijene nafte u sljedećih 5 godina pasti/porasti ili će ostati iste?**“. U opisu ovog pitanja dato je objašnjenje kako je cijena nafte na INA benzinskim postajama na datum 28.03.2023. za Eurosuper 95 iznosila je 1,39 €/l. Objašnjenje je također dato kao orijentacija ispitanicima za davanje odgovora na zadana pitanja. Ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti jednostrukim odgovorom te je

postojala opcija „Ostalo“ za dodatno objašnjenje odgovora. Slika 52. „Mišljenje ispitanika o cijenama nafte u sljedećih pet godina“ prikazani su predloženi odgovori između kojih su ispitanici mogli birati. Najviše ljudi se složilo kako će cijene nafte za pet godina od sada porasti, njih 176 (61,5%) od ukupno 286. Nadalje, da će cijene ostati iste odgovorilo je ukupno 71 (24,8%) ispitanika, a da će cijene pasti ukupno 39 (13,6%) ispitanika.

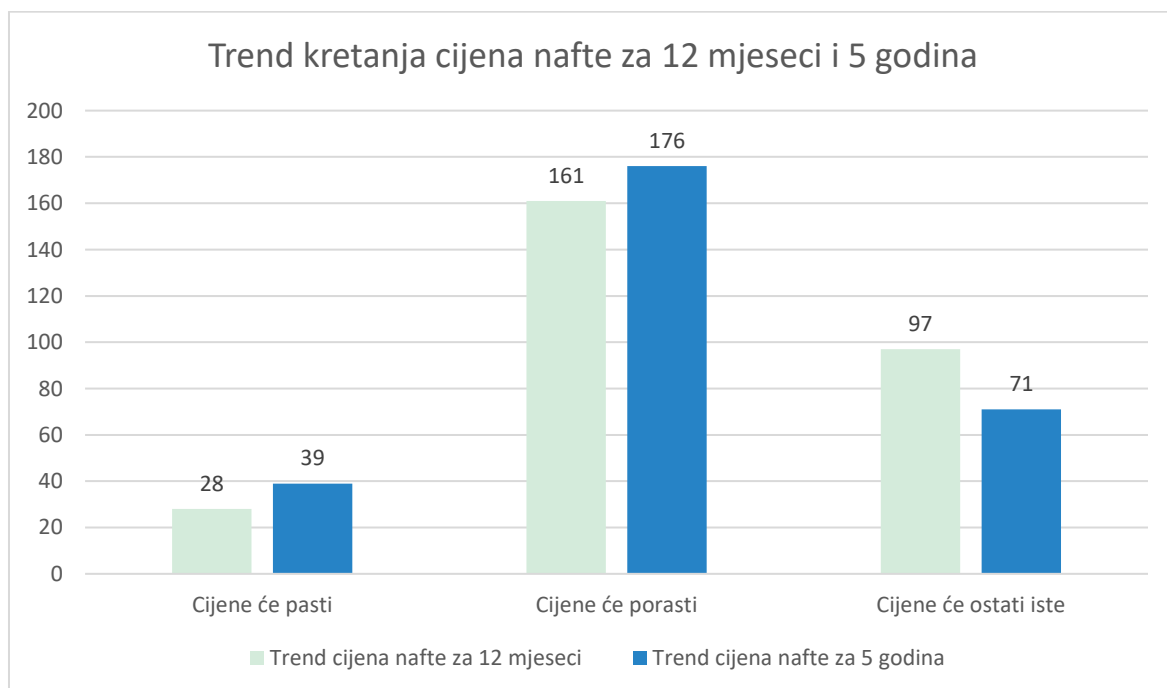
Slika 52. Porast ili pad cijene nafte u sljedećih pet godina

Ispitanici su se izjasnili kako će cijene nafte u sljedećih pet godina porasti. U Tablici 35. „*Deskriptivna analiza porasta ili pada cijena nafte u sljedećih pet godina*“ je vidljivo kako je najčešće dodijeljena numerička oznaka „2“, a to je oznaka odgovora „Cijene će porasti“. Modalna i medijalna vrijednost također iznose 2 što znači kako su najčešći odgovori ispitanika upravo da će cijene nafte u idućih dvanaest mjeseci porasti. Distribucija je pozitivno asimetrična s obzirom da je aritmetička sredina veća od medijana. Koeficijent varijacije iznosi 29% što odgovara umjerenoj disperziji podataka, odnosno srednjoj razini reprezentativnosti odgovora. Standardna greška iznosi 0,04.

Tablica 35. Deskriptivna analiza porasta ili pada cijena nafte u sljedećih pet godina

Porast/pad cijena nafte u sljedećih pet godina	
Mean	2,111888112
Standard Error	0,036133108
Median	2
Mode	2
Standard Deviation	0,611066311
Range	2
Minimum	1
Maximum	3
Sum	604
Count	286
Koeficijent varijacije	29%

Na Slici 53. „Trend kretanja cijena nafte za 12 mjeseci i 5 godina“ vidljivo je kako najveći postotak ljudi ima mišljenje kako će se cijene nafte u budućnosti povećavati, odnosno kako će cijene nafte po galonu rasti.

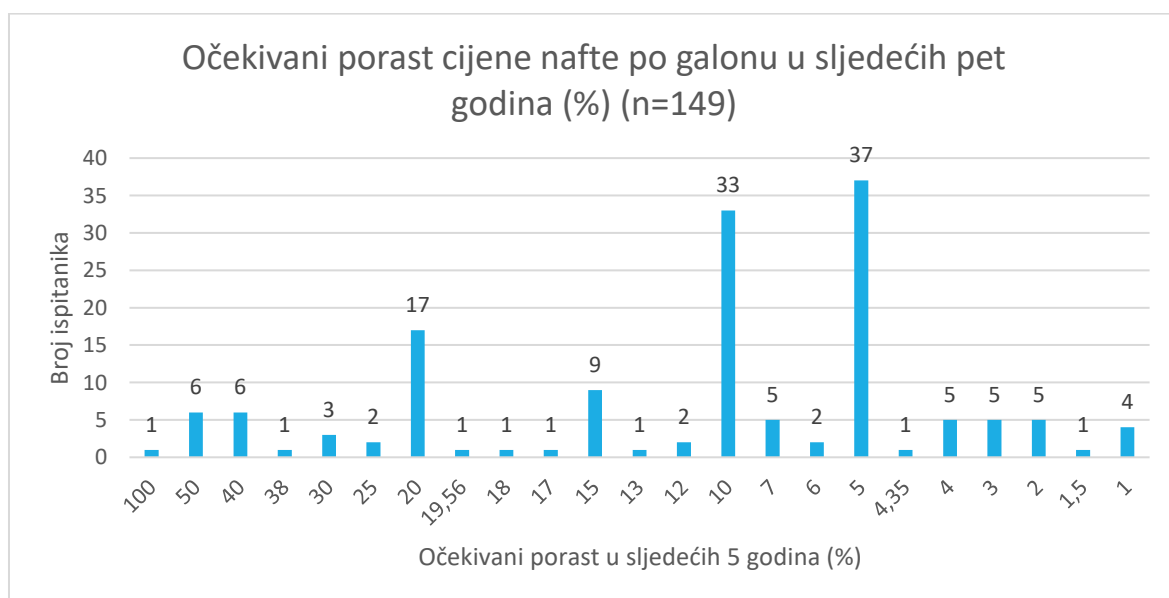

Slika 53. Trend kretanja cijena nafte za 12 mjeseci i 5 godina

Šesnaesto pitanje Sekcije 3. glasi „**Za koji će se postotak desiti taj porast ili pad cijena po galonu u sljedećih pet godina?**“. Ovisno o odgovoru na prethodno pitanje o tome hoće li cijene nafte pasti ili porasti ispitanici su na ovo pitanje mogli odgovoriti kratkim (brojčanim odgovorom). U analizi ovih odgovora prikazat će se zasebne tablice i grafovi za odgovore „porast cijena“ i „pad cijena“.

Slika 54. „Očekivana stopa porasta cijena nafte po galonu u sljedećih pet godina“ prikazuje odgovore ispitanika koji u sljedećih pet godina očekuju porast cijena nafte. Ukupno je bilo 149 važećih odgovora, iako je na prethodno pitanje 176 ispitanika odgovorilo kako očekuje porast cijena nafte u sljedećih pet godina. Najviše ispitanika se složilo kako u sljedećih pet godina očekuje porast cijena nafte od 5% i od 10%, od ukupno 149 ispitanika njih 37 i 33. Nadalje, 17 ispitanika se izjasnilo kako u sljedećih pet godina očekuje porast cijena nafte od 20%. Ostali odgovori prikazani su u tablici.

Prosjek odgovora ispitanika je 13,43% što znači da ispitanici očekuju prosječni porast cijena nafte od 13,43%, no na prosjek kao što je napomenuto kod inflacije utječu velike vrijednosti. Nekoliko ispitanika je odgovorilo kako očekuju veliko povećanje cijena nafte, 6 ispitanika su odgovorila kako očekuju povećanje cijena nafte od 50% te je jedan ispitanik odgovorio kako očekuje povećanje nafte od 100%. Smatra se da su ovakvi odgovori znatno utjecali na prosječnu vrijednost. Sama projekcija koja je prije spomenuta tvrdi kako će doći do usporavanja inflacije, a jedan od glavnih razloga jest usporavanje cijene energenata. Navedeno je prikazano u Tablici 36. „*Deskriptivna analiza porasta/pada cijena nafte u sljedećih pet godina*“.

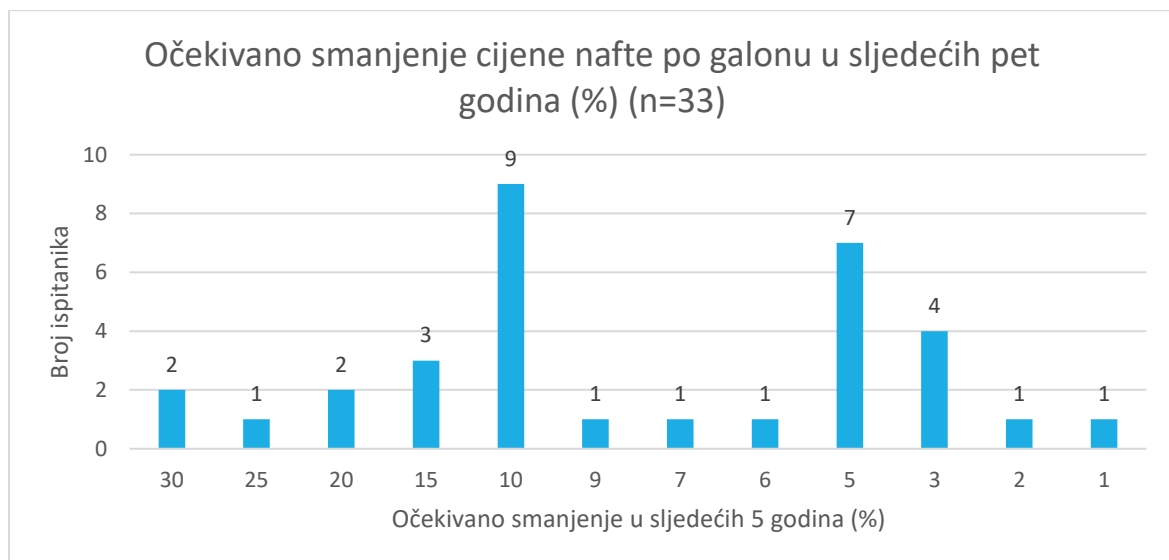

Slika 54. Očekivana stopa porasta cijena nafte po galonu u sljedećih pet godina

Tablica 36. Deskriptivna analiza porasta/pada cijena nafte u sljedećih pet godina

Očekivani porast cijene nafte po galonu u sljedećih pet godina	
Mean	13,43228188
Standard Error	1,128836904
Median	10
Mode	5
Standard Deviation	13,77921045
Range	99
Minimum	1
Maximum	100
Sum	2001,41
Count	149

Slika 55. „Očekivana stopa pada cijena nafte po galonu u sljedećih pet godina“ prikazuje odgovore ispitanika koji u sljedećih pet godina očekuju pad cijene nafte. Ukupno je bilo 33 važećih odgovora, iako je na prethodno pitanje 39 ispitanika odgovorilo kako očekuje porast cijena nafte u sljedećih pet godina. Najviše ispitanika se kao i za porast cijene nafte složilo da će se u sljedećih pet godina cijene nafte smanjiti za 10%, a za taj odgovor mišljenja dijele 9 od ukupno 33 ispitanika.

Slika 55. Očekivana stopa pada cijena nafte po galonu u sljedećih pet godina

Tablica 37. Deskriptivna analiza očekivanog smanjenja cijene nafte po galonu u sljedećih pet godina

Očekivano smanjenje cijene nafte po galonu u sljedećih pet godina	
Mean	10,06060606
Standard Error	1,320682928
Median	10
Mode	10
Standard Deviation	7,586745819
Range	29
Minimum	1
Maximum	30
Sum	332
Count	33

Zaključno razmatranje je kako je prosječna vrijednost odgovora ispitanika o porastu cijena nafte u sljedećih dvanaest mjeseci 9,13%, dok je u sljedećih pet godina prosječna stopa porasta cijene nafte po galonu 13,46%. Prosječna stopa pada cijene nafte u sljedećih dvanaest mjeseci je 9,39% dok je za razdoblje od pet godina stopa 10,1%. Prosječno smanjenje cijene nafte u sljedećih pet godina koje iznosi 10,01% vidljivo je u Tablici 37. „*Deskriptivna analiza očekivanog smanjenja cijene nafte po galonu u sljedećih pet godina*“.

Prema poglavlju „Porast komponenta indeksa potrošačkih cijena“ vidljivo je kako su se cijene plina i nafte povećale s obzirom na listopad 2021 (u 2022) te su cijene plina i nafte veće za 16,4%. U tom periodu Hrvatsku je zadesila rekordna inflacija od 13,1%. Nadalje, u periodu i projekcijama inflacije za 2023. procjenjuje se smanjenje inflacije i usporavanje cijena energenata. Pretpostavka davanja visokih odgovora je rastuća inflacija u Hrvatskoj od 2019. do 2023. te strah od povećanja cijena. Većina ljudi ipak, u narednom periodu strahuje od povećanja cijena nafte i naftnih sirovina.

6. Provjera nezavisnosti dvije varijable pomoću Hi-kvadrat testa

Hi-kvadrat test nezavisnosti određuje jesu li dva kategorijska polja nezavisna. Ukoliko polja nisu nezavisna, tada su povezana ili zavisna (IBM Cognos Analytics,2021).

U ovom poglavlju izračunat je spomenuti Hi-kvadrat test na temelju nekoliko postavljenih hipoteza kako bi se provjerila zavisnost nekoliko kategorija ili polja. Hi-kvadrat test izračunan je u Excel alatu. Razina statističke značajnosti koja je bila postavljena je ($\alpha=0.05$).

6.1. Jesu li varijable završen stupanj obrazovanja i priprema za povećanje cijena povezane?

U ovom dijelu postavile su se hipoteze kako bi se provjerila nezavisnost, odnosno zavisnost spomenutih varijabli:

H1: Priprema za povećanje cijena (inflaciju) ovisi o završenom stupnju obrazovanja

Nakon postavljanja hipoteza i definiranja varijabli krenulo se u provedbu Hi-kvadrat testa gdje su se postavile tablice opaženih i očekivanih frekvencija te su se vrijednost postavile u formulu za Hi-kvadrat test. P vrijednost je iznosila 0,074622934. P- vrijednost je tako veća od zadane statističke značajnosti od 0,05 te se stoga prihvaća nulta hipoteza (H_0). Odnosno zaključak je kako priprema za povećanje cijena ne ovisi o završenom stupnju obrazovanja. Dakle, varijable završen stupanj obrazovanja i priprema za povećanje cijena nisu povezane, odnosno one su nezavisne.

Tablica 38. „Opažene i očekivane frekvencije završenog stupnja obrazovanja i pripreme za povećanje cijena“ prikazuje izračun opaženih i očekivanih frekvencija potrebnih za provedbu Hi-kvadrat testa-

Tablica 38. Opažene i očekivane frekvencije završenog stupnja obrazovanja i pripreme za povećanje cijena

OPAŽENE FREKVENCije								
Priprema za povećanje cijena/Stupanj obrazovanja	Doktorat	Magisterij	Četverogodišnja srednja škola	Dvogodišnja i trogodišnja srednja škola	Osnovna škola	Viša šk./fakultet	Nezavršena šk.	Ukupno
Da	4	9	31	5	1	25	0	75
Ne	1	18	86	24	6	76	0	211
Ukupno	5	27	117	29	7	101	0	286

OČEKIVANE FREKVENCije								
Priprema za povećanje cijena	Doktorat	Magisterij	Četverogodišnja srednja škola	Dvogodišnja i trogodišnja srednja škola	Osnovna škola	Viša šk./fakultet	Neavršena šk.	Ukupno
Da	1,31	7,08	30,68	7,60	1,84	26,49	0,00	0,26
Ne	3,69	19,92	86,32	21,40	5,16	74,51	0,00	0,74
Ukupno	5	27	117	29	7	101	0	286

6.2. Postoji li povezanost između varijable stav o inflaciji i pripreme za povećanje cijena?

Također su postavljene hipoteze za provjeru nezavisnosti, odnosno zavisnosti:

H0: Stav o pojedinom događaju (inflacija, deflacija) za dvanaest mjeseci jest povezan sa pripremom za povećanje cijena

Nakon provedenog Hi-kvadrat testa dobivena je P-vrijednost u iznosu od 0,313195261. P-vrijednost je veća od statističke značajnosti od 0,05 što znači prihvaćanje nulte hipoteze da stav o pojedinom događaju nije povezan sa pripremom za povećanje cijena. Razlog postavljanja ove dvije varijable u odnos jest mišljenje kako ispitanici shodno svom stavu i mišljenju o budućim događajima, pogotovo inflaciji, rade pripreme za povećanje cijena kroz štednju, ulaganja itd.

U Tablici 39. „Opažene i očekivane frekvencije varijable stav o inflaciji i pripreme za povećanje cijena“ vidljive su frekvencije varijabla pomoću kojih je napravljena analiza Hi-kvadrat testa.

Tablica 39. Opažene i očekivane frekvencije varijable stav o inflaciji i pripreme za povećanje cijena

OPAŽENE FREKVENCije				
Priprema za povećanje cijena/ Stav o inflaciji	Cijene će ostati iste	Deflacija	Inflacija	Ukupno
Da	26	2	47	75
Ne	56	11	144	211
Ukupno	82	13	191	286

OČEKIVANE FREKVENCije				
Priprema za povećanje cijena/ Stav o inflaciji	Cijene će ostati iste	Deflacija	Inflacija	Ukupno
Da	21,503	3,409	50,087	0,262
Ne	60,497	9,591	140,913	0,738
Ukupno	82,000	13,000	191,000	1,000

6.3. Jesu li varijable praćenje vijesti, savjeta stručnjaka i priprema za povećanje cijena povezane?

Hipoteze koje su postavljene za provjeru nezavisnosti jesu:

H0: Priprema za povećanje cijena jest povezana sa praćenjem vijesti o inflaciji i olakšavanju inflacije na osobnoj razini

Nakon provedenog Hi-kvadrat testa dobivena je P-vrijednost u iznosu od 0,077902. P-vrijednost je veća od statističke značajnosti od 0,05 što znači prihvatanje nulte hipoteze o tome da priprema za povećanje cijena nije povezana sa praćenjem vijesti o inflaciji i olakšavanju inflacije na osobnoj razini. Zaključuje se kako te dvije varijable nisu zavisne, odnosno kako nisu povezane.

U Tablici 40. „Opažene i očekivane frekvencije varijable praćenje vijesti i pripreme za povećanje cijena“ vidljive su frekvencije varijabla pomoću kojih je napravljena analiza Hi-kvadrat testa.

Tablica 40. Opažene i očekivane frekvencije varijable praćenje vijesti i pripreme za povećanje cijena

Priprema za povećanje cijena/Praćenje vijesti i savjeta stručnjaka	Da	Ne	Ukupno
Da	57	137	194
Ne	18	74	92
Ukupno	75	211	286
Priprema za povećanje cijena/Praćenje vijesti i savjeta stručnjaka	Da	Ne	Ukupno
Da	50,87413	143,1259	0,678322
Ne	24,12587	67,87413	0,321678
Ukupno	75	211	1

6.4. Jesu li varijable donošenje financijskih odluka i osjećaj porasta cijena kod ispitanika povezani?

Hipoteze koje su postavljene za provjeru nezavisnosti jesu:

H0: Donošenje financijskih odluka i porast cijena jesu povezani

Nakon provedenog Hi-kvadrat testa dobivena je P-vrijednost u iznosu od 0,373367889. P-vrijednost je veća od statističke značajnosti od 0,05 što znači prihvaćanje nulte hipoteze koja govori da varijable donošenje financijskih odluka i porast cijena jesu nezavisne.

U Tablici 41. „Opažene i očekivane frekvencije donošenja financijskih odluka i porasta cijena“ vidljive su frekvencije varijabla pomoću kojih je napravljena analiza Hi-kvadrat testa

Tablica 41. Opažene i očekivane frekvencije donošenja financijskih odluka i porasta cijena

OPAŽENE FREKVENCije				
Osjet porasta cijena/ Donošenje odluka	Ja dijelim	Ja donosim	Netko drugi	Ukupno
Da	182	32	65	279
Ne	4	0	3	7
Ukupno	186	32	68	286
OČEKIVANE FREKVENCije				
Osjet porasta cijena/ Donošenje odluka	Ja dijelim	Ja donosim	Netko drugi	Ukupno
Da	181,45	31,22	66,34	0,98
Ne	4,55	0,78	1,66	0,02
Ukupno	186	32	68	1

7. Zaključak

Nakon detaljnog proučavanja literature na temu inflacije i inflacijskih očekivanja te već spomenutih Američkih istraživanja autorica je postavila svoj rad prema uzoru na ankete koju provodi „Federal Reserve Bank of New York“, na hrvatskom „Banka Federalnih rezervi u New Yorku“ te anketu koju provodi „The University of Michigan, na hrvatskom „Sveučilište u Michiganu. Anketni upitnik se izrađivao prema uzoru i sumiranjem najvažnijih pitanja iz upitnika navedenih institucija kako bi se postavila relevantna pitanja koja su međusobno povezana. Anketni upitnik je izrađen u alatu Google forms, a analiza podataka je provedena u alatu Excel. Analiza podataka se temeljila na deskriptivnoj analizi, analizi Hi-kvadrat testa te istraživačkim pitanjima.

Može se reći kako ispitanici razumiju pojam inflacija s obzirom da su dali relevantne i očekivane odgovore te gotovo nije bilo neočekivanih ili ekstremnih odgovora što se ne bi moglo povezati sa značenjem pojma inflacija. Također, potrošači su dali realne procjene inflacije te gotovo nije bilo ekstremnih procjena inflacija, osim nekoliko potrošača koji procjenjuju da će se desiti hiperinflacija. Vidi se kako su također pod utjecajem rekordne stope inflacije iz prosinca 2022. te da strahuju od novih većih stopa i da je to razlog davanja većih procjena od procjena stručnjaka.

Prvo i drugo istraživačko pitanje vežu se uz očekivanje rasta ili pada cijena u budućnosti te postojanje neizvjesnosti kod potrošača. Ispitanici svakako očekuju rast cijena s obzirom da je za njih budućnost neizvjesna. Potrošači očekuju inflaciju te porast cijena nafte u sljedećih dvanaest mjeseci i pet godina.

Zadnje istraživačko pitanje je zaključak cijelog istraživanja, a ujedno i jedna od važnijih točka, a govori o financijskoj pismenosti ispitanika. Autorica zaključuje kako ispitanici imaju zadovoljavajuću stopu financijske pismenosti prema kriterijima poznavanja pojma inflacije, procjene komponenta potrošačke košarice s obzirom da su ispitanici rangirali komponente redosljedom kao stručnjaci. Dakle, rezultati anketnog upitnika su očekivani i zadovoljavajući. Primjenom ovog istraživanja mogu se zaključiti dvije stvari, prva stvar je da ispitanici očekuju porast cijena u budućnosti te da su skloni davati visoke procjene s obzirom da smatraju kako je budućnost neizvjesna zbog učinka i posljedica visoke inflacije još iz prosinca 2022. koja se osjeti i u trenutku ispunjavanja ankete (travanj 2023). Drugi zaključak je kako ispitanici imaju zadovoljavajuću razinu financijske pismenosti s obzirom da su prepoznali pojam inflacije i sve zahtjeve anketnog upitnika.

8. Popis literature

Armantier, O., Bruine de Bruin W., Potter S., Topa G., Klaauw W., Zafar, B. Measuring Inflation Expectations. The Annual Review of Economics is online at [economics.annualreviews.org](https://www.annualreviews.org). Preuzeto 10.03.2023.

https://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev-economics-081512-141510?casa_token=sSjDrxOol64AAAAA:GUWCad6VgIMFCUQbi4VRjCXNxR1lv99SThmEbuzNfWEs7ETFt9CFfDj4QYIIRerkM3a99spBDHrROGb

BABIĆ, M. (1996). Makroekonomija. Zagreb: MATE.

BLANCHARD, O. (2011). Makroekonomija. Zagreb: Mate.

Državni zavod za statistiku [DZS]. Kalkulator inflacije. Preuzeto 03.03.2023. s <https://web.dzs.hr/calcinfl.htm>

Državni zavod za statistiku [DZS] (2023). Indeks potrošačkih cijena listopada 2022. Preuzeto 04.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29198>

Državni zavod za statistiku [DZS] (2023). Indeks potrošačkih cijena u prosincu 2022. Preuzeto 04.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29202>

European central bank [ECB]. Inflation: Harmonized Index of Costumer Prices (HIPC). Preuzeto 14.03.2023. s

https://portal.dataviz.ecb.europa.eu/views/HICP_dashboard_ETS_16049391112180/InflationDashboard?%3AshowAppBanner=false&%3Adisplay_count=n&%3AshowVizHome=n&%3Aorigin=viz_share_link&%3AisGuestRedirectFromVizportal=y&%3Aembed=y

European central bank [ECB]. Measuring inflation – the Harmonised Index of Consumer Prices (HICP). Preuzeto 10.03.2023. s

https://www.ecb.europa.eu/stats/macroeconomic_and_sectoral/hicp/html/index.en.html

Europska središnja banka [ESB] (2023). Euro area statistics. Preuzeto 01.03.2023. s <https://www.euro-area-statistics.org/digital-publication/statistics-insights-inflation/bloc-1.html?lang=hr>

Europska središnja banka [ESB] (2023). Makroekonomske projekcije stručnjaka ESB-a za europodručje. Preuzeto 04.03. s

https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202303_ecbstaff~77c0227058.hr.html#toc2

Europska središnja banka [ESB] (2023). Pregled. Preuzeto 06.03.2023. s https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202212_eurosystemstaff~6c1855c75b.hr.html#toc7

Europska središnja banka [ESB]. Što je inflacija?. Preuzeto 01.03.2023. s https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.hr.htm |

Hrvatska narodna banka [HNB] (2021). Što je inflacija?. Preuzeto 20.03.2023 s <https://www.hnb.hr/-/sto-je-inflacija>

Hrvatska narodna banka [HNB] (2022). Utjecaj rata u Ukrajini na inflaciju potrošačkih cijena. Preuzeto 05.03.2023. s <https://www.hnb.hr/javnost-rada/aktualno-o-inflaciji/htm> |

Hrvatska narodna banka [HNB] (2022). Zašto je inflacija posljednjih mjeseci znatno porasla?. Preuzeto 05.03.2023. s <https://www.hnb.hr/javnost-rada/aktualno-o-inflaciji/html>

Hrvatska narodna banka [HNB]. Rast BDP-a u 2023. usporava se na 1,4 posto, a inflacija na 7,5 posto. Preuzeto 10.03.2023. s <https://www.hnb.hr/-/rast-bdp-a-u-2023-usporava-se-na-1-4-posto-a-inflacija-na-7-5-posto>

IBM Cognos Analytics (2021). Hi-kvadrat (χ^2) test jednakih frekvencija. Preuzeto 24.04.2023. s <https://www.ibm.com/docs/hr/cognos-analytics/11.1.0?topic=tests-chi-square-test-equal-frequencies>

Poslovni.hr (2012). Prije 12 godina imali smo 2.000 kn manju plaću, ali smo mogli kupiti više benzina nego danas. Preuzeto 05.03.2023. s <https://www.poslovni.hr/vijesti/prije-12-godina-imali-smo-2000-kn-manju-placu-ali-smo-mogli-kupiti-vise-benzina-nego-danas-198799>

The World Bank (2023). Hrvatski gospodarski rast i dalje na skromnoj razini, ali kreće prema postupnom oporavku. Preuzeto 06.07.2023. s <https://www.worldbank.org/hr/news/press-release/2023/04/06/croatia-s-economic-growth-remains-subdued-but-heading-toward-gradual-recovery>

University of Michigan (2023). Surveys of consumers. Preuzeto 15.03.2023. s <https://data.sca.isr.umich.edu/survey-info.php>

Vlada Republike Hrvatske (2022). Predstavljen paket mjera za ublažavanje rasta cijena energenata vrijedan 4,8 milijardi kuna. Preuzeto 10.04.2023. s https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202303_ecbstaff~77c0227058.hr.html#toc2

Žmuk Boris, Bonić Antonio (2022). Analiza stavova hrvatskih građana o načinima očuvanja vrijednosti imovine u razdobljima visoke stope inflacije. Preuzeto 10.03.2023. s <https://hrcak.srce.hr/file/420172>

Popis slika

Slika 1. Godišnja i prosječna godišnja stopa inflacije (Državni zavod za statistiku [DZS], 2023.)	6
Slika 2. Projekcije inflacije stručnjaka Eurosustava i stručnjaka Europske Središnje Banke (Europska središnja banka [ESB], 2023.)	9
Slika 3. Inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena za Hrvatsku i Euro područje (European Central Bank [ECB], 2023)	12
Slika 4. Porast potrošačkih cijena mjerenih harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Hrvatskoj (European Central Bank [ECB], 2023)	13
Slika 5. Dobno spolna struktura ispitanika	24
Slika 6. Struktura ispitanika prema završenom stupnju obrazovanja	24
Slika 7. Trenutno zanimanje ispitanika	26
Slika 8. Broj poslova koje obavljaju ispitanici	26
Slika 9. Broj osoba u kućanstvu po ispitaniku	27
Slika 10. Financijska situacija ispitanika trenutno nego prije 12 mjeseci	29
Slika 11. Financijska situacija pojedinca za dvanaest mjeseci od sada	31
Slika 12. Donošenje financijskih odluka u kućanstvu ispitanika	32
Slika 13. Sklonost riziku po pitanju financija	34
Slika 14. Sklonost riziku po pitanju financija i svakodnevnih financijskih odluka	35
Slika 15. Sklonost riziku i svakodnevnom riziku	37
Slika 16. Financijska situacija pojedinca trenutno nego prije pet godina	38
Slika 17. Financijska situacija pojedinca za pet godina od sada	39
Slika 18. Usporedba financijske situacije trenutno i za pet godina	41
Slika 19. Usporedba financijske situacije ispitanika trenutno sa financijskom situacijom prije jednu i prije pet godina	41
Slika 20. Stope inflacije u proteklih pet godina	42
Slika 21. Porast cijena u kućanstvu ispitanika	43
Slika 22. Rezultati inflacije kod ispitanika	44
Slika 23. Financijski najteže godine prema mišljenjima ispitanika	46
Slika 24. Praćenje vijesti o porastu cijena od strane ispitanika	48
Slika 25. Mišljenje o korisnosti praćenja vijesti o inflaciji	48
Slika 26. Elementi koji su najviše poskupjeli u 2022. prema mišljenjima ispitanika	49
Slika 27. Porast potrošačkih cijena mjerenih harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u Hrvatskoj (European Central Bank [ECB], 2023)	51
Slika 28. Priprema za porast cijena kod ispitanika	51

<i>Slika 29. Priprema ispitanika na povećanje cijena</i>	52
<i>Slika 30. Mišljenje ispitanika o tome je li Vlada donijela adekvatne odluke za suzbijanje inflacije u 2022</i>	53
<i>Slika 31. Vladine mjere za suzbijanje inflacije sa kojima su ispitanici upoznati</i>	54
<i>Slika 32. Mišljenje ispitanika o naporu i ulaganju Vlade u suzbijanje inflacije</i>	56
<i>Slika 33. Mišljenje ispitanika o događajima (inflacija/deflacija/cijene će ostati iste) za jednu godinu</i>	58
<i>Slika 34. Očekivane stope inflacije u sljedećih dvanaest mjeseci</i>	59
<i>Slika 35. Očekivane stope deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci</i>	61
<i>Slika 36. Mišljenje ispitanika o porastu cijena i plaća dvanaest mjeseci od sada</i>	62
<i>Slika 37. Mišljenje ispitanika o porastu primanja za dvanaest mjeseci od sada</i>	64
<i>Slika 38. Očekivana stopa povećanja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci</i>	65
<i>Slika 39. Očekivana stopa smanjenja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci</i>	66
<i>Slika 40. Posjedovanje nekretnine/plaćanje najamnine</i>	68
<i>Slika 41. Mišljenje ispitanika o trenutnoj vrijednosti nekretnine</i>	69
<i>Slika 42. Dobivanje zajmova danas</i>	70
<i>Slika 43. Dobivanje zajmova za dvanaest mjeseci od danas</i>	71
<i>Slika 44. Usporedba dobivanja zajmova danas (nego prije dvanaest mjeseci) i za dvanaest mjeseci od sada</i>	73
<i>Slika 45. Mišljenje ispitanika o pogodnosti vremena za kupnju nekretnine</i>	73
<i>Slika 46. Mišljenje ispitanika o pogodnosti vremena za prodaju nekretnine</i>	74
<i>Slika 47. Usporedba mišljenja ispitanika o kupnji ili prodaji nekretnine u 2023. godini</i>	76
<i>Slika 48. Mišljenje ispitanika o pogodnosti kupnje novog prijevoznog sredstva</i>	76
<i>Slika 49. Mišljenje ispitanika o cijenama nafte u sljedećih dvanaest mjeseci</i>	78
<i>Slika 50. Očekivana stopa porasta cijena nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci</i>	80
<i>Slika 51. Očekivana stopa pada cijena nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci</i>	81
<i>Slika 52. Porast ili pad cijene nafte u sljedećih pet godina</i>	82
<i>Slika 53. Trend kretanja cijena nafte za 12 mjeseci i 5 godina</i>	83
<i>Slika 54. Očekivana stopa porasta cijena nafte po galonu u sljedećih pet godina</i>	84
<i>Slika 55. Očekivana stopa pada cijena nafte po galonu u sljedećih pet godina</i>	85

Popis tablica

Tablica 1. Deskriptivna analiza spolne strukture ispitanika	22
Tablica 2. Struktura ispitanika prema dobi	23
Tablica 3. Deskriptivna analiza dobne strukture ispitanika	23
Tablica 4. Deskriptivna analiza stupnja obrazovanja ispitanika	25
Tablica 5. Deskriptivna analiza broja osoba u kućanstvu ispitanika	28
Tablica 6. Deskriptivna analiza trenutne financijske situacije ispitanika	30
Tablica 7. Deskriptivna analiza financijske situacije ispitanika za dvanaest mjeseci od sada	31
Tablica 8. Deskriptivna analiza donošenja financijskih odluka	33
Tablica 9. Deskriptivna analiza sklonosti donošenja rizičnih odluka	34
Tablica 10. Deskriptivna analiza svakodnevne sklonosti donošenja rizičnih odluka	36
Tablica 11. Deskriptivna analiza financijske situacije ispitanika nego prije pet godina	38
Tablica 12. Deskriptivna analiza financijske situacije ispitanika za pet godina	40
Tablica 13. Deskriptivna analiza posljedica inflacije kod ispitanika	45
Tablica 14. Deskriptivna analiza financijski najteže godine za ispitanike	47
Tablica 15. Deskriptivna analiza poskupljenja potrošačke košarice ispitanika	50
Tablica 16. Deskriptivna analiza pripreme ispitanika za povećanje cijena	53
Tablica 17. Deskriptivna analiza Vladinih mjera	55
Tablica 18. Deskriptivna analiza Vladinih odluka	56
Tablica 19. Očekivana stopa inflacije ili deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci	58
Tablica 20. Deskriptivna analiza očekivane stope inflacije u sljedećih dvanaest mjeseci	60
Tablica 21. Deskriptivna analiza očekivanih stopa deflacije u sljedećih dvanaest mjeseci	61
Tablica 22. Deskriptivna analiza porasta primanja i cijena	63
Tablica 23. Deskriptivna analiza porasta primanja ispitanika za dvanaest mjeseci od sada	64
Tablica 24. Deskriptivna analiza očekivane stope povećanja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci	66
Tablica 25. Deskriptivna analiza očekivane stope smanjenja prihoda u sljedećih dvanaest mjeseci	67
Tablica 26. Posjedovanje nekretnine od strane ispitanika	68
Tablica 27. Deskriptivna analiza težine dobivanja zajmova danas	70
Tablica 28. Deskriptivna analiza lakoće dobivanja zajmova za dvanaest mjeseci od sada	71
Tablica 29. Deskriptivna analiza mišljenja ispitanika o pogodnosti vremena za kupnju nekretnine	74
Tablica 30. Deskriptivna analiza mišljenja ispitanika o pogodnosti vremena za prodaju nekretnine	75

Tablica 31. Deskriptivna analiza mišljenja ispitanika o pogodnosti vremena za kupnju novog prijevoznog sredstva	77
Tablica 32. Deskriptivna analiza porasta/pada cijena nafte u sljedećih dvanaest mjeseci.....	78
Tablica 33. Deskriptivna analiza očekivanog povećanja cijene nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci.....	80
Tablica 34. Deskriptivna analiza očekivanog smanjenja cijene nafte po galonu u sljedećih dvanaest mjeseci.....	81
Tablica 35. Deskriptivna analiza porasta ili pada cijena nafte u sljedećih pet godina	83
Tablica 36. Deskriptivna analiza porasta/pada cijena nafte u sljedećih pet godina	85
Tablica 37. Deskriptivna analiza očekivanog smanjenja cijene nafte po galonu u sljedećih pet godina	86
Tablica 38. Opažene i očekivane frekvencije završenog stupnja obrazovanja i pripreme za povećanje cijena.....	88
Tablica 39. Opažene i očekivane frekvencije varijable stav o inflaciji i pripreme za povećanje cijena.....	89
Tablica 40. Opažene i očekivane frekvencije varijable praćenje vijesti i pripreme za povećanje cijena.....	90
Tablica 41. Opažene i očekivane frekvencije donošenja financijskih odluka i porasta cijena	91